

05

แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ

“ มีผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศที่สูงขึ้น
มีการเติบโตอย่างครอบคลุมทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน
มุ่งเน้นการใช้ระบบมาตรฐานและนวัตกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจ
ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และสถาบันทางสังคมมีสมรรถนะสูงขึ้น ”

ผลของการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมาอยู่ในระดับที่น่าพอใจช่วยยกระดับประเทศไทยให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ปานกลาง จากที่เคยมีฐานะยากจนแห่งหนึ่งในภูมิภาค แม้การพัฒนาที่ผ่านมาจะช่วยให้ประเทศไทยก้าวหน้าในหลายด้าน แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาเชิงโครงสร้างหลายเรื่อง อาทิ **(1) ศักยภาพการเติบโตที่ลดลง** ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการพัฒนาที่มุ่งเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ การพัฒนาด้านคุณภาพมีน้อยหรือไม่เกิดผลเต็มที่ทั้งในด้านคุณภาพคน กฎระเบียบ โครงสร้างพื้นฐาน และวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ขณะเดียวกันความสามารถในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ต่ำลง ซึ่งส่วนหนึ่งสะท้อนถึงความเชื่อมั่นในโครงสร้างเศรษฐกิจไทยและบรรยากาศการดำเนินธุรกิจ ประกอบกับมีประเทศคู่แข่งดึงดูดการลงทุนมากขึ้นด้วย **(2) ปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายมิติ** ทั้งในด้านเศรษฐกิจและรายได้ และโอกาสของคนเมืองกับคนในพื้นที่ห่างไกล หรือคนรวยกับคนจน และด้านความสามารถในการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการรายเล็ก-รายใหญ่ ผลประโยชน์ทางภาษีสำหรับผู้ประกอบการรายใหญ่และรายเล็ก ขณะที่โอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพทั้งการศึกษาและสาธารณสุข รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานยังมีความแตกต่างกันมากในระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ส่งผลให้ศักยภาพการสร้างอาชีพและรายได้ของคนกลุ่มต่าง ๆ แตกต่างกันไปมาก **(3) ปัญหาโลกและบทบาทภาครัฐที่ไม่เอื้อต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ** การทำงานของหน่วยงานภาครัฐขาดการบูรณาการ ทำให้นโยบายหลายเรื่อง อาทิ การเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต และการพัฒนานวัตกรรมการช่วยเหลือคนจน และการพัฒนาและส่งเสริม SMEs มีการจัดสรรงบประมาณและดำเนินการผ่านหลายหน่วยงาน แต่ประสิทธิภาพเชิงนโยบายยังต่ำ และ **(4) ปัญหากฎหมายและกฎระเบียบที่มีจำนวนมาก ล้าสมัย ขาดการปรับปรุง รวมทั้งมีช่องโหว่จากการใช้ดุลยพินิจ** เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ปัญหาคอร์รัปชันรุนแรงขึ้น ซึ่งมีผลให้ต้นทุนการดำรงชีวิตและการดำเนินธุรกิจสูงขึ้น หากปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขจะยิ่งทวีความก้าวหน้าของประเทศในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ฯลฯ

บริบทสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง และมีความท้าทายใหม่ ๆ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างพลิกโฉม ซึ่งจะเปลี่ยนพฤติกรรมของคน และรูปแบบการทำธุรกิจงานหลายอย่างอาจจะถูกแทนด้วยระบบอัตโนมัติ โอกาสที่คนที่ใช้ทักษะแบบเดิม ๆ จะตกงานมีมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันระบบอัตโนมัติและดิจิทัลสามารถสร้างโอกาสสำหรับงานที่ใช้ทักษะสูงเพิ่มขึ้น ซึ่งการเตรียมคนและรูปแบบทางธุรกิจที่ตอบโจทย์บริบทใหม่ยังเป็นเรื่องสำคัญลำดับต้น ๆ การเปลี่ยนแปลงระยะต่อไปเกิดขึ้นในอัตราที่เร็วขึ้นกว่าเดิมเพราะมีการผสมผสานของ

เทคโนโลยีหลากหลายสาขาเป็นปัจจัยเร่ง ขณะที่บริบทเศรษฐกิจการเมืองโลกซับซ้อนขึ้นภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้น กติกาและมาตรฐานสากลจะเข้มงวดขึ้น ทั้งทางด้านการค้าการลงทุน สิทธิมนุษยชน อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย ทำให้แรงงานหายากขึ้นและค่าแรงแพงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ รวมทั้งเป็นความเสี่ยงต่อภาระงบประมาณและความยั่งยืนทางการคลังของกองทุนด้านประกันสังคม การออม และการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ

ด้วยปัญหาเชิงโครงสร้าง และบริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ โดยมุ่งเน้นให้เศรษฐกิจไทยต้อง “แข่งขันได้ กระจายประโยชน์สู่ประชาชน เติบโตยั่งยืน” โดยได้แบ่งประเด็นปฏิรูปเป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยในระยะสั้นเน้นการเพิ่มผลผลิตให้อุตสาหกรรมหลัก ระยะกลางเน้นการรวมกลุ่มในภูมิภาค และระยะยาวเน้นการสร้างระบบนิเวศด้านการวิจัยและนวัตกรรม (2) ความเท่าเทียม และการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม ในระดับบุคคล ชุมชน และประเทศ และ (3) การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ การปรับกลไก และบทบาทภาครัฐ แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจแบ่งออกเป็น 55 ประเด็นปฏิรูป และมีเป้าหมายรวมของการปฏิรูปเศรษฐกิจ ประกอบด้วย (1) มีผลิตภาพสูงขึ้น (2) มีความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศสูงขึ้น (3) มีความเติบโตอย่างครอบคลุมทั่วทุกภาคส่วน (4) มีการเติบโตอย่างยั่งยืน และ (5) สถาบันเศรษฐกิจมีสมรรถนะสูง

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

1. ความเข้าใจในการกิจของหน่วยงาน ประเด็นการปฏิรูปหลายเรื่องเป็นภารกิจปกติซึ่งหน่วยงานดำเนินการอยู่แล้ว จึงอาจละเลยในเรื่องของระยะเวลาที่ถูกระบุไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้การขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญในการทำความเข้าใจกับหน่วยงานถึงภารกิจในการปฏิรูปประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

2. การบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนข้อเสนอการปฏิรูป ที่ผ่านมาการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจในหลายประเด็น ยังมีข้อจำกัดในการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบที่ระบุไว้ในแผน ส่งผลให้การดำเนินงานด้านการปฏิรูปบางประเด็นล่าช้า หรือไม่ครบถ้วนตามกิจกรรมที่ระบุไว้ ดังนั้น การดำเนินการในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงต้องมีการเสริมสร้างกลไกเพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบ ตลอดจนการส่งเสริมให้ภาคีการพัฒนาอื่น ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้มากยิ่งขึ้น

3. การเร่งรัดการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย การปฏิรูปในหลายประเด็นต้องอาศัยการปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมายเพื่อกลไกในการขับเคลื่อนและผลักดันการดำเนินงาน แต่ยังคงมีกฎหมายหลายฉบับที่ยังอยู่ในขั้นตอนของการดำเนินการปรับปรุง ดังนั้น เพื่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ควรเร่งรัดกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จ

4. ประเด็นปฏิรูปหลายประเด็นได้เริ่มต้นดำเนินการแล้ว ต้องเร่งรัดให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ด้านการเพิ่มผลิตภาพในส่วนของอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทย ถึงแม้ว่าจะได้การจัดทำนโยบายส่งเสริมการลงทุนเพื่อดึงดูดการลงทุนและได้มีการอนุมัติโครงการที่ขอรับการส่งเสริมไปแล้ว อย่างไรก็ตาม เพื่อเร่งรัดให้เกิดการลงทุนจริงในประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนควรมีมาตรการเร่งรัดให้เกิดการลงทุนจริงในพื้นที่โดยเร็ว นอกจากนี้ การดำเนินการส่วนใหญ่เป็นการสนับสนุนและกระตุ้นในด้านการผลิต ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญต่อการกระตุ้นด้านการบริโภคเพื่อให้สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

0501 - 0530

หัวข้อที่ 1 การปฏิรูปด้านความสามารถในการแข่งขัน

ด้านการเพิ่มผลิตภาพ ในส่วนของ **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ** ได้มีการปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การพัฒนาพิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 และโอนหน่วยงานมาสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รวมทั้งได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปีที่มีมุ่งเน้นดึงดูดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเฉพาะ โดยทำการตลาดเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวตามความสนใจเฉพาะบุคคล และเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวความสนใจพิเศษและใช้จ่ายสูงอย่างต่อเนื่อง ใน **การส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมาย** ได้มีการออกมาตรการส่งเสริมการลงทุนอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีความสำคัญต่อประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมชีวภาพ ยานยนต์ไฟฟ้า เครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ ดิจิทัล และการแพทย์ครบวงจร โดยให้สิทธิลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติมร้อยละ 50 เป็นระยะเวลา 3 ปี และในช่วงที่ผ่านมาได้นักลงทุนให้ความสนใจและขอรับการส่งเสริมในกิจการที่เกี่ยวข้องในทุกอุตสาหกรรม

ด้านการเตรียมความพร้อมด้านแรงงานทักษะ เพื่อรองรับการขยายตัวของการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ได้ดำเนินการทบทวนปรับหลักสูตรอาชีวศึกษา โดยได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายในการพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2562 จำนวน 65 สาขาวิชา และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2562 จำนวน 92 สาขาวิชา รวมทั้งการยกระดับคุณภาพของหลักสูตรอบรมอาชีวะ โครงการฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพพระยะสันฐานสมรรถนะรวม 36 หลักสูตร นอกจากนี้ ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งได้มีการดำเนินโครงการนำร่องทวิภาคีที่สำคัญ เป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้ใช้ “สัดหีบโมเดล” ซึ่งเป็นการจับคู่การจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก กับภาคอุตสาหกรรมและนักลงทุนแบบรอบด้าน เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะ มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาชีพอย่างแท้จริง เบื้องต้นได้ดำเนินการนำร่องโดยวิทยาลัย 12 แห่งในพื้นที่

ด้านการเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ ได้มีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560” เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2560 และให้จัดตั้ง “สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า” ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ มีฐานะเป็นนิติบุคคล รวมทั้ง ได้มีการออกระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ เช่น ระเบียบว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นกับผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนทั่วไปในการพิจารณาออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2561 และระเบียบว่าด้วยการรับเรื่องร้องเรียนและการแสวงหาข้อเท็จจริง พ.ศ. 2562 เป็นต้น

ด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค ในประเด็น **ปฏิรูปคลัสเตอร์และศูนย์กลางการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย** สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้จัดทำแผนภาพรวมเพื่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แผนการใช้ประโยชน์ที่ดินในภาพรวม แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค แผนการดำเนินงาน และแผนการให้บริการภาครัฐแบบเบ็ดเสร็จครบวงจรแล้วเสร็จ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2561 และได้บรรจุเป็นส่วนหนึ่งของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (9) เขตเศรษฐกิจพิเศษแล้ว ขณะเดียวกัน ในส่วนของ **การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ** ได้มีการเร่งรัดการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ มีการพัฒนาในทุกหมวดการเดินทาง เช่น การเชื่อมโยงทางถนน 11 โครงการ ระยะทาง 5,255.38 กม. เพื่อรองรับปริมาณจราจรที่เพิ่มขึ้นและเป็นการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค การเชื่อมโยงทางอากาศโดยพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาและเมืองการบินภาคตะวันออก ปัจจุบันอยู่ระหว่างกระบวนการจัดหาเอกชนผู้ร่วมลงทุน และการเชื่อมโยงทางราง จำนวน 7 โครงการ ซึ่งจะทยอยเปิดให้บริการตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นไป ขณะเดียวกัน

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับภูมิภาค ภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) ซึ่งปัจจุบันการทำงานของ ACMECS ได้มีการจัดทำ ACMECS Connectivity Master Plan สำหรับการจัดตั้ง ACMECS Development Fund (เดิม ACMECS Infrastructure Fund) โดยกลไกการบริหารคือกระทรวงการคลังของประเทศสมาชิกทั้ง 5 ประเทศ ซึ่งปัจจุบันกระทรวงการคลังของไทย ได้มีการจัดทำขอบเขตการบริหารจัดการกองทุนเวียนให้ประเทศสมาชิกพิจารณา และเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2561 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการงบประมาณสำหรับสมทบกองทุนให้เงินสมทบ 200 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในระยะเวลา 5 ปี ซึ่งจะมีผลบังคับใช้เมื่อทุกประเทศได้ตกลงร่วมกัน

ระบบนิเวศด้านวิจัยพัฒนาและนวัตกรรม ในการปฏิรูปกรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้มีการปรับโครงสร้างองค์กร ระเบียบรายได้ระบบงานและ IT ซึ่งได้มีการปรับปรุงและพัฒนาระบบการทำงานแล้ว ทั้งในด้านการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้และการพัฒนาบุคลากรในการให้บริการประชาชน มีผลให้ลดระยะเวลาและขั้นตอนในการจดทะเบียนสิทธิบัตรลดลงคิดเป็นร้อยละ 20

0531 - 0550

หัวข้อที่ 2 การปฏิรูปด้านความเท่าเทียมและการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม

ด้านการยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตในระดับบุคคล ได้มีการยกระดับเกษตรกรรมสู่การเป็นเกษตรปราดเปรื่องและส่งเสริมการทำเกษตรแม่นยำด้วยนวัตกรรมการเกษตรผ่านแอปพลิเคชันในโทรศัพท์มือถือ ปัจจุบันกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พัฒนาระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ด้านการสร้างสมดุลระดับประเทศ ในส่วนของการจัดตั้งสำนักงานบูรณาการการแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ได้กำหนดให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่นี้ สอดรับกับการปรับโครงสร้างองค์กรของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และได้มีการจัดตั้งศูนย์ยุทธศาสตร์การลดความเหลื่อมล้ำ และการพัฒนาความเสมอภาคและเท่าเทียมทางสังคม ในส่วนระบบเงินโอนเพื่อผู้มีรายได้น้อย ที่ผ่านมาได้ดำเนินมาตรการเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อยผ่านการประยุกต์ใช้แนวคิดนี้โดยจัดให้มีการลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยผ่านโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการของรัฐ เพื่อเป็นฐานข้อมูลและทำให้ภาครัฐทราบถึงความต้องการของผู้มีรายได้น้อยที่แท้จริง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการจัดสวัสดิการสังคม และการช่วยเหลือของภาครัฐ และในส่วนของประเด็นปฏิรูปเรื่องการบริหารจัดเก็บภาษี ปัจจุบันกรมสรรพากรได้พัฒนาระบบการหักลดหย่อนภาษีอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริจาคสามารถใช้สิทธิลดหย่อนภาษีได้ โดยไม่ต้องนำหลักฐานการบริจาคมาแสดงแก่กรมสรรพากร และเชื่อมโยงกับหน่วยงานเจ้าของข้อมูลการลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้พัฒนาระบบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้สามารถจัดส่งเอกสารที่ใช้ประกอบการขอคืนภาษีได้ทางระบบออนไลน์

0551 - 0555

หัวข้อที่ 3 การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ

ปฏิรูปหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ของภาครัฐ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2562 เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2562 ซึ่งถือเป็นกฎหมายหลักฉบับแรกของไทยที่ใช้ในการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการบริหารรัฐวิสาหกิจ ซึ่งจะมีผลให้เกิดการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจเพื่อการบริหารการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ SME สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้จัดทำข้อมูลภารกิจของหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำแนกตามมิติการพัฒนาหลักเรียบร้อยแล้ว รวมทั้งออกกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2562 ตามความที่ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2562 โดยใช้รายได้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดลักษณะของ SME

ปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 โดยปรับโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งครอบคลุมภารกิจดังกล่าวแล้ว

0501	0502	0503	0504	0505	0506	0507	0508
0509	0510	0511	0512	0513	0514	0515	0516
0517	0518	0519	0520	0521	0522	0523	0524
0525	0526	0527	0528	0529	0530	0531	0532
0533	0534	0535	0536	0537	0538	0539	0540
0541	0542	0543	0544	0545	0546	0547	0548
0549	0550	0551	0552	0553	0554	0555	

0501

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

แม้การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการของไทยที่ผ่านมาจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง และเป็นแหล่งสร้างรายได้ที่สำคัญให้แก่ประเทศมาเป็นเวลานานนับแต่ช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ 2540 แต่อย่างไรก็ตาม สถานะการแข่งขันที่สูงขึ้นภายในภูมิภาค ประกอบกับปัญหาต่าง ๆ ภายในประเทศ ทั้งในเรื่องการบริหารจัดการในส่วนของบริษัทนำเที่ยวของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การกระจุกตัวของแหล่งท่องเที่ยว และการเข้าถึงข้อมูลด้านการท่องเที่ยว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาประสิทธิภาพของการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย

ด้านการบริหารจัดการ ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการปรับปรุงพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้งองค์การพัฒนาพิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 เพื่อให้การบริหารงานและการปฏิบัติการกิจขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น และได้มีการโอนกลับมาสังกัดกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬาเพื่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว ในขณะที่การวางแผนยุทธศาสตร์ในการดึงดูดกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเฉพาะ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปี โดยมีการกำหนดทิศทางให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยม ปรับโครงสร้างตลาดนักท่องเที่ยวสู่กลุ่มตลาดระดับกลาง-บน และเพิ่มรายได้อย่างยั่งยืนจากการเติบโตของค่าใช้จ่ายมากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม การจัดทำแพลตฟอร์มฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการเก็บข้อมูลที่สำคัญของนักท่องเที่ยว ที่กำหนดให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบูรณาการร่วมกันจัดทำขึ้นนั้น ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแพลตฟอร์มดังกล่าว อีกทั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเริ่มมีการเก็บข้อมูลจากแพลตฟอร์มกลางอย่างสื่อสังคมออนไลน์ และข้อมูลสำคัญบางอย่างจากภาคเอกชน เช่น ข้อมูลการใช้บัตรเครดิตของนักท่องเที่ยว เป็นต้น

ดังนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันยิ่งขึ้น ควรให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการบริหารราชการด้านการท่องเที่ยว โดยอาจพิจารณาให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาสามารถบริหารจัดการหน่วยงานที่มีภารกิจหลักเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) เพื่อให้เกิดเอกภาพในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในด้านการบริการข้อมูลควรให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการท่องเที่ยวจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ โดยเฉพาะจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อประกอบการพัฒนาแบบ Big Data ด้านการท่องเที่ยว อันจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด อาทิ ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ข้อมูลการใช้รถโดยสารสาธารณะ ข้อมูลการเดินทางเชื่อมโยงระหว่างประเทศของนักท่องเที่ยว ข้อมูลเชิงการเข้าใช้บริการในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อนำไปประมวลและวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและแก้ไขปัญหาด้านการท่องเที่ยว การจัดทำมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ตรงตามกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนการจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมและทันต่อสถานการณ์ และในส่วนของยุทธศาสตร์การดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ การจัดทำแผนการตลาดของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ดำเนินการอยู่แล้ว ควรมีการติดตามกระแสและความนิยมต่าง ๆ ที่จะสะท้อนต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถวิเคราะห์และเจาะกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการของประเทศไทย

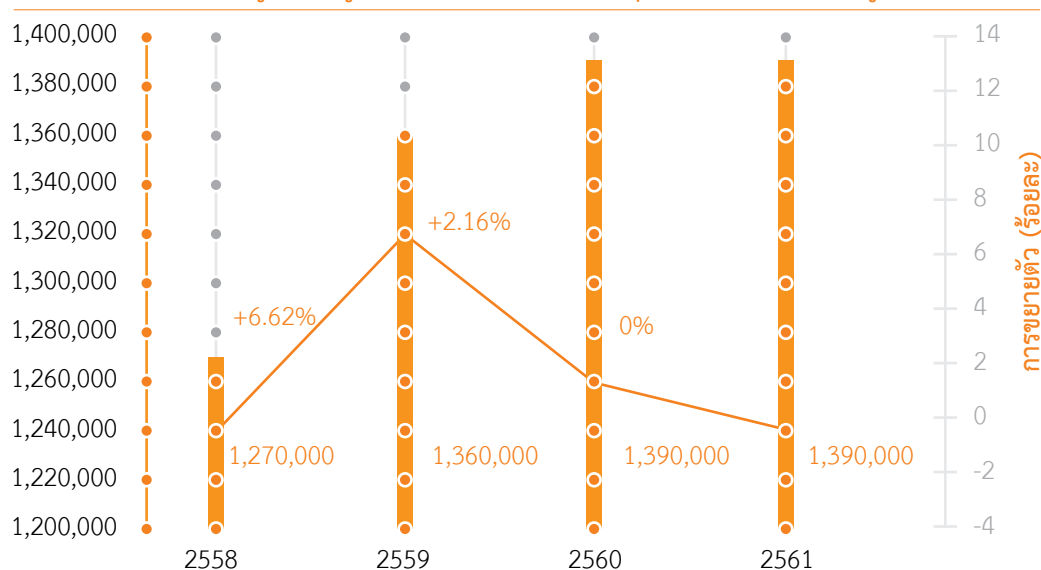
0502

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2

อุตสาหกรรมเกษตร

อุตสาหกรรมเกษตรเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักที่สำคัญของประเทศไทยที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำที่สามารถนำผลผลิตทางการเกษตรไปแปรรูป ต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมอื่น ๆ ทั้งการนำไปจำหน่ายในรูปแบบของสินค้าเกษตร หรือนำเข้าสู่กระบวนการแปรรูปของอุตสาหกรรมอาหาร เป็นสินค้าอาหารหรือเครื่องดื่ม รวมไปถึงการนำเข้าสู่กระบวนการแปรรูปของอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ เพื่อเป็นผลิตภัณฑ์อุปโภคชีวภาพ เช่น เครื่องสำอาง เคมีชีวภาพ พลาสติกชีวภาพ เป็นต้น จึงกล่าวได้ว่าอุตสาหกรรมเกษตรมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพโดยตรง ดังนั้น การยกระดับความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเกษตร จึงมีความสำคัญและส่งผลดีต่อการพัฒนาศักยภาพของอุตสาหกรรมเกษตร และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

แผนภูมิแสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป

สถานการณ์ของอุตสาหกรรมเกษตรประเทศไทยในภาพรวม มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป (คำนวณจากกลุ่มที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตร ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม ไม้ และผลิตภัณฑ์จากไม้ เครื่องหนังและผลิตภัณฑ์ ยางและผลิตภัณฑ์) ซึ่งในปี 2561 ได้ปรับตัวลดลงเล็กน้อย ร้อยละ 0.11 จากปี 2560 ทั้งนี้ ส่วนใหญ่เกิดจากการลดลงของผลิตภัณฑ์ยางพารา และยาสูบ ซึ่งตลาดมีการชะลอตัวอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าเกษตร และสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร คิดเป็นมูลค่ารวม 1.25 ล้านล้านบาท ในปี 2562 ซึ่งลดลงจาก 1.33 ล้านล้านบาทในปี 2561

ทั้งนี้ การให้ความสำคัญตั้งแต่การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตต้นน้ำผ่านโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม หรือ Zoning by Agri-map ผ่านกลไกความร่วมมือระดับพื้นที่ เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนการผลิตอย่างจริงจัง โดยในปี 2561 มีการปรับเปลี่ยนการผลิตสินค้าเกษตรให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ได้ 599,081.8 ไร่ การดำเนินโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพื่อให้เกิดการความร่วมมือในการผลิต ซึ่ง ณ ปี 2562 มีการพัฒนาเกษตรแปลงใหญ่รวม 6,535 แปลง เป็นพื้นที่ 6.02 ล้านไร่ ซึ่งสามารถเชื่อมโยงตลาด (ปี 2559 - 2561) ได้จำนวน 4,583 แปลง คิดเป็นมูลค่าซื้อขายรวม 45,173 ล้านบาท การพัฒนาแหล่งน้ำและชลประทานเพื่อการเกษตร โดยดำเนินโครงการขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ซึ่งการดำเนินการตั้งแต่ปี 2548 - 2562 มีจำนวนมากกว่า 500,000 บ่อ ความสามารถเก็บกักน้ำได้ 524 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ได้รับประโยชน์มากกว่า 1 ล้านไร่ มีครัวเรือนได้รับประโยชน์มากกว่า 500,000 ครัวเรือน และการพัฒนาฐานข้อมูล Big Data และข้อมูลด้านการตลาดเพื่อการวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ในส่วนการปฏิรูปบทบาทงานพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตร ขณะนี้กระทรวงอุตสาหกรรมมีการตั้งคณะทำงานส่งเสริมเกษตรอุตสาหกรรม โดยมีปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นประธาน และมีผู้แทนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม ผู้แทนภาคเอกชน และผู้แทนสภาเกษตรกรแห่งชาติ ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและกรอบแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมเกษตรอุตสาหกรรม รวมถึงการสนับสนุนและบูรณาการการทำงานร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานขับเคลื่อนในภาพรวมยังมีการเชื่อมโยงในห่วงโซ่การผลิตไม่มากเท่าที่ควร ซึ่งอาจเกิดจากคณะทำงานฯ ที่มีลักษณะบูรณาการยังอยู่ในระยะแรกภายหลังจากการตั้ง ขณะที่ในส่วนของการผลิตวัตถุดิบยังต้องเผชิญกับปัญหาความผันผวนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตและราคาสินค้า ทั้งจากภัยแล้ง/น้ำท่วม การจัดการที่ดินทำกิน การพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม ดังนั้น ในระยะต่อไปคณะทำงานฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องพิจารณาทิศทางและเป้าหมายของการพัฒนาอุตสาหกรรมตลอดห่วงโซ่ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาใช้ในกระบวนการตั้งแต่การผลิตวัตถุดิบ (สินค้าเกษตร) การแปรรูปผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่า การบริหารจัดการหลังการเก็บเกี่ยว และระบบโลจิสติกส์ และการจัดการด้านการตลาด

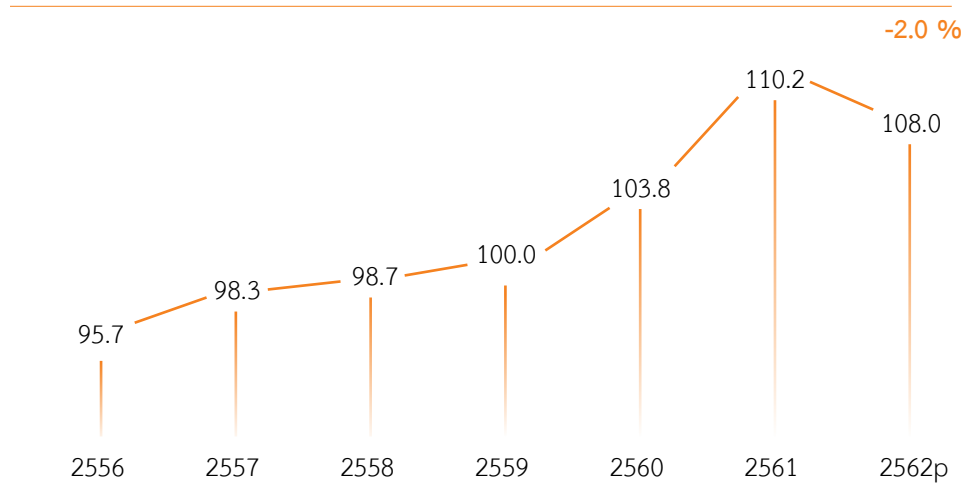
0503

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3

อุตสาหกรรมอาหาร

อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อประเทศไทย เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมาก และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคเกษตรที่สามารถสร้างความยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจฐานราก โดยในปี 2560 สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ให้กับเศรษฐกิจไทย มูลค่า 883,709 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือร้อยละ 21.1 ของ GDP ภาคอุตสาหกรรมการผลิต มูลค่าการส่งออกอาหาร 1,015,816 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.9 เมื่อเทียบกับปี 2559 มีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 2.3 อยู่ในอันดับที่ 15 ของโลก มีมูลค่าการลงทุนประมาณ 70,000 ล้านบาท ก่อให้เกิดรายได้ในธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับอุตสาหกรรมอาหาร 2.76 ล้านล้านบาท

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมในปี 2556 - 2562

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การผลิตอุตสาหกรรมอาหารไทยปี 2562 มีการปรับตัวลดลงร้อยละ 2.0 ซึ่งเป็นผลมาจากการบริโภคภายในประเทศที่อ่อนตัวลงตามการชะลอตัวของเศรษฐกิจในประเทศ และสวนทางกับอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้นร้อยละ 2.5 ตามราคาอาหารสดสำหรับการส่งออกสินค้าอาหารไทยปี 2562 มีมูลค่า 1,025,500 ล้านบาท หดตัวลงร้อยละ 3.8 ขณะที่

การนำเข้ามูลค่า 401,300 ล้านบาท หดตัวลงร้อยละ 0.1 โดยประเทศไทยเกินดุลการค้าอาหารมูลค่า 624,200 ล้านบาท และดุลการค้ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งสินค้าอาหารส่งออกหลัก 4 รายการมีมูลค่าขยายตัวเพิ่มขึ้น ในขณะที่สินค้าอีก 6 รายการ มีมูลค่าส่งออกลดลง โดยกลุ่มสินค้าอาหาร 4 รายการที่มีมูลค่าส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้น ได้แก่ ไข่ (+0.8%) เครื่องปรุงรส (+4.0%) มะพร้าว (+3.8%) และอาหารพร้อมรับประทาน (+4.6%) ส่วนสินค้า 6 รายการที่มีมูลค่าส่งออกลดลง ได้แก่ ข้าว (-22.0%) น้ำตาลทราย (-13.7%) ปลาหมึกกระป๋อง (-6.0%) แป้งมันสำปะหลัง (-2.8%) กุ้ง (-9.2%) และสับปะรด (-15.7%)

กระทรวงอุตสาหกรรมได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารของไทย ปี 2562-2571 ที่อยู่ระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มมูลค่าการส่งออกอาหาร รวมทั้งก่อให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมอาหารที่ไทยมีศักยภาพในการผลิตจากการเป็นแหล่งวัตถุดิบทางการเกษตรที่หลากหลาย ซึ่งจะเชื่อมโยงกับวัตถุดิบทางการเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรมโดยตรง เกิดการสร้างงานสร้างรายได้กระจายสู่ท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่ฐานความมั่นคงเศรษฐกิจของไทย ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าว ประกอบด้วย (1) มาตรการสร้างนักรบอุตสาหกรรมอาหารพันธุ์ใหม่ โดยสร้างผู้ประกอบการอาหารรุ่นใหม่ให้มีความรู้และทักษะเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนหลักในการสร้างมูลค่าเพิ่ม สร้างงานสร้างรายได้ (2) มาตรการสร้างนวัตกรรมอาหารอนาคต โดยยกระดับนวัตกรรมอาหารอนาคตสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ (3) มาตรการสร้างโอกาสทางธุรกิจ ทั้งในและต่างประเทศผ่านแพลตฟอร์ม (Platform) (4) มาตรการสร้างปัจจัยพื้นฐานเพื่อเร่งการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยลดอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรม 4.0 ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม รับผิดชอบต่อสาธารณะ และมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

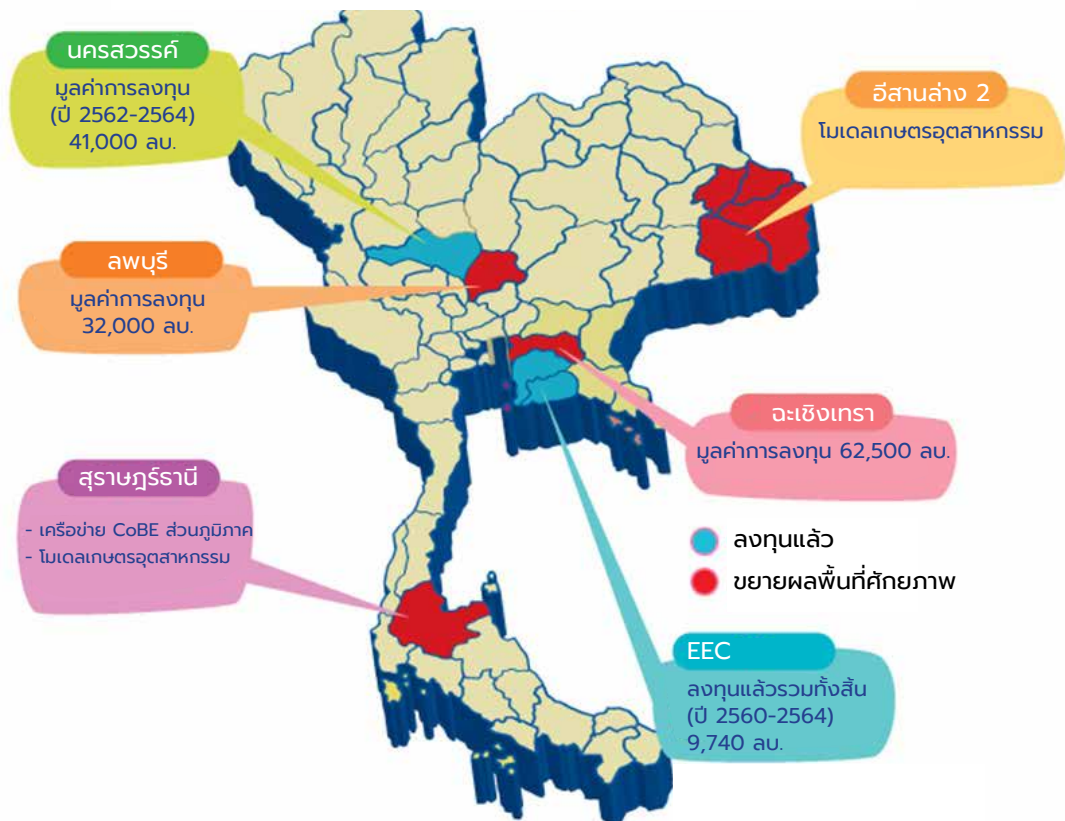
0504

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4

อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ

อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มจากการต่อยอดจากอุตสาหกรรมอื่น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารโดยผ่านกระบวนการแปรรูปที่ต้องอาศัยองค์ความรู้ หรือเครื่องมือเทคโนโลยีชีวภาพ (Biotechnology) จนเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ชีวภาพต่าง ๆ เช่น เครื่องสำอาง เคมีชีวภาพ พลาสติกชีวภาพ เป็นต้น ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกหันมาให้ความสนใจอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพมากขึ้น โดยคาดการณ์ว่าอุตสาหกรรมชีวภาพในตลาดโลกจะเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 13.8 ต่อปี (ช่วงปี พ.ศ. 2558-2568) โดยกลุ่มอุตสาหกรรมเคมีชีวภาพมีแนวโน้มการเติบโตรวดเร็วที่สุด ด้วยอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 16 ต่อปี รองลงมาได้แก่ กลุ่มพลาสติกชีวภาพ และกลุ่มชีวเภสัชภัณฑ์ มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 12.8 และ 8.6 ต่อปี ตามลำดับ โดยประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความพร้อมด้านวัตถุดิบชีวภาพที่หลากหลายโดยเฉพาะวัตถุดิบจากสินค้าเกษตร รวมทั้งมีฐานการผลิตผลิตภัณฑ์ชีวภาพภายในประเทศ เช่น กรดแลคติก พลาสติกชีวภาพ ตลอดจนเป็นผู้นำการผลิตและการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพในอาเซียน จึงมีความเป็นไปได้สูงที่จะผลักดันให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็น Bio Hub of ASEAN ภายในปี 2570 เพื่อมุ่งสู่การเป็นผู้นำอุตสาหกรรมชีวภาพครบวงจร

การดำเนินการตามมาตรการอุตสาหกรรมชีวภาพ

ที่มา : กระทรวงอุตสาหกรรม

ที่ผ่านมารัฐบาลได้มีการดำเนินการที่สำคัญเพื่อผลักดันอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ โดยกระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกมาตรการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพของไทย ปี พ.ศ. 2561-2570 โดยใช้กลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public Private Partnership : PPP) และได้มีการดำเนินการตามแผนการลงทุนตามแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพแล้วในหลายพื้นที่ เช่น การลงทุนในเขตพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) มูลค่ากว่า 9 พันล้านบาท โดยมีโครงการลงทุนที่สำคัญ เช่น การผลิตน้ำตาลไก่ และการผลิตพลาสติกชีวภาพ เป็นต้น ส่วนในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง มีมูลค่าการลงทุนรวมทั้งสิ้น 51,000 ล้านบาท โดยมีกิจการที่สำคัญคือ ไบโอบีโอมเพล็กซ์ (Bio Complex) และในเขตพื้นที่ภาคอีสานตอนกลาง คาดว่าภายในปี 2564 จะมีการลงทุน 29,735 ล้านบาท โดยเป็นการผลิตที่มุ่งเน้นการใช้พืชวัตถุดิบที่เป็นเป้าหมายหลัก ได้แก่ อ้อย และมันสำปะหลัง นอกจากนี้ ยังจะมีการขยายผลการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพในเชิงพื้นที่ไปยังภูมิภาคอื่นที่มีความเหมาะสมทั่วประเทศ ตลอดจนมีการดำเนินการเพื่อสร้างการรับรู้ผ่านการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมฝึกอบรมด้านการลงทุน การเจรจาและทำข้อตกลงในการลงทุนในเวทีระหว่างประเทศ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการบรรลุเป้าหมายในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของเศรษฐกิจชีวภาพไทย

อย่างไรก็ตาม ในการยกระดับภาคอุตสาหกรรมชีวภาพของไทยยังคงมีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปรับปรุงทบทวนกฎหมาย กฎระเบียบ และมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้เอื้อต่อการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมชีวภาพของประเทศ รวมทั้งยังคงต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมชีวภาพ โดยเน้นการผลิตที่พึ่งพานวัตกรรมและเทคโนโลยีในระดับที่สูงขึ้น

ดังนั้น ในส่วนของการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้ประกอบการควรเร่งให้มีการสนับสนุนและพัฒนาผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่การผลิตของอุตสาหกรรมชีวภาพอย่างครบวงจร โดยเร่งรัดการจัดตั้งศูนย์ One stop facilitation center เพื่อเป็นศูนย์กลางการให้บริการแก่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมนี้ ตลอดจนส่งเสริมการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มผลผลิตการผลิตของผู้ประกอบการในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรชีวภาพที่มีอยู่อย่างหลากหลายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยเน้นการผลิตบนพื้นฐานของนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมชีวภาพอย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและปรับปรุงปัจจัยสนับสนุน โดยควรเร่งผลักดันกฎหมาย และมาตรการที่เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพโดยเร็ว โดยเฉพาะด้านวัตถุดิบของเกษตรชีวภาพ ควรเร่งรัดการแก้ไข พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย (ฉบับที่...) พ.ศ....

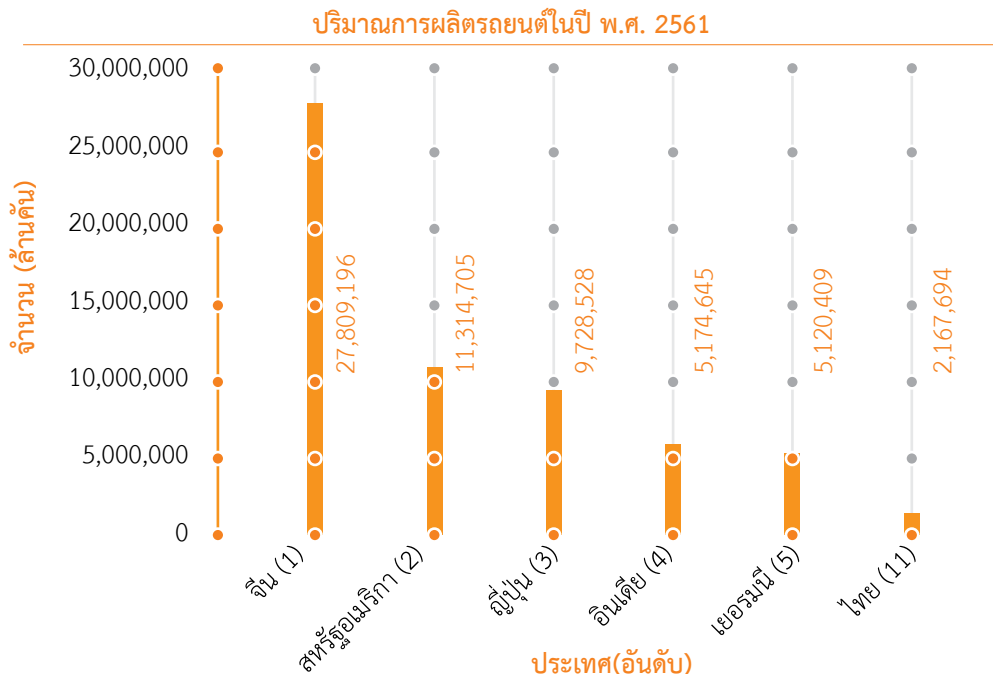

0505

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5

อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า

อุตสาหกรรมยานยนต์ของไทยนับได้ว่าเป็นศูนย์กลางการผลิตที่สำคัญของการผลิตรถยนต์ในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยไทยมีปริมาณการผลิตรถยนต์ในปี พ.ศ. 2561 เป็นอันดับ 11 ของโลก ท่ามกลางประเทศชั้นนำในการผลิตรถยนต์ 5 อันดับแรก ได้แก่ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น อินเดีย และเยอรมนี ด้วยจำนวนการผลิต 2.16 ล้านคัน หรือเพียงร้อยละ 2 ของปริมาณการผลิตหนึ่งหรือรถยนต์เพื่อการพาณิชย์ทั้งหมดของโลก 95.63 ล้านคัน อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการผลิตรถยนต์ของไทยเริ่มชะลอตัวลง เนื่องจากการแข่งขันจากผู้ผลิตในภูมิภาคมีเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งประเทศไทยยังต้องการปรับตัวเพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยียานยนต์ที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัจจุบันตลาดโลกกำลังให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนจากการใช้รถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์สันดาป (Internal Combustion Engine : ICE) มาใช้ยานยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicle : EV) ประกอบกับกระแสการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและกระแสการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ทำให้นยานยนต์ไฟฟ้าเป็นทางเลือกหลักของผู้บริโภค และเป็นอุตสาหกรรมที่จะช่วยขับเคลื่อนภาคการผลิตยานยนต์ของไทย เพื่อรักษาฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ

ที่ผ่านมา รัฐบาลก็ได้ให้ความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า โดยในปี 2560 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบมาตรการสนับสนุนการผลิตรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้าในประเทศไทยให้เกิดผลเป็นรูปธรรม โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ตามมาตราการและแผนงานที่กำหนดไว้ ทั้งการส่งเสริมการลงทุนรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้า การสร้างอุปสงค์ การจัดทำมาตรฐานของรถยนต์นั่งไฟฟ้า และการสร้างความตระหนักให้กับประชาชนและผู้บริโภค โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินโครงการสำคัญ อาทิ การผลักดันโครงการศูนย์ทดสอบยานยนต์และยางล้อแห่งชาติ (Automotive and Tire Testing Research and Innovation Center : ATTRIC) เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์และยางล้อไปสู่การเป็น “Super Cluster อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่” รวมทั้งการเตรียมความพร้อมโดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ เพื่อรองรับ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ร่วมกับหน่วยงานด้านภาษีภายใต้กระทรวงการคลัง ออกนโยบายในการส่งเสริมอุตสาหกรรมยานยนต์อย่างต่อเนื่อง โดยมีมาตรการพิเศษเพื่อกระตุ้นการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า สำหรับผู้ประกอบการให้ได้รับสิทธิและประโยชน์ เช่น การยกเว้นภาษีเงินได้ การลดหย่อนภาษี รวมทั้งการยกเว้นภาษีนำเข้าเครื่องจักร และวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต เพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าอย่างเป็นรูปธรรม โดยในปี 2562 ได้มีการออกบัตรส่งเสริมการลงทุนในแก๊สกิจการยานยนต์ไฟฟ้าแล้วมูลค่าการลงทุนกว่า 1,300 ล้านบาท

อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าของไทย ยังต้องเผชิญกับความท้าทายในการกำหนดทิศทางการพัฒนายานยนต์ไฟฟ้าที่ครอบคลุมตั้งแต่การผลิต การใช้งาน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะความพร้อมของสถานีชาร์จรถไฟฟ้าสาธารณะ (Charging Station) ในการรองรับความต้องการใช้งานของยานยนต์ไฟฟ้า ต้นทุนการผลิตยานยนต์ภายในประเทศสูงกว่าราคานำเข้า ขาดมาตรฐานราคาค่าบริการการชาร์จไฟ และการปรับปรุงกฎหมายและมาตรฐานยานยนต์ไฟฟ้า และขึ้นส่วนอย่างครบวงจร นอกจากนี้ ความพร้อมด้านวัตถุดิบที่ใช้ผลิตยานยนต์ไฟฟ้าซึ่งจะต่างจากการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ที่ประเทศไทยมีศักยภาพ ทั้งในด้านของผู้ผลิตและทักษะของแรงงานในอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่อง ยังคงเป็นประเด็นท้าทายสำหรับประเทศไทยเช่นกัน

ในระยะต่อไป การขับเคลื่อนอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้าในอนาคตของไทย ยังคงต้องให้ความสำคัญกับการเร่งให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าอย่างเป็นรูปธรรม โดยเร่งรัดให้กิจการการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่ได้รับการออกบัตรส่งเสริมแล้วมีการลงทุนโดยเร็ว นอกจากนี้ ควรมีการมาตรการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ไฟฟ้า เพื่อสร้างความมั่นใจให้นักลงทุนในด้านวัตถุดิบเมื่อเข้ามาลงทุนในประเทศไทย ขณะเดียวกันต้องมีการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมรถยนต์ไฟฟ้าและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม ในด้านผู้บริโภคควรมีมาตรการสนับสนุนการใช้รถยนต์ไฟฟ้าโดยเฉพาะมาตรการทางภาษีทั้งสำหรับผู้ซื้อและผู้ลงทุนในสถานีชาร์จไฟฟ้า พร้อมทั้งสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการใช้รถยนต์พลังงานไฟฟ้าเพื่อเป็นการช่วยลดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมด้วย

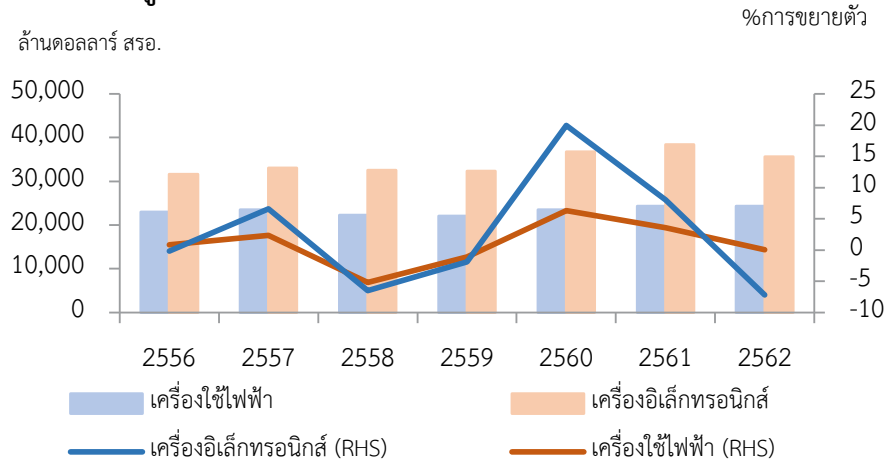
0506

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 6

อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ

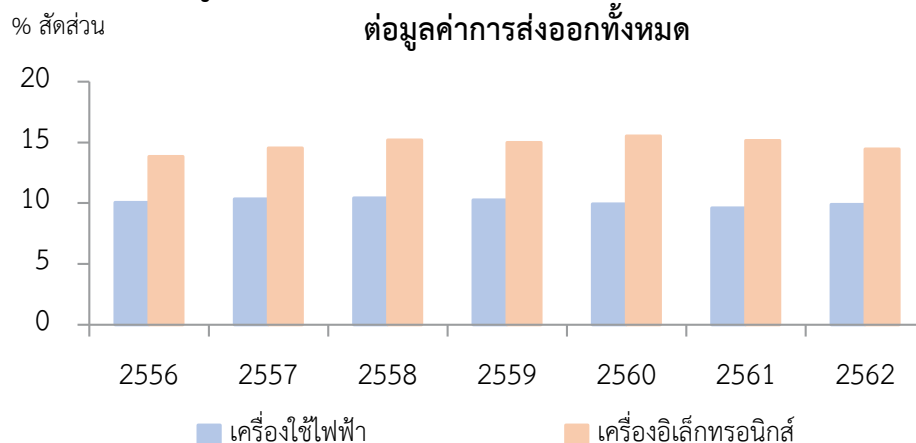
ประเทศไทยมีอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ขนาดใหญ่ ซึ่งเน้นการส่งออก แต่ในช่วงตั้งแต่ปี 2556 อุตสาหกรรมมีแนวโน้ม และการส่งออกที่ลดลง และการผลิตที่ลดลงสอดคล้องกับการลงทุนจากต่างประเทศที่ต่ำลงในไทยระหว่างปี 2556 ถึง 2562 โดยมูลค่าการส่งออกเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ ในปีที่ผ่านมา มีมูลค่าการส่งออกอยู่ที่ 24,324 และ 35,598 ล้านดอลลาร์ ตามลำดับ และมีการขยายตัวอยู่ที่ร้อยละ 0.0 และ -7.2 ตามลำดับ ซึ่งสัดส่วนมูลค่าการส่งออกต่อการส่งออกทั้งหมดของเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ในปี 2562 อยู่ที่ร้อยละ 9.9 และ 14.5 ตามลำดับ โดยสัดส่วนการส่งออกมีแนวโน้มปรับตัวลดลงรวมกับการเปลี่ยนแปลงทิศทางของอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ไปทางเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ

มูลค่าการส่งออกเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องอิเล็กทรอนิกส์

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์

มูลค่าการส่งออกเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องอิเล็กทรอนิกส์
ต่อมูลค่าการส่งออกทั้งหมด

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์

ดังนั้น เพื่อรักษาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมาย เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาคการผลิตของประเทศในระยะต่อไป ภาครัฐจึงมีการกำหนดมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อให้การผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะเป็นอุตสาหกรรมที่ทันสมัย มีศักยภาพในการผลิตและเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันเพื่อส่งออกสู่ตลาดโลก

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา ในการขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้มีมาตรการพิเศษเพื่อกระตุ้นการลงทุน ซึ่งอุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีความสำคัญต่อประเทศ โดยมีสิทธิและประโยชน์ เพื่อลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติมร้อยละ 50 เป็นระยะเวลา 3 ปี นับตั้งแต่วันที่กำหนดระยะเวลาการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสิ้นสุดลง เพื่อเป็นการดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ และส่งเสริมกระบวนการผลิตที่ทันสมัย ทั้งนี้ ในปี 2562 มีโครงการต่างชาตินำเข้ารับการส่งเสริมการลงทุน จำนวน 339 โครงการ เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ร้อยละ 18.12 เงินลงทุน 83,188.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 165.60 และทุนจดทะเบียนรวม 12,984.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 172.46 แสดงให้เห็นถึงการส่งเสริมการลงทุนที่มีประสิทธิภาพ และขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศที่เป็นที่ยอมรับของนักลงทุนต่างชาติ

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในประเด็นการปฏิรูปดังกล่าว ยังมีประเด็นท้าทายที่สำคัญซึ่งควรเร่งผลักดันมากยิ่งขึ้น อาทิ การออกมาตรการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Matching Investments) หรือมาตรการจูงใจอื่น ๆ ในการยกระดับกระบวนการผลิตผ่านเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมการผลิตอัตโนมัติ รวมทั้งต้องสร้างความสมดุลระหว่างการยกระดับผลิตภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศไทยให้สูงขึ้น เพื่อป้องกันการย้ายฐานการผลิตของภาคอุตสาหกรรมไปต่างประเทศ นอกจากนี้จะต้องมีแผนการรองรับปัญหาการว่างงาน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการผลิตจากการใช้แรงงานไปสู่ระบบการผลิตอัตโนมัติที่ใช้แรงงานต่ำอีกด้วย

ดังนั้นการดำเนินการในระยะต่อไป หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งผลักดันแก้ไขกฎระเบียบข้อจำกัดต่าง ๆ ในการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อเป็นการนำเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่มาทดแทนการผลิตแบบเก่า และร่วมพัฒนาสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะเพื่อสนองต่อความต้องการภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะกลุ่ม CLMV รวมถึงการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติในภาคธุรกิจขนส่งเพื่อเข้ามาพัฒนาระบบการขนส่งสินค้าให้มีต้นทุนการขนส่งที่ถูกลงและสามารถเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศเพื่อป้องกันการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศอื่น และควรมีมาตรการรองรับปัญหาการว่างงานจากการเลิกจ้างและมีแผนการพัฒนาแรงงานเป็นแรงงานคุณภาพ มีทักษะการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับเทคโนโลยีการผลิตที่สูงขึ้นได้

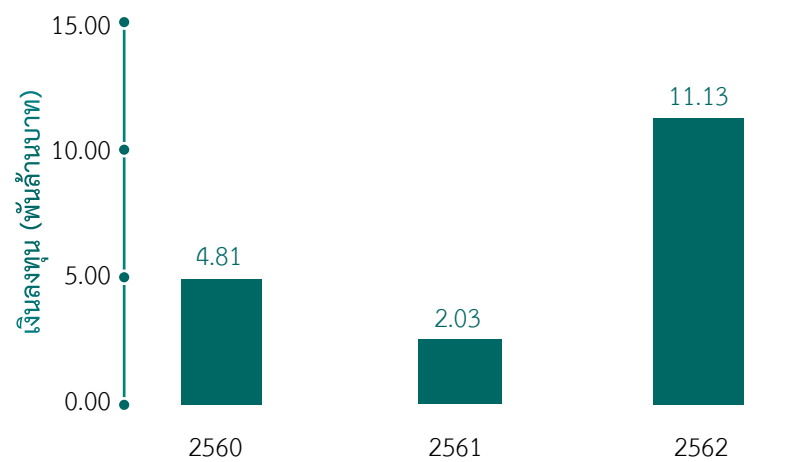
0507

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 7

อุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล

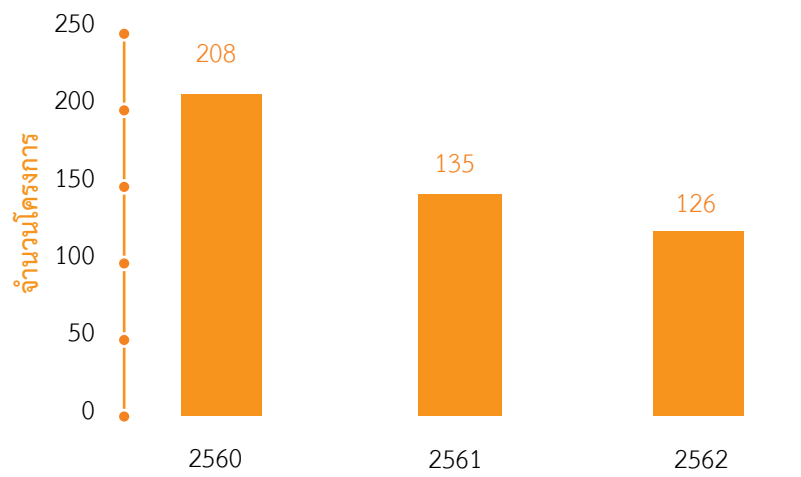
ปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เช่นเดียวกับประเทศในกลุ่มอาเซียนโดยในปี 2559 ซึ่งมีการเติบโตของอุตสาหกรรมดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีมูลค่าถึง 50,000 ล้านบาท และคาดว่าจะขยายตัวถึงกว่า 200,000 ล้านบาทในอีก 10 ปีข้างหน้า หรือเติบโตในอัตราร้อยละ 17 ต่อปี จึงเป็นโอกาสสำคัญสำหรับประเทศไทยในการเร่งพัฒนาและส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้ โดยต้องเร่งพัฒนาศักยภาพด้านดิจิทัล จากการกำหนดและปรับปรุงหลักสูตรการอบรมในระดับ อาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม และสนับสนุนการจัดตั้งสถานฝึกอบรมด้านดิจิทัล

การออกบัตรส่งเสริมการลงทุน มกราคม - ธันวาคม 2562
เปรียบเทียบกับปี 2560 และปี 2561 (เงินลงทุน)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

การออกบัตรส่งเสริมการลงทุน มกราคม - ธันวาคม 2562
เปรียบเทียบกับปี 2560 และปี 2561 (จำนวนโครงการ)

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

การดำเนินงานช่วงที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ได้มีมาตรการพิเศษเพื่อกระตุ้นการลงทุนในปี 2562 โดยมีสิทธิและประโยชน์เพื่อลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติม ร้อยละ 50 เป็นระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันที่กำหนดระยะเวลาการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสิ้นสุดลง ทั้งนี้ มีโครงการที่ได้รับการออกบัตรส่งเสริมการลงทุน ในปี 2562 จำนวนทั้งสิ้น 126 โครงการ คิดเป็นเงินลงทุน 11.13 พันล้านบาท อีกทั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการดำเนินการพัฒนาศักยภาพและทักษะของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกสู่การเป็น Thailand 4.0 เพื่อสนับสนุนในส่วนของกิจกรรมการกำหนดและปรับปรุงหลักสูตรการอบรมเกี่ยวกับอุตสาหกรรมดิจิทัลในระดับอาชีวศึกษา อีกทั้งสำนักวิจัยและพัฒนาการอาชีวศึกษา ได้มีการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา “สุดยอดนวัตกรรมอาชีวศึกษา” เพื่อเสริมสร้างเยาวชนอาชีวศึกษาให้เป็นนักคิด นักประดิษฐ์ โดยอาศัยความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และทักษะวิชาชีพ เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ คิดค้น สร้างสรรค์ผลงานสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ยังได้ร่วมกันจัดทำโครงการสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่และกำลังคนที่มีสมรรถนะสูง เพื่อตอบโจทย์สำหรับอุตสาหกรรม NEW Growth Engine ตามนโยบาย Thailand 4.0 และการปฏิรูปการอุดมศึกษาไทย

แม้ที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐได้มีการดำเนินการเพื่อให้บริการด้านดิจิทัลและข้อมูลข่าวสารเชิงเศรษฐกิจและสังคมแก่ชุมชน แต่การดำเนินการดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ อีกทั้ง ทักษะดิจิทัลของประชาชนและแรงงานยังอยู่ในระดับที่ต้องเร่งพัฒนาเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน นอกจากนี้ผู้ประกอบการหรือประชาชนทั่วไปที่ต้องการประกอบธุรกิจ E-Commerce ยังคงประสบปัญหาในด้านข้อจำกัดของกฎหมาย กฎระเบียบด้านดิจิทัล และปัญหาการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งปัญหาอุปสรรคดังกล่าวควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขโดยเร็ว

ทั้งนี้ การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัลเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกภาคส่วนต้องมีความรู้ความเข้าใจร่วมกันและร่วมกันผลักดันให้เกิดผลที่ชัดเจนและเพื่อให้การดำเนินการบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในประเด็นการปฏิรูปดังกล่าว จึงต้องอาศัยการสนับสนุนจากภาครัฐในการออกมาตรการการช่วยเหลือผู้ประกอบการและการสนับสนุนโครงการ และโอกาสผ่านช่องทางโครงการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) อาทิ การส่งเสริม e-Commerce , e-Documents และ e-Learning ดังนั้น การดำเนินการในระยะต่อไปควรเร่งผลักดันให้มีมาตรการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการในการเริ่มต้นธุรกิจ โดยการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบด้านดิจิทัล การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และควรเร่งผลักดันการเพิ่มมูลค่าสินค้าและธุรกิจบริการด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสู่ช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) โดยส่งเสริมการใช้ e-Commerce ในการเริ่มต้นการประกอบธุรกิจและเป็นช่องทางทางการตลาด รวมทั้งควรขยายผลหลักสูตรอบรมอุตสาหกรรมดิจิทัลให้ครอบคลุมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ

0508

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 8

อุตสาหกรรมการศึกษา

การพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศในอนาคต ประเทศไทยต้องมี อุตสาหกรรมการศึกษาและระบบการพัฒนากำลังคนที่มีประสิทธิภาพ การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรมจะต้องให้ความสำคัญกับการศึกษาในฐานะปัจจัยสนับสนุนสำคัญ ดังนั้น ในการปฏิรูปอุตสาหกรรมการศึกษาเพื่อสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมควรมุ่งเน้นใน 2 ประเด็น คือ การสร้างความต้องการต่ออุตสาหกรรมการศึกษาด้วยการส่งเสริมและพัฒนา มาตรการด้านการศึกษาอบรม และการดึงดูดการฝึกอบรมทางด้านอุตสาหกรรมเฉพาะทาง รวมถึง การพัฒนาศักยภาพในการศึกษาจากการสร้างมาตรการดึงดูดบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพทั้งใน และต่างประเทศเพิ่มขึ้น และอำนวยความสะดวกให้กับภาคเอกชนในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา

โดยในปัจจุบันอุตสาหกรรมการศึกษาของไทยยังมียุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเดิมซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมและความต้องการของผู้เรียน อีกทั้งยังไม่สามารถผลิตบุคลากรที่เป็นที่ต้องการของภาคเอกชน ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะเฉพาะด้านซึ่งภาครัฐได้มีมาตรการสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรและส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันในอุตสาหกรรมการศึกษา เช่น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้มีมาตรการส่งเสริมการลงทุนในประเด็นการพัฒนาบุคลากรแก่ผู้ขอรับการส่งเสริมทั้งในเขตเศรษฐกิจพิเศษ EEC และในพื้นที่อื่น โดยกำหนดเป็นหนึ่งในเงื่อนไขการให้สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมตามคุณค่าโครงการ (Merit based) และมีโครงการความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัยศูนย์ความเป็นเลิศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น Work Integrated Learning (WiL) เป็นการบูรณาการการทำงานในสถานประกอบการเพิ่มเติมในรูปแบบ “โรงเรียนในโรงงาน” หรือ Talent Mobility Program (TM) โครงการที่ช่วยเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยของภาครัฐกับภาคอุตสาหกรรม ในการจัดหาบุคลากรเฉพาะด้าน เพื่อเร่งและบ่มเพาะให้เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้และดึงดูดให้เกิดสถาบันการศึกษาของภาคเอกชนที่มีศักยภาพจากการนำเข้าสู่ผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศสำหรับการผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพและสร้างแรงกดดันให้สถาบันการศึกษาของภาครัฐในการปรับตัว

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และดึงดูดการลงทุนเพื่อก่อตั้งสถานศึกษาเฉพาะทางภายในประเทศเพื่อส่งเสริมให้เกิดสถานศึกษาที่สามารถผลิตบุคลากรที่มีทักษะสูงและเป็นที่ต้องการของทั้งภาคอุตสาหกรรมและบริการ กระนั้นการสร้างค่านิยมและการสนับสนุนให้เยาวชนศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นยังคงต้องพัฒนา รวมถึงการช่วยเหลือให้เยาวชนสามารถเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีข้อจำกัด อีกทั้ง สถาบันการศึกษาของรัฐยังคงปรับตัวได้ช้าและไม่สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคม ทำให้อุตสาหกรรมการศึกษาของไทยยังขาดการแข่งขันที่จะส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมการศึกษาของประเทศในภาพรวม

ดังนั้น การดำเนินงานในระยะต่อไป ควรมีการขับเคลื่อนการพัฒนาสถาบันการศึกษาของภาครัฐอย่างเข้มข้นผ่านการร่วมมือกับภาคธุรกิจหรือสถาบันการศึกษาจากต่างประเทศเพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมการศึกษาของประเทศอย่างยั่งยืน อีกทั้งควรกระจายโอกาสทางการศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เข้าถึงเยาวชนผ่านการช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาและอุปกรณ์การเรียนเพื่อเพิ่มนักเรียนเข้าสู่ระบบการศึกษาและเพิ่มความต้องการในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นแก่เยาวชน ทั้งนี้ ควรติดตามประเมินผลนโยบายและการพัฒนาระบบการศึกษาของภาครัฐอย่างใกล้ชิด รวมถึงอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้เกิดการสร้างสถานศึกษาเฉพาะด้านและการฝึกอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ที่สำคัญในการพัฒนานักเรียนและนักศึกษาให้เป็นแรงงานที่มีทักษะไปควบคู่กัน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมการศึกษาของประเทศจากทั้งฝั่งผู้เรียนและสถาบันการศึกษาให้ตอบโจทย์ความต้องการของประเทศในระยะยาว

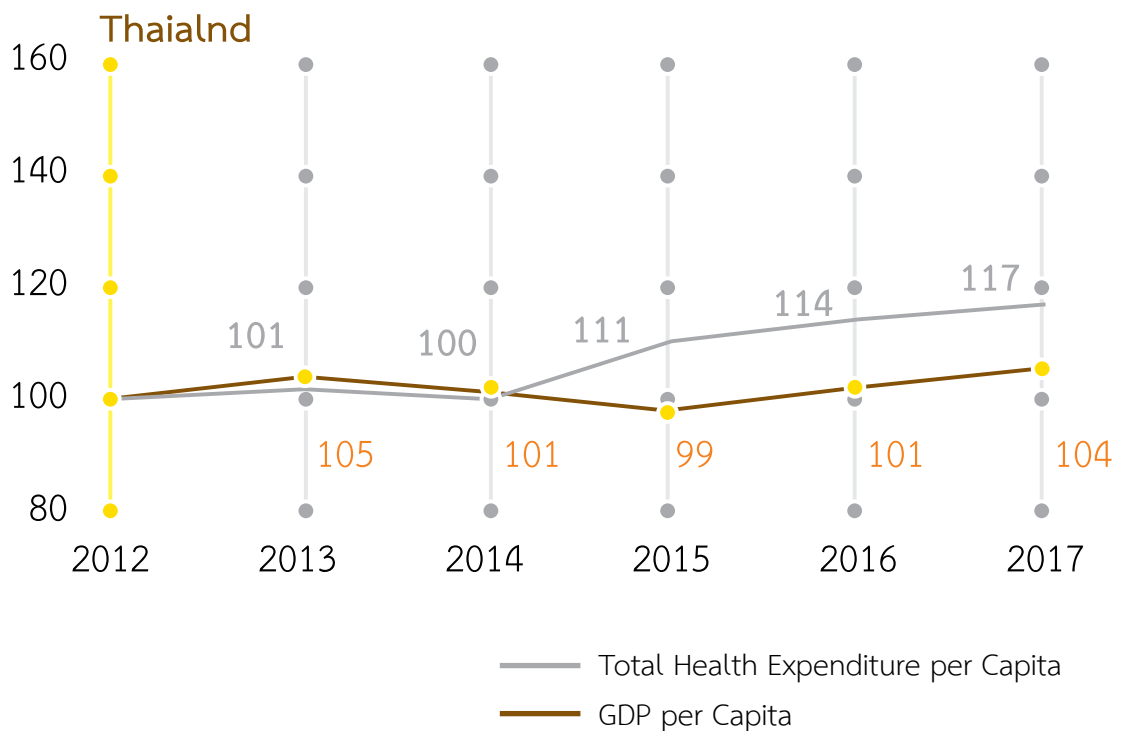

0509

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 9

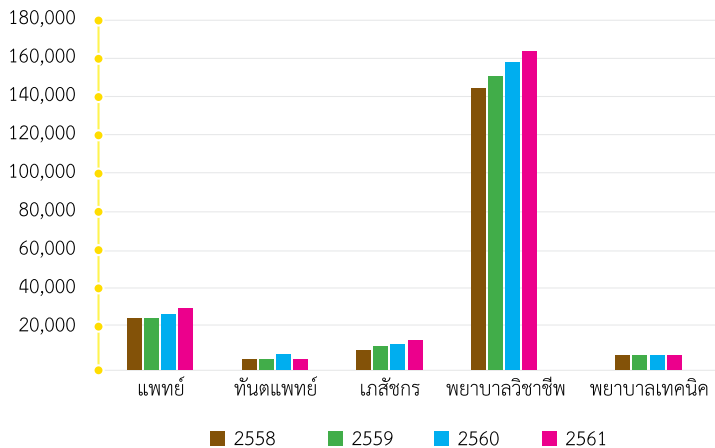
อุตสาหกรรมสุขภาพ

การเข้าสู่สังคมสูงวัย และกระแสความใส่ใจในสุขภาพของประชาชนในปัจจุบัน ได้ส่งผลต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมสุขภาพ ซึ่งปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมสุขภาพของไทย จำเป็นจะต้องสร้างมาตรฐานและพัฒนาอุตสาหกรรมสุขภาพให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นการสร้างโอกาสและการขยายตัวของอุตสาหกรรมสุขภาพ และสร้างความเชื่อมั่นให้นานาประเทศเข้าร่วมลงทุนในอุตสาหกรรมดังกล่าว รวมทั้งสร้างเอกลักษณ์ในด้านการบริการของประเทศไทยให้สามารถดึงดูดชาวต่างชาติให้เข้ามาใช้บริการสุขภาพมากยิ่งขึ้น

จำนวนบุคลากรทางการแพทย์ของไทย (คน)

ที่มา: รายงานทรัพยากรสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข

การลงทุนในอุตสาหกรรมสุขภาพ ภาครัฐมีนโยบายที่สำคัญในการขับเคลื่อนที่สำคัญ โดยได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Thailand Medical Hub) ระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2559 - 2568) ที่มุ่งเน้นการเป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพ และพัฒนาด้านมาตรฐานบริการทางการแพทย์ ขณะเดียวกันยังได้มีการออกมาตรการส่งเสริมให้คนต่างชาติที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสามารถขยายระยะเวลาพำนักได้ 90 วัน สำหรับผู้ป่วยที่เดินทางมารักษาพยาบาลและผู้ติดตาม ซึ่งถือเป็นการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่มีการบูรณาการสอดคล้องไปในทิศทางสอดคล้องกันอย่างเป็นรูปธรรม ในส่วนของการส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติ ได้มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของอุตสาหกรรมเครื่องมือและอุปกรณ์การแพทย์อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะมีการพัฒนาศักยภาพและผลิตบุคลากรทางการแพทย์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ประเทศไทยก็ยังประสบปัญหาในเรื่องบุคลากรทางการแพทย์ไหลออกจากระบบ อันเนื่องมาจากปัญหาเรื่องคุณภาพชีวิต ภาระงานหนัก และค่าตอบแทน ในส่วนของการลงทุนพบว่า แม้ในช่วงปี 2562 มีกิจการที่เกี่ยวข้องกับบริการทางการแพทย์ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน เช่น ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ ศูนย์กลางทางการแพทย์ และสถานพยาบาล ซึ่งแสดงถึงความเชื่อมั่นในโอกาสของการดำเนินธุรกิจในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม กิจการเหล่านี้ยังไม่เกิดการลงทุนจริงในประเทศ ดังนั้นสำนักงานส่งเสริมการลงทุนควรมีมาตรการเร่งรัดให้เกิดการลงทุนจริงในพื้นที่โดยเร็ว

ในการดำเนินการระยะต่อไป ควรให้ความสำคัญต่อการผลิตและรักษาบุคลากรทางการแพทย์ให้อยู่ในระบบเพื่อดึงดูดบุคลากรทางการแพทย์ที่มีคุณภาพทั้งในและต่างประเทศให้เข้ามาอยู่ในอุตสาหกรรมสุขภาพของประเทศไทย ตลอดจนการสร้างเชื่อมั่นให้กับนานาชาติเพื่อเข้ามาลงทุนอุตสาหกรรมสุขภาพในประเทศไทย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริการและคุณภาพของอุตสาหกรรมสุขภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมสุขภาพให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ โดยควรเร่งรัดมาตรการกระตุ้นการลงทุน Thailand Plus 2563 ให้แก่กิจการที่ลงทุน 500 ล้านบาท ในปี 2563 หรือไม่น้อยกว่า 1,000 ล้านบาท ภายในปี 2564 โดยให้การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลเพิ่มเติมร้อยละ 50 เป็นเวลา 5 ปี

0510

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 10

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ – อาชีวศึกษา (สนับสนุน)

แรงงานทักษะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนภาคอุตสาหกรรมของประเทศ แต่ในปัจจุบันพบว่าประเทศไทยอยู่ในสถานะขาดแคลนกำลังคนด้านวิชาชีพทั้งจำนวน และคุณภาพ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาแรงงานให้มีทักษะและประสบการณ์เพียงพอสำหรับการรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะจากนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายของรัฐบาล การปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในส่วนของอาชีวศึกษา ต้องมีการวิเคราะห์ช่องว่างของแรงงานและระบบอาชีวศึกษา และจัดลำดับความสำคัญของอาชีวศึกษาในแต่ละอุตสาหกรรม

ที่มา : EEC

ในส่วนของการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้มีการพัฒนาและทบทวนหลักสูตรทุก 5 ปี เพื่อให้มีผู้เรียนในสายอาชีพมีสมรรถนะตรงตามวิชาชีพและรองรับการเปลี่ยนแปลงบริบทของตลาดแรงงาน ซึ่งนำหลักสูตรที่ปรับปรุงล่าสุดไปใช้ได้ในปีการศึกษา 2563 สำหรับการดำเนินการที่สำคัญของภาครัฐเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สำคัญ คือ การเตรียมแรงงานในพื้นที่อุตสาหกรรมเป้าหมาย โดยเริ่มจากการจัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ซึ่งมีเป้าหมายในการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในแต่ละภูมิภาคให้มีคุณภาพมาตรฐานรองรับความต้องการกำลังคนในอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ โดยมีการดำเนินงานตั้งแต่การวิเคราะห์และวางแผนความต้องการ

กำลังคน การส่งเสริมการสร้างสมรรถนะและทักษะ การสร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วนในพื้นที่ การส่งเสริมการมีงานโดยมีการจับคู่ผู้สำเร็จการศึกษาให้เหมาะสมกับตำแหน่งงาน การวิจัยและพัฒนาในพื้นที่เพื่อพัฒนากำลังคน และการสร้างการรับรู้และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตกำลังคน โดยมีพื้นที่นำร่องที่สำคัญคือ ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ซึ่งได้มีการดำเนินโครงการนำร่องทวิภาคีที่สำคัญ เป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้ใช้ “สตาร์ทอัพโมเดล” ซึ่งเป็นการจับคู่การจัดการเรียนการสอนระหว่างสถานศึกษาในพื้นที่ EEC กับภาคอุตสาหกรรมและนักลงทุนแบบรอบด้าน เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะ มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชาชีพอย่างแท้จริง เบื้องต้นได้ดำเนินการนำร่องโดยวิทยาลัย 12 แห่งในพื้นที่

0510

อย่างไรก็ดี อุปสรรคสำคัญของการพัฒนาระบบอาชีวศึกษาของไทย คือ ทักษะและค่านิยมของนักเรียนและผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่มีต่อภาพลักษณ์และการศึกษาวิชาชีพทำให้สัดส่วนระหว่างผู้เรียนสายสามัญและสายอาชีวะยังไม่สอดคล้องกับความต้องการด้านกำลังคนของประเทศทั้งในปัจจุบันและในอนาคต รวมทั้งเมื่อพิจารณาปัจจัยทางด้านรายได้และความเจริญก้าวหน้าในอาชีพยังไม่มี ความชัดเจนยังคงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อของนักเรียนในระดับมัธยม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องเร่งดำเนินการวางแผนการผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาให้เพียงพอและรองรับกับความต้องการภาคการผลิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมเป้าหมายในอนาคต

เพื่อสร้างความเข้มแข็งในระบบอาชีวศึกษา ภาครัฐควรให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาต่อในสายวิชาชีพ และการตลาดแรงงานเพื่อรองรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากสายวิชาชีพ การจัดการให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการแรงงาน และกำลังแรงงาน โดยควรมีการทบทวนและพัฒนาหลักสูตรอาชีวศึกษาอยู่เสมอ เพื่อผลิตบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและรองรับกับภาคอุตสาหกรรมใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเร่งขับเคลื่อนผ่านโครงการความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาไทยของประเทศไทย โครงการการผลิตและพัฒนาากำลังคนสนับสนุนเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โครงการจัดการศึกษาเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) และโครงการสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมของนักเรียนและผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษายาชีพ โดยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาประเทศ โอกาสในการสร้างรายได้ และความก้าวหน้าในสายอาชีพ และควรพิจารณากำหนดมาตรการจูงใจให้ผู้ปกครองและนักเรียนตัดสินใจเข้าสู่การเรียนในระบบอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น

0511

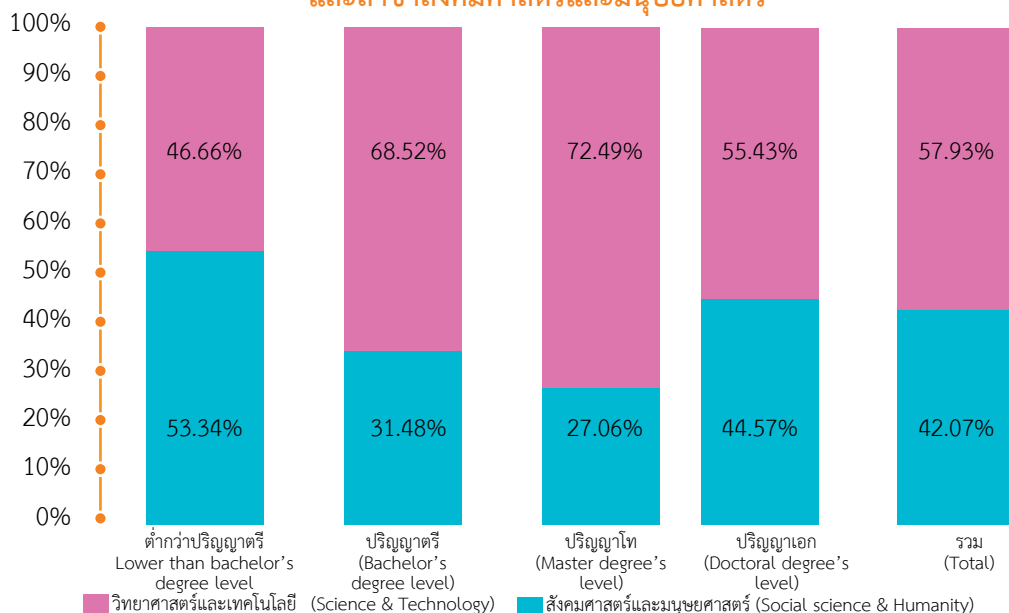
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 11

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ - อุดมศึกษา (สนับสนุน)

ในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจไทย การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนากำลังแรงงานขั้นสูงในระดับอุดมศึกษาให้มีความรู้และทักษะระดับสูงตอบสนองความต้องการในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเป็นเลิศ โดยเฉพาะกำลังแรงงานในสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสนับสนุนการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของเศรษฐกิจไทย

สัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

และสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์การผลิตกำลังแรงงานขั้นสูงในปัจจุบัน ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมในการขับเคลื่อนไปสู่อุตสาหกรรมขั้นสูง โดยปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและสูงกว่าในสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีซึ่งเป็นความต้องการภาคอุตสาหกรรม ยังมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์จำนวนมาก (ประมาณร้อยละ 30 ต่อร้อยละ 70) ดังนั้น จึงควรมีการปฏิรูประบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะการผลิตบัณฑิตในสาขาและทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม เพื่อลดช่องว่างระหว่างทักษะที่เป็นที่ต้องการของภาคอุตสาหกรรมกับแนวทางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และแรงงานของสถาบันอุดมศึกษา

0511

ที่ผ่านมาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าวได้มีการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อาทิ ได้มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ กระทรวงแรงงาน

สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน เพื่อให้มีการปรับหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวโน้มความต้องการของตลาดแรงงาน การจัดหลักสูตรฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนการสอนรูปแบบสหกิจ นอกจากนี้ได้มีการวางแผนและพัฒนาสมรรถนะแรงงานให้มีทักษะรอบด้าน เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของภาคอุตสาหกรรมในปัจจุบันและอนาคต อย่างไรก็ตาม การขยายผลดังกล่าวยังมีข้อจำกัดหลาย ๆ อย่าง อาทิ ข้อจำกัดในการเพิ่มบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจากความพร้อมของจำนวนอาจารย์ผู้สอนและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่รองรับ รวมทั้งข้อจำกัดจากโครงสร้างประชากรที่จำนวนวัยเรียนมีแนวโน้มลดลง

ดังนั้น การดำเนินมาตรการในการวางแผนการผลิต และเพิ่มกำลังแรงงานสาขาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม กระทรวงการอุดมศึกษาฯ จึงควรมีแผนเพื่อรองรับสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้นในภาพรวม การบูรณาการการทำงานร่วมกันของแต่ละสถาบัน การคำนึงถึงศักยภาพจุดเด่นของแต่ละมหาวิทยาลัย และการผลิตที่ตอบสนองรายพื้นที่ เพื่อให้เกิดการกำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินงานต่อไปได้อย่างชัดเจน อาทิ มุ่งเน้นในการสร้างองค์ความรู้และงานวิจัยมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่ตอบโจทย์พื้นที่ และมุ่งเน้นในด้านการบริการทางสังคม และควรมีการพัฒนาการเรียนการสอนที่ตอบสนองทักษะในศตวรรษที่ 21 การจัดการพัฒนาระบบการผลิตที่สามารถเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถรู้ตัวเองและพัฒนาศักยภาพได้ตามความถนัดอย่างแท้จริง มีระบบการเรียนที่ยืดหยุ่นโดยไม่ยึดติดกับการเรียนเฉพาะในคณะ/สาขาวิชาเพื่อแก้ปัญหาลาดแคลนบุคลากรและทรัพยากร

และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่หลุดออกจากระบบสามารถกลับมาเรียนได้ใหม่เมื่อพร้อม อาทิ การพัฒนาระบบเทียบโอนหน่วยกิต รวมถึงการส่งเสริมการผลิต ดึงดูดและพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ต้น อาทิ การสอบวัดความรู้วิชาเอกของนักศึกษาครูก่อนทำการฝึกสอน การกำหนดมาตรการดึงดูดอาจารย์หรือนักวิจัยชั้นนำจากต่างประเทศให้เข้ามาสอนและทำการวิจัยในประเทศ และควรมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และแรงงานในทุกช่วงวัยและทุกระดับ อาทิ การพัฒนาหลักสูตรระยะสั้น เพื่อยกระดับผลิตภาพแรงงาน แก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและภาคการผลิตในภาคอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

0512

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 12

การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี - โครงสร้างพื้นฐานทางด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ (สนับสนุน)

ทุกภาคส่วนได้มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินกิจการมากขึ้น โดยเฉพาะในภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นภาคส่วนสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งหนึ่งในแนวทาง คือ การส่งเสริมให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลสามารถเข้าถึงระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้เพิ่มขึ้น ประกอบกับปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มเติมเพื่อรองรับต่อการเพิ่มประสิทธิภาพเทคโนโลยีให้สามารถรองรับความต้องการใช้งานที่เพิ่มมากขึ้น และสามารถรองรับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปได้ทันต่อสถานการณ์

ปัจจุบันกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้ดำเนินโครงการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยขยายโครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ (โครงการเน็ตประชารัฐ) และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ดำเนินโครงการการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นการพัฒนาความเชื่อมโยงเครือข่ายโทรคมนาคมของประเทศรูปแบบประจำที่ให้มีครอบคลุมเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างรายได้ รวมทั้งดำเนินการเรียกคืนคลื่นของสำนักงาน กสทช. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำคลื่นที่ยังไม่ได้ใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพมาดำเนินการเปิดประมูล เพื่อให้ทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถนำคลื่นดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในรูปแบบโทรทัศน์และโทรคมนาคม เช่น การเรียกคืนคลื่นความถี่ย่าน 700 MHz จากโทรทัศน์ระบบดิจิทัลมาเปิดประมูลใหม่เพื่อให้ใช้ในการพัฒนาการสื่อสารโทรคมนาคมระบบ 5G เป็นต้น

อย่างไรก็ดี จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีด้านโทรคมนาคมที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เป็นการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ ณ ระดับความเร็ว 30 Mbps และ 10 Mbps เพื่อการรับ (Download) และส่ง (Upload) ซึ่งรองรับต่อการใช้งานทั่วไปได้เท่านั้น ในขณะที่แนวโน้มในการประกอบธุรกิจมีความต้องการใช้เทคโนโลยีด้านโทรคมนาคมที่มีประสิทธิภาพสูงทั้งในด้านคุณภาพและความสะดวกต่อการใช้ ดังนั้นระบบที่ใช้อยู่อาจยังไม่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานที่เหมาะสมในการใช้งานระดับอุตสาหกรรมและธุรกิจสมัยใหม่ได้

การดำเนินการในระยะต่อไป ภาครัฐควรสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยีให้ทันต่อความต้องการใช้บริการ โดยเฉพาะการเร่งนำคลื่นความถี่ที่ได้จากการเรียกคืนมาใช้พัฒนาการสื่อสารโทรคมนาคมระบบ 5G

0513

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 13

การเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี - Big data (สนับสนุน)

การทำธุรกิจของภาคเอกชนจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากข้อมูลจำนวนมาก เพื่อประกอบการตัดสินใจวางแผนทางธุรกิจ ซึ่งจำเป็นต้องมีการใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) รองรับ โดยนอกจากข้อมูลส่วนหนึ่งที่ภาคธุรกิจอุตสาหกรรมต้องพัฒนาขึ้นมาสำหรับใช้เฉพาะธุรกิจของตนเองแล้วยังจำเป็นต้องอาศัยข้อมูล Big data จากหน่วยงานภาครัฐเพื่อช่วยประกอบการตัดสินใจในการวางแผนเชิงธุรกิจด้วย โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) อย่างไรก็ตามการใช้ข้อมูลจำนวนมากจะไปเกี่ยวข้องกับสิทธิในการเปิดเผยข้อมูล และการเข้าถึงข้อมูลของส่วนงานต่าง ๆ จึงจำเป็นที่หน่วยงานภาครัฐต้องมีการเพิ่มประสิทธิภาพทางเทคโนโลยีเพื่อรองรับต่อการจัดทำ Big data สำหรับให้บุคคลทั่วไปเข้าถึงได้ ในขณะเดียวกันต้องสร้างระบบในการกำกับดูแลและบริหารจัดการข้อมูลในภาพรวมด้วย เพื่อสร้างความมั่นใจว่าจะมีการนำข้อมูล Big data ไปใช้ในทางที่ถูกต้อง เกิดประโยชน์ต่อทั้งการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน และประเทศชาติได้อย่างแท้จริง

ปัจจุบัน กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้จัดทำกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ (Government Big Data Analytics Framework) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพิจารณาดำเนินการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับให้บริการแก่บุคคลทั่วไป และใช้ในการวางแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการประมวลผลภาครัฐ การพัฒนาระบบรายการข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog) รวมทั้งได้จัดตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองข้อมูลและคณะทำงาน เพื่อช่วยกลั่นกรองข้อมูลที่ควรเปิดเผย ตลอดจนมีการพัฒนาระบบนำร่องการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ในหลายสาขา อาทิ การแพทย์ การสาธารณสุข และการบริหารงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการนำ Big data ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และภาคส่วนต่าง ๆ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม การนำ Big data ของภาครัฐไปใช้นั้นยังขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากภาครัฐยังไม่มีแพลตฟอร์มกลาง เพื่อให้สามารถสืบค้นข้อมูลได้โดยสะดวก และยังไม่มีกระบวนการรวบรวมข้อมูลโดยการเชื่อมโยงระบบจัดเก็บข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการเข้าถึงข้อมูล ประกอบกับมีข้อมูลที่มีความสำคัญเป็นจำนวนมาก และยังมีปัญหาในการเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อนระหว่างหน่วยงาน และยังไม่มีมาตรฐานในการจัดเก็บ ทำให้เกิดความสับสนในการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

ดังนั้น หากจะให้มีการนำ Big data ไปใช้ให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้นต้องเร่งจัดทำฐานข้อมูลกลางของภาครัฐที่เป็นระบบและมีการเชื่อมโยงบนมาตรฐานเดียวกันให้สำเร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ความต้องการใช้งานของทุกภาคส่วน และลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการพัฒนาฐานข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้การจัดสรรงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ในการจัดทำฐานข้อมูลกลาง Big data ดังกล่าว ต้องคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็วต่อการเข้าถึงข้อมูลเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ ควบคู่ไปกับความมั่นคงปลอดภัยในการใช้ข้อมูลด้วย

0514

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 14

การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - หน่วยงานดูแลควบคุมด้านกฎหมาย ด้านการแข่งขันทางการค้า และตลาดเสรี (สนับสนุน)

การเพิ่มศักยภาพการแข่งขันทางธุรกิจต้องดำเนินไปภายใต้กรอบความยั่งยืน จึงมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายและหน่วยงานกำกับดูแลควบคุมด้านการแข่งขันทางการค้าและการเปิดตลาดเสรีให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้บริโภคและผู้รับบริการ แม้ว่าจะมีการแก้ไขกฎหมายด้านการแข่งขันทางการค้าตั้งแต่ปี 2560 การดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวถือเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร และอุตสาหกรรมสาธารณสุข

ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า 2560 ได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าขึ้น โดยมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ อาทิ การออกกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้า ก่อนนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี กำหนดระเบียบหรือประกาศที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำกับดูแลการประกอบธุรกิจและกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้มีการแข่งขันทางการค้า โดยในปี 2561 คณะกรรมการฯ ได้ผลักดันกฎกระทรวง 2 ฉบับ ได้แก่ (1) การกำหนดค่าธรรมเนียมการขออนุญาตรวมธุรกิจ การขออนุญาตเป็นพันธมิตร และการคัดหรือรับรองสำเนาคำสั่งหรือคำวินิจฉัย พ.ศ. 2561 และ (2) การคัดเลือกกรรมการการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2561 รวมทั้งได้ผลักดันระเบียบ 4 ฉบับ อาทิ การมอบอำนาจให้บุคคลใดปฏิบัติงานเฉพาะอย่างแทน พ.ศ. 2561 และได้ผลักดันประกาศที่เกี่ยวข้อง 13 ฉบับ อาทิ ประกาศคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าเรื่องหลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. 2561 นอกจากนี้สำนักงานฯ ได้พัฒนากลไกและเครื่องมือในการกำกับดูแลการแข่งขันทางการค้าให้เป็นมาตรฐานสากล โดยได้ลงพื้นที่ตรวจสอบการกระทำผิดที่เข้าข่ายตาม พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้าฯ ในพื้นที่ต่าง ๆ อาทิ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดบุรีรัมย์ และท้ายที่สุด ในส่วนของการเตรียมความพร้อมตลาดเสรี ประเทศไทยได้ลงนามในข้อตกลงการค้าบริการอาเซียน (ASEAN Trade in Service Agreement: ATISA) ในช่วงการประชุม AEM Retreat ครั้งที่ 25 เมื่อวันที่ 23 เมษายน 2562 ที่ผ่านมา โดยความตกลงดังกล่าวจะถูกนำมาใช้แทนกรอบความตกลงว่าด้วยบริการของอาเซียนฉบับปัจจุบัน (ASEAN Framework Agreement on Service: AFAS) ที่เริ่มใช้ตั้งแต่ปี 2538

เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ตาม พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้าฯ ที่ผ่านมา ทำให้ สำนักงานฯ ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ และความสามารถปฏิบัติงานให้ได้ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของสำนักงานฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานฯ ต้องประยุกต์ใช้นวัตกรรมจัดการองค์ความรู้ในรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินงานได้ตามค่านิยมขององค์กร อีกทั้ง การประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานของสำนักงานฯ ต้องคำนึงถึงการสร้างความเป็นธรรมและการอำนวยความสะดวกในการแข่งขันทางการค้าให้ประชาชนได้รับสินค้าและบริการที่มีคุณภาพในราคาที่เหมาะสม

0515

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 15

คณะทำงานด้านการประชาสัมพันธ์

การแข่งขันทางธุรกิจที่เพิ่มสูงขึ้นโดยเฉพาะในบริบทด้านการค้าระหว่างประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว การเติบโตทางเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มเศรษฐกิจหรือตลาดเกิดใหม่ในภูมิภาคหลายแห่งเป็นความท้าทายที่สำคัญของประเทศไทย การเร่งรัดพัฒนาและยกระดับความสามารถทางการแข่งขันของภาคธุรกิจไทยเป็นสิ่งที่ประเทศไทยให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ในขณะเดียวกันการเร่งรัดส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องต่อนักลงทุนในต่างประเทศเพื่อดึงดูดการขยายการลงทุนในประเทศไทยเป็นประเด็นที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ทิศทางนโยบายการพัฒนาตลอดช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้เน้นย้ำการส่งเสริมการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ทั้งนี้ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศได้ให้ความสำคัญกับการลงทุนและการประชาสัมพันธ์ด้านการลงทุนโดยถือเป็นวาระสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการ

ในช่วงที่ผ่านมา มีการดำเนินการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นการลงทุนจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (2561-2580) และแผนการปฏิรูปประเทศ ไทยได้จัดตั้งคณะกรรมการด้านการประชาสัมพันธ์ต่อนักลงทุนต่างชาติ โดยภารกิจดังกล่าวเป็นการดำเนินงานภายใต้การนำของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน โดยมีการจัดกิจกรรมพบนักลงทุนในกลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง และมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินการด้านการประชาสัมพันธ์ด้านการลงทุนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ EEC ภาคธุรกิจในกลุ่มเป้าหมาย โดยความสำเร็จของการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวสะท้อนผ่านการขยายตัวของมูลค่าการลงทุนจากต่างชาติอย่างต่อเนื่อง การลงทุนโดยตรงต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ที่มีมูลค่าสูงถึง 13,205.11 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2561 จากเดิมที่มีมูลค่า 8,228.15 ล้านเหรียญสหรัฐ

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงกระจุกตัวในกลุ่มเป้าหมายเดิม ซึ่งแม้จะทำให้เกิดการขยายตัวของการลงทุนแต่ในอนาคตที่มีการแข่งขันที่สูงขึ้น มาตรการเดิมอาจไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างเต็มประสิทธิภาพอันจะส่งผลให้การเร่งรัดการพัฒนาด้านการส่งเสริมการลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่เป็นเป้าหมายของไทยทั้งในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออกและเขตเศรษฐกิจพิเศษอื่น ๆ เติบโตได้ล่าช้า ไม่ตรงตามเป้าหมาย

ในระยะเร่งด่วนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ควรพิจารณาการขยายกลุ่มเป้าหมายในการประชาสัมพันธ์ไปสู่กลุ่มนักลงทุนใหม่ ๆ และยกระดับการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางที่หลากหลายและการดำเนินการเชิงรุกมากยิ่งขึ้น โดยอาจพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการประเทศไทยด้านการประชาสัมพันธ์ โดยพิจารณาความร่วมมือกับภาคเอกชนที่มีศักยภาพเพื่อการดำเนินการให้เกิดรูปธรรมโดยเร็วเพื่อส่งผลให้บรรลุเป้าหมายตามต่อไป

0516

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 16

การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สนับสนุน)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) เป็นผู้ประกอบการส่วนใหญ่ของประเทศที่เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกัน SME ก็เป็นกลุ่มธุรกิจที่ต้องการความช่วยเหลือจากนโยบายภาครัฐเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการอำนวยความสะดวกในการทำธุรกิจและจัดตั้งหน่วยงานกลางในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมนั้น จะมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างเป็นเอกภาพและคล่องตัวมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางขนาดของธุรกิจ

ในช่วงที่ผ่านมาสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้ดำเนินการตามแผนปฏิรูปอย่างต่อเนื่อง เช่น การออกกฎกระทรวงกำหนดลักษณะของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม 2562 ซึ่งเป็นการกำหนดนิยามใหม่แก่ SME โดยให้อ้างอิงจากรายได้เป็นหลักเพื่อกำหนดมาตรการช่วยเหลือที่เหมาะสมกับ SME แต่ละขนาด โดยได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ 7 มกราคม 2563 ในส่วนของการกำหนดนโยบายรองรับ SME สสว. ได้จัดทำนโยบายและกำหนดมาตรการส่งเสริม SME ที่สอดคล้องกับ 9 อุตสาหกรรมที่เป็นเลิศครบถ้วนแล้ว ได้แก่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์/เครื่องใช้ไฟฟ้าอัจฉริยะ อุตสาหกรรมเศรษฐกิจดิจิทัล อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว อุตสาหกรรมการศึกษา และอุตสาหกรรมสุขภาพ รวมถึงได้มีการแก้กฎหมายพระราชบัญญัติโรงงานฉบับใหม่และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2562 เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ SME ในการดำเนินกิจการโรงงานการดำเนินการดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการขับเคลื่อนตามแผนปฏิรูปอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะสามารถส่งเสริมและเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจให้แก่ SME ได้ตามเป้าหมาย

นิยามใหม่ SMEs

	ภาคการผลิต		ภาคการค้าและบริการ	
	การจ้างงาน (คน)	หรือ รายได้ (บาท)	การจ้างงาน (คน)	หรือ รายได้ (บาท)
รายย่อย (Micro)	1-5 (คน)	ไม่เกิน 1.8 ล้านบาท	1-5 (คน)	ไม่เกิน 1.8 ล้านบาท
ขนาดย่อม (Small)	6-50 (คน)	มากกว่า 1.8 ล้านบาท ถึง 100 ล้านบาท	6-30 (คน)	มากกว่า 1.8 ล้านบาท ถึง 50 ล้านบาท
ขนาดกลาง (Medium)	50-200 (คน)	มากกว่า 100 ล้านบาท ถึง 500 ล้านบาท	31-100 (คน)	มากกว่า 50 ล้านบาท ถึง 300 ล้านบาท

* กรณีที่จำนวนการจ้างงานเข้าลักษณะของวิสาหกิจขนาดหนึ่ง แต่มีรายได้เข้าลักษณะวิสาหกิจอีกขนาดหนึ่ง ให้ถือรายได้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา
ที่มา : มติที่ประชุมคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีกิจกรรมที่ต้องดำเนินการตามประเด็นปฏิรูป เช่น การออกมาตรการส่งเสริม SME และการขับเคลื่อนการส่งเสริมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและเพิ่มมาตรการให้สอดคล้องกับบริบทของธุรกิจที่เปลี่ยนไป

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สสว. ควรดำเนินกิจกรรมให้ครบถ้วนและต่อเนื่องตามแผนการปฏิรูป โดยขับเคลื่อนการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการปรับการทำงานให้สอดคล้องกับนิยามใหม่ของ SME รวมทั้งติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานส่งเสริม SME ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่หน่วยงานปฏิบัติในการขับเคลื่อนที่เป็นเอกภาพและสอดคล้องกับแผนในแต่ละระดับ เพื่อให้เกิดการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างยั่งยืนในประเทศ

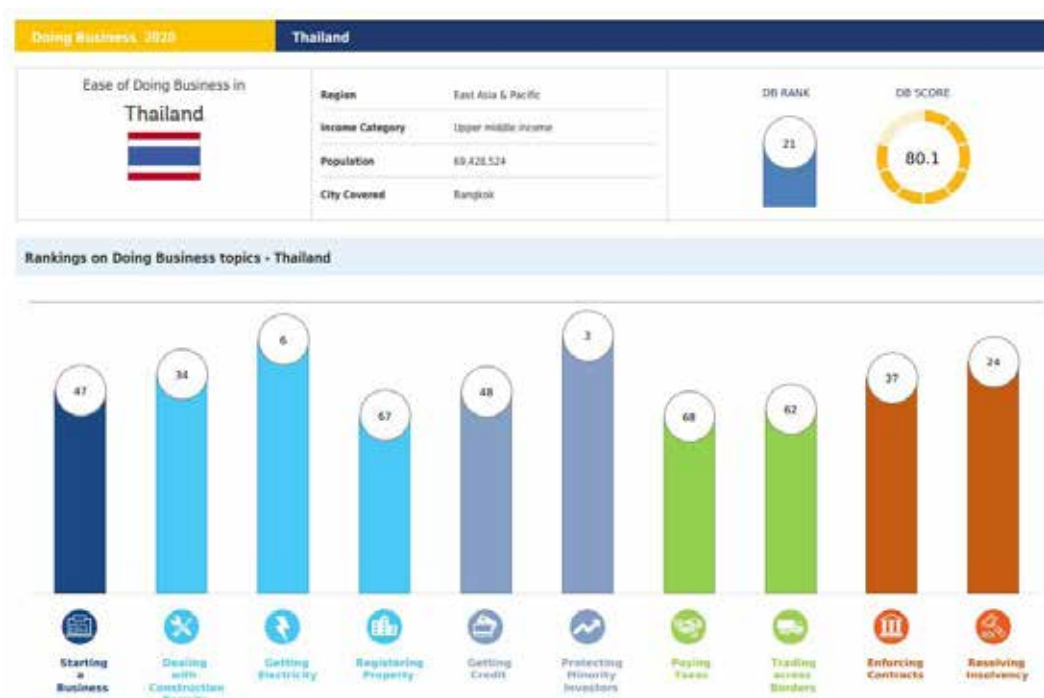
0517

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 17

การเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจ - ความอยากง่ายในการทำธุรกิจ (สนับสนุน)

การจัดอันดับความอยากง่ายในการทำธุรกิจของธนาคารโลกเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญ ในการลงทุนระหว่างประเทศที่นักธุรกิจต่างชาติใช้ในการตัดสินใจเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทย เป็นกฎเกณฑ์ที่อำนวยความสะดวกต่อการเริ่มต้นการประกอบธุรกิจเพื่อเป็นปัจจัยการสนับสนุนร่วมของหลายอุตสาหกรรม รวมทั้งเป็นปัจจัยที่กำหนดขั้นตอน ระยะเวลา และต้นทุนการเริ่มต้นธุรกิจในการขอใบอนุญาตก่อสร้าง การปกป้องผู้ลงทุน และการบังคับใช้สัญญา

ในช่วงที่ผ่านมาจากการรายงานผลการจัดอันดับความยาก - ง่าย ในการประกอบธุรกิจของธนาคารโลก Doing Business 2020 ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความสะดวกในการประกอบธุรกิจเป็นอันดับที่ 21 จาก 190 ประเทศทั่วโลก ดีขึ้นจากอันดับที่ 27 ในปีที่แล้ว และจัดเป็นอันดับที่ 3 ของอาเซียนรองจากสิงคโปร์และมาเลเซีย ขณะที่ค่าคะแนนความยาก - ง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business Score : EODB Score) รวมทุกด้านเท่ากับ 80.10 คะแนน ซึ่งเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนที่ได้คะแนนเท่ากับ 78.45 คะแนน และได้รับคะแนนดีขึ้นในเกือบทุกด้าน

ปัจจุบันได้มีการจัดทำโครงการเพื่อสนับสนุนการเพิ่มระดับการแข่งขันทางธุรกิจที่สำคัญ คือ “โครงการทบทวนใบอนุญาตของทางราชการ” เพื่อทบทวน ยกเลิกปรับปรุง หรือแก้ไขกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกระบวนการงานที่เกี่ยวกับการอนุญาต โดยมีการตั้ง “คณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการดำเนินธุรกิจของประชาชน” ภายใต้คณะกรรมการดำเนินการปฏิรูปกฎหมายในระยะเร่งด่วน ดำเนินโครงการทบทวนใบอนุญาตของทางราชการ ตลอดจนพิจารณาปรับปรุงกฎหมาย หรือกฎ ข้อบังคับ ที่มีผลใช้บังคับอยู่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ รวมทั้งจัดทำโครงการศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกระบวนการงานที่เกี่ยวกับการอนุมัติ/อนุญาตเพื่อลดขั้นตอนการดำเนินการและการขออนุญาตที่ไม่จำเป็น หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ รวมถึงการดำเนินธุรกิจของประชาชน โดยการจัดจ้างสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ดำเนินการ เพื่อเป็นข้อมูลการยกระดับผลการจัดอันดับความยาก – ง่าย ในปี 2021 ต่อไป

ทั้งนี้ จากผลการจัดอันดับความยาก – ง่าย ในการประกอบธุรกิจ (EoDB) 10 ด้าน พบว่าประเทศไทยยังมีความจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงใน 4 ด้าน ได้แก่ **การเริ่มต้นธุรกิจ** ในเรื่องของระยะเวลาในการจองชื่อนิติบุคคล online **การคุ้มครองผู้ลงทุนเสียงข้างน้อย** ซึ่งพบว่ากฎหมายเกี่ยวกับบริษัทมหาชนของไทยยังไม่คุ้มครองผู้ลงทุนเสียงข้างน้อยได้อย่างครอบคลุม **ด้านการค้าระหว่างประเทศ** ที่ภาคเอกชนยังคงมีการใช้ระบบ e-payment เพียงร้อยละ 60 ของจำนวนผู้ประกอบการ โดยส่วนใหญ่ที่ยังไม่ได้เข้ามาใช้เป็นธุรกิจ SME และ **การบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลง** ซึ่งศาลยุติธรรมอยู่ระหว่างการเผยแพร่การใช้บริการระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับศาล (Court automation) และระบบการยื่นฟ้องทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) ให้กับสภาพนายความได้รับทราบอย่างทั่วถึง

ในการนี้ เพื่อดำเนินการในการปรับปรุงที่ยังเป็นประเด็นท้าทายสำหรับประเทศไทย กรมพัฒนาธุรกิจการค้าควรเร่งดำเนินการปรับลดระยะเวลาจองชื่อนิติบุคคล online ให้แล้วเสร็จภายใน 1 วัน ขณะเดียวกันควรเร่งปรับปรุงกฎหมายบริษัทมหาชนเพื่อเพิ่มความคุ้มครองผู้ลงทุนเสียงข้างน้อยมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะสิทธิของผู้ถือหุ้นเสียงข้างน้อยกรณีเสียงข้างมากก่อให้เกิดความเสียหายแก่บริษัท ในส่วนของการใช้ระบบ e-Payment ภาครัฐต้องเร่งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบการ SME ในการใช้ระบบ e-Payment ในการทำธุรกรรมพร้อมทั้งการใช้บริการระบบ อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับศาล ซึ่งเป็นการดำเนินการตามนโยบายการเป็น Digital Government ของไทย นอกจากนี้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ควรเร่งดำเนินการในกิจกรรมที่จะส่งผลให้เกิดการปรับปรุงการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ เช่น การใช้ระบบ National Single Window (NSW) อย่างเต็มรูปแบบกับทุกหน่วยงานและสำหรับสินค้าทุกประเภท การพัฒนาระบบทะเบียนแบบบูรณาการสำหรับการจดทะเบียนแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้สามารถสนับสนุนการเริ่มต้นธุรกิจใหม่และพัฒนาธุรกิจที่กำลังเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดตั้งศูนย์การจดทะเบียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี เพื่อเป็นศูนย์เก็บรักษาข้อมูลทะเบียนธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งปรับปรุงกรอบกฎหมายให้สนับสนุนการคุ้มครองผู้ลงทุนเสียงข้างน้อยเพิ่มขึ้น ปรับปรุงความโปร่งใสทางการค้า โดยการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องระบบคลังข้อมูลทางการค้าของไทย รวมถึงพัฒนาระบบการนิติบัญญัติที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งยกเลิกหรือทบทวนกฎหมายที่ล่าสมัยหรือเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจอย่างจริงจัง เพื่อให้การประกอบการธุรกิจสามารถขยายการผลิตและสร้างนวัตกรรมใหม่ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวมต่อไป

0518

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 18

Regional Integration Committee : คณะกรรมการขับเคลื่อน ด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค

ประเทศไทยมีส่วนร่วมในประเด็นความร่วมมือระหว่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาค เช่น GMS, IMT-GT, ACMECS, BIMSTEC, ASEAN ตลอดจนความร่วมมือระดับเวทีโลก เพื่อประสานความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้เกิดความเข้มแข็ง รวมถึงความร่วมมือในประเด็นที่หลากหลาย เพื่อเตรียมพร้อมรับความท้าทายที่เกิดขึ้นตามกระแสโลก ซึ่งกรอบความร่วมมือแต่ละระดับล้วนมีหน่วยงานที่รับผิดชอบตามภารกิจที่แตกต่างกัน เป็นไปตามประเด็นที่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม ความซับซ้อนของประเด็นความร่วมมือ และความซ้ำซ้อนของกรอบต่าง ๆ ส่งผลให้การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานยังไม่สามารถเชื่อมโยงได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะในประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน ด้วยเหตุนี้ แนวทางการเชื่อมโยงในประเด็นการขับเคลื่อน จึงควรมีหน่วยงานกลางหรือคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนด้านการบูรณาการความร่วมมือให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอนและความซ้ำซ้อนของประเด็นความร่วมมือ ให้สามารถดำเนินการเชื่อมโยงประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ในประเด็นความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ มีการจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (กนศ.) ขึ้นมา โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเพื่อหาหรือแนวทางการเจรจาข้อตกลงการค้าเสรีในกรอบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจำนวนมาก รวมทั้งการเจรจา FTA กับคู่เจรจา การเข้าร่วมความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก รวมถึงท่าทีในการเจรจาการค้ากับประเทศต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในการพิจารณาของคณะกรรมการ กนศ. ที่มาจากหน่วยงานด้านเศรษฐกิจ

ที่ผ่านมาการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวผ่านคณะกรรมการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (กพบ.) เพื่อให้เกิดการกำหนดตำแหน่งเชิงกลยุทธ์และท่าทีของประเทศไทย ให้เกิดการขับเคลื่อนเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างสอดคล้องและส่งเสริมซึ่งกันและกันในทุกกรอบความร่วมมือแต่ในปีที่ผ่านมายังไม่มี การจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (กพบ.) อย่างเป็นทางการ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการรวมกลุ่มในภูมิภาคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมประเด็นความร่วมมือที่หลากหลาย จึงควรเร่งรัดการจัดตั้ง Regional Integration Committee หรือคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐและ

เอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยมีกระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักเพื่อผลักดันให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นกลไกที่สามารถบูรณาการข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจและท่าทีของประเทศไทยต่อประเด็นในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ซึ่งการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพจะทำให้ประเทศได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเป็นภาคีในแต่ละกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ

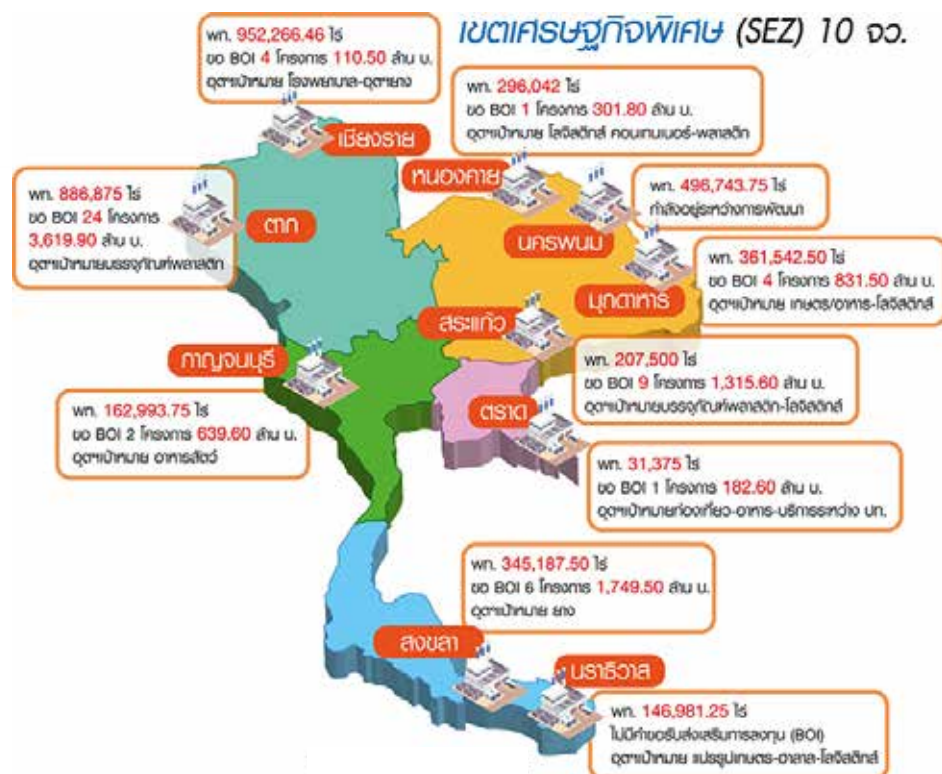

0519

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 19

Clusters and Hubs: พัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย

ด้วยภูมิศาสตร์ของประเทศไทยที่ตั้งอยู่ในจุดศูนย์กลางของภูมิภาค ซึ่งมีศักยภาพในการผลิตทรัพยากร และกำลังคน โดยเฉพาะในด้านอุตสาหกรรมเกษตร และด้านยานยนต์ ที่มีความพร้อมในการเชื่อมโยงและส่งเสริมการกระจายตัวของห่วงโซ่การผลิตร่วมกับกลุ่ม CLMV จึงมีความเหมาะสมในการวางเป้าหมายให้เกิดการผลิตระดับภูมิภาคหรือ Regional Supply Chain ที่เข้มแข็ง โดยส่งเสริมพื้นที่จังหวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนา อาทิ ขอนแก่นและนครสวรรค์ ที่สามารถผลักดันให้เป็นเขตอุตสาหกรรมเกษตร-อุตสาหกรรมอาหาร-เศรษฐกิจชีวภาพ ตลอดจนพื้นที่อื่น ๆ ที่มีจุดเด่นที่สามารถผลักดันให้เป็นศูนย์กลางในด้านต่าง ๆ เช่น การท่องเที่ยวสาธารณสุข และการศึกษา เพื่อให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนาในภาคบริการควบคู่กัน

ที่มา : ประชาชาติธุรกิจรวบรวม

การดำเนินการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศไทย คือการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก หรือ EEC ตลอดจนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่บางส่วนของ 10 จังหวัด ได้แก่ ตาก มุกดาหาร สระแก้ว ตราด สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี และนราธิวาส ซึ่งให้ความสำคัญกับพื้นที่ชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อยกระดับให้พื้นที่ดังกล่าวมีการเติบโตสร้างโอกาสและรายได้ให้ประชาชนในภูมิภาค ซึ่งขณะนี้มีการดำเนินการไปแล้วในหลายพื้นที่

ทั้งนี้ มาตรการเร่งด่วนที่ควรจัดทำให้พื้นที่เขตเศรษฐกิจคือการส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย และการให้สิทธิประโยชน์ที่หลากหลายครอบคลุมความต้องการของนักลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็กในท้องถิ่น ให้สามารถเข้าถึงการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อเชื่อมโยงการสร้างมูลค่าในพื้นที่ด้วย

ด้วยเหตุนี้ การเริ่มต้นในระยะแรกอยู่ที่การให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย ซึ่งในระยะต่อไป ควรเน้นการเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน โดยลดอุปสรรคทางด้านกฎระเบียบ และการเคลื่อนย้ายแรงงาน ให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานสากล โดยไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการเป็นคลัสเตอร์และศูนย์กลางภาคบริการต่าง ๆ ที่มีศักยภาพ เช่น การเชื่อมโยงเมืองท่องเที่ยวร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน การส่งเสริมเมืองการศึกษาให้ดึงดูดประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ซึ่งการผลักดันการพัฒนาในส่วนของภาคบริการให้ขยายตัวพร้อม ๆ กับภาคอุตสาหกรรมควบคู่กัน จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งและการเจริญเติบโตภายใน ซึ่งในท้ายที่สุดจะนำไปสู่การยกระดับการผลิตภายในภูมิภาคให้สูงขึ้น สร้างรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรตลอดทั้งภูมิภาค

0520

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 20

พัฒนาเมืองหลัก / เมืองศูนย์กลางของภูมิภาค

การขยายตัวของประชากรและการเพิ่มขึ้นของความเหลื่อมล้ำระหว่างพื้นที่เมืองเป็นสาเหตุสำคัญที่ภาครัฐและทุกภาคส่วนจำเป็นต้องหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสนับสนุนการพัฒนาเมืองรองเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคต รวมทั้งการขยายโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคมสู่พื้นที่เมืองอื่น ๆ ทั้งนี้ การพัฒนาเมืองคือหนึ่งในประเด็นการพัฒนาที่ได้รับความสนใจในทุกระดับ ประเด็นว่าด้วยเรื่องเมืองและถิ่นฐานมนุษย์อย่างยั่งยืนถือเป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาสำคัญภายใต้วาระการพัฒนาสากลอย่างเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) สำหรับประเทศไทยประเด็นว่าด้วยการพัฒนาเมืองหลักและเมืองศูนย์กลางของภูมิภาค เป็นหนึ่งในประเด็นการปฏิรูปที่มีลำดับความสำคัญสูง ประเทศไทยมีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมให้เกิดการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคผ่านนโยบายการเร่งรัดการพัฒนาเมืองหลักและเมืองศูนย์กลางของภูมิภาค โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน เร่งลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ตลอดจนเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันและเสริมสร้างการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่

ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการเพื่อการพัฒนาเมืองหลักและเมืองศูนย์กลางของภูมิภาคในขั้นต้น โดยภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (2561-2580) ประเทศไทยได้ระบุพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาเมืองหลัก/เมืองศูนย์กลางของภูมิภาค ตามพื้นที่คลัสเตอร์และเส้นทางการคมนาคม (Clusters/Hubs/Transport nodes) ประกอบด้วย 6 เมืองหลัก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล เชียงใหม่ ขอนแก่น เมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สงขลา และภูเก็ต ซึ่งการพัฒนาเมืองในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกมีการจัดทำแผนการพัฒนาพื้นที่รองรับในการขับเคลื่อนอย่างชัดเจนกว่าพื้นที่อื่น

ทั้งนี้ ภายใต้แผนการปฏิรูปได้กำหนดให้มีการจัดตั้งอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองหลักและเมืองศูนย์กลางของภูมิภาคร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องเร่งรัดการพัฒนากลไกในการขับเคลื่อนและจัดตั้งคณะอนุกรรมการฯ ดังกล่าวโดยเร็ว เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 21

0521

Regional Headquarters/ ศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading Centers/ Treasury Centers

การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการสำคัญที่จะส่งเสริมความแข็งแกร่งของรากฐานอุตสาหกรรมเป้าหมายและภาคการผลิตที่เกี่ยวข้อง โดยเมื่อพิจารณาในเชิงโครงสร้างพื้นฐาน สถาบันและระบบการเงิน กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม พบว่าไทยมีศักยภาพเพียงพอที่จะผลักดันให้เป็นศูนย์กลางในการทำธุรกิจในภูมิภาค โดยอาจส่งเสริมในรูปแบบมาตรการดึงดูด Regional Headquarters/ ศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading Centers/Treasury Centers ในเขตกรุงเทพมหานคร หรือ EEC ให้เกิดโครงข่ายเชื่อมโยงจากเมืองศูนย์กลาง ไปสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษในภูมิภาค กล่าวคือ ถ่ายทอดองค์ความรู้จากศูนย์วิจัยและพัฒนาในระดับนานาชาติในส่วนกลาง ต่อยอดไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมและห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาคได้

ในปัจจุบัน สำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก อยู่ระหว่างการศึกษาเพื่อจัดทำแผนการพัฒนาเมือง ซึ่งอยู่ในระยะเริ่มต้นเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการลงทุนและดึงดูด Regional Headquarters/ศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading Centers/Treasury Centers ให้เลือกประเทศไทยเป็นที่ตั้ง

แม้ว่าการดำเนินการจัดทำมาตรการดังกล่าวเป็นส่วนส่งเสริมการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและเมืองศูนย์กลางที่สำคัญ แต่รูปแบบศูนย์วิจัยและพัฒนาในประเทศ ได้มีการพัฒนาแล้วในหลายพื้นที่ เช่น วังจันทร์วัลเลย์ จังหวัดระยอง อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในจังหวัดต่าง ๆ ตลอดจนภารกิจของภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวิจัยและนวัตกรรม ซึ่งสามารถส่งเสริมให้เป็นก้าวแรกของการวางรากฐานไปสู่การดึงดูดบริษัทข้ามชาติ ศูนย์วิจัยนานาชาติให้เลือกประเทศไทยในการลงทุนมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ในระหว่างการวางแผนงานเพื่อจัดทำมาตรการดึงดูด Regional Headquarters/ ศูนย์วิจัยและพัฒนา/Trading Centers/Treasury Centers ประเทศไทยควรสร้างความร่วมมือระหว่างศูนย์วิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมภายในประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐและเอกชนบูรณาการร่วมกัน ทั้งในแง่ขององค์ความรู้ที่สามารถต่อยอดแก่ภาคการผลิตภายในประเทศ และในส่วนของบุคลากร กฎระเบียบ โครงสร้างพื้นฐานให้มีความพร้อมที่เอื้อต่อการลงทุน โดยเน้นย้ำเป็นจุดแข็งของประเทศไทยที่มีศักยภาพดึงดูดการลงทุนต่างชาติได้โดยตนเอง

0522

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 22

Borderless Trade: ขจัดอุปสรรคทางการค้า

ประเด็นด้านการค้าระหว่างประเทศในระยะที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบปัญหาอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีที่เพิ่มขึ้น เช่น มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช และมาตรการอุปสรรคเทคนิคทางการค้าซึ่งส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจในประเทศไทยหลายประการ อีกทั้งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวใช้เวลายาวนานในการดำเนินการเจรจาให้บรรลุผล ด้วยเหตุนี้ การใช้ประโยชน์จากกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศจะเป็นส่วนสำคัญในการลดอุปสรรคทางการค้าร่วมกับประเทศภาคีอื่น ๆ อาทิ การลดขั้นตอนทางการค้าระหว่างประเทศในภาคีสมาชิก การอำนวยความสะดวกในพื้นที่การค้าชายแดน ตลอดจนพัฒนาห่วงโซ่การผลิตซึ่งเป็นไปเพื่อปลดล็อกให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นภูมิภาคอย่างแท้จริง

การดำเนินการที่ผ่านมาเพื่อลดอุปสรรคทางการค้า ได้มุ่งเน้นไปที่การส่งเสริมเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ชายแดนเพื่อลดขั้นตอนที่อาจเป็นอุปสรรคทางการค้าโดยให้ไทยจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ มีการบริหารจัดการสาธารณสุขและความมั่นคง พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและด้านศุลกากร ขณะที่ในด้านการเจรจาการค้าระหว่างประเทศมีการดำเนินการพัฒนาระบบคลังข้อมูลการค้าของอาเซียน (ASEAN Trade Repository - ATR) เพื่อรวบรวมมาตรฐานสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช พร้อมทั้งเพิ่มช่องทางให้ผู้ประกอบการสามารถสอบถามและร้องเรียนปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบการค้าของรัฐอีกทางหนึ่ง

สำหรับประเด็นการขจัดอุปสรรคทางการค้ามีความละเอียดอ่อน และมีความเกี่ยวข้องกับความตกลงระหว่างประเทศในหลายระดับ ส่งผลให้การดำเนินการในระยะที่ผ่านมาเน้นไปที่มาตรการในประเทศเพื่อส่งเสริมการอำนวยความสะดวกด้านการค้า ขณะที่การค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการค้าชายแดน จำเป็นต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และประเมินสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงให้ทันทั่วถึง

ในระยะต่อไป การเจรจาการค้าระหว่างประเทศจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ต่อภาคธุรกิจและผู้ประกอบการไทยเป็นสำคัญ รวมถึงคาดการณ์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นภายหลังผลการเจรจา และการเตรียมมาตรการรองรับ ทั้งนี้ ควรเน้นย้ำความสำคัญของการประสานผลประโยชน์ร่วมกันของภาคีสมาชิกภายใต้กรอบความร่วมมือระดับภูมิภาค เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองที่เพิ่มขึ้น และความเป็นเอกภาพของการบูรณาการในระดับภูมิภาค

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 23

0523

ขจัดอุปสรรคด้านการเคลื่อนย้ายคน

การสนับสนุนประเด็นอุตสาหกรรมเป้าหมาย นอกเหนือจากนโยบายพัฒนาเขตพื้นที่ การเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและขจัดอุปสรรคด้านการค้าแล้ว กำลังคน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิต จำเป็นต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะสูง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย ด้วยเหตุนี้ การเคลื่อนย้ายกำลังคนโดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้าน จึงเป็นหนึ่งในปัจจัยสนับสนุนสำคัญเพื่อขับเคลื่อนอุตสาหกรรมเป้าหมายให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม ความท้าทายของการเคลื่อนย้ายกำลังคน จะต้องไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ รวมถึงเป็นไปตามกฎหมายแรงงานสากล ขณะเดียวกันการอำนวยความสะดวกด้านการผ่านแดน จะต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีเทคโนโลยีไบโอเมทริกส์เพื่อคัดกรองที่ได้มาตรฐาน และนอกเหนือจากประเด็นเรื่องแรงงาน การยกระดับมาตรฐานการตรวจคนเข้าเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ ยังส่งผลเชิงบวกต่อประเด็นด้านการท่องเที่ยว การใช้บริการทางการแพทย์ และด้านการศึกษา ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากภาพลักษณ์ที่มีต่อความเชื่อมั่นของประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม ประเด็นการเคลื่อนย้ายกำลังคน โดยเฉพาะระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ยังมีความแตกต่างในรายละเอียดขึ้นอยู่กับความตกลงของแต่ละประเทศ ส่งผลให้การดำเนินการเพื่อลดอุปสรรคของการเคลื่อนย้ายแรงงานยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในปัจจุบัน จึงให้ความสำคัญในมิติของการท่องเที่ยว และการบริการทางการแพทย์ของไทย ที่มีการอำนวยความสะดวกในการตรวจลงตรา การขยายเวลาพำนักในประเทศให้แก่บางประเทศ หรือแม้แต่การยกเว้นในด้านพรมแดนระหว่างประเทศเพื่อนบ้านเพื่อกระตุ้นการเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกันเพิ่มขึ้น

ในระยะเริ่มต้นของการดำเนินการผลิตในเขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดชายแดน อาจมีการพึ่งพิงกำลังคนในประเทศเป็นหลัก แต่ในระยะต่อไปหากมีการขยายกำลังการผลิตที่มากขึ้น การเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านจะเป็นความท้าทายสำคัญของการพัฒนาในเขตเศรษฐกิจพิเศษ และในการเติบโตของภูมิภาคได้

ดังนั้น การยกระดับมาตรฐานการผ่านแดน จึงเป็นสิ่งที่ควรเร่งรัดให้ครอบคลุมทั้งประเด็นเรื่องการคัดกรองโรค อาชญากรรม และแรงงานต่างด้าว โดยปรับปรุงเครื่องมือให้มีความทันสมัย สามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลด้านความมั่นคงกับสากล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของภาพลักษณ์ความเชื่อมั่นของประเทศในประเด็นความมั่นคง และความปลอดภัยของทรัพย์สิน ตลอดจนเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมภาคการผลิตของประเทศให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ

0524

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 24

เร่งรัดการเจรจากับประเทศกลุ่มเป้าหมาย

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ระหว่างประเทศในโลก ปัจจุบันเป็นความท้าทายที่มีนัยสำคัญสำหรับประเทศไทยอย่างสูง แม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะยังคงเป็นมหาอำนาจของโลก และของภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก แต่ก็ต้องเผชิญกับความท้าทายจากการก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของจีน ซึ่งได้ก้าวขึ้นมาเป็นประเทศมหาอำนาจที่มีบทบาทเชิงรุก และกำลังมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของโลกมากขึ้น ขณะเดียวกันประเทศอื่น ๆ อาทิ อินเดีย ออสเตรเลีย และรัสเซีย ก็พยายามขยายบทบาทและเพิ่มอิทธิพลเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเช่นกัน นอกจากนี้ การรวมกลุ่มของประเทศต่าง ๆ ทั้งกลุ่มที่เป็นองค์การระหว่างประเทศหรือระดับภูมิภาค รวมถึงกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ก็มีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและเสถียรภาพระหว่างประเทศที่หากสามารถรวมตัวและมีความเป็นปึกแผ่นก็มีศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นขั้วอำนาจที่สำคัญในภูมิภาคที่ถ่วงดุลอำนาจประเทศมหาอำนาจได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ เพราะเป็นที่ตั้งของประเทศมหาอำนาจที่มีพลังอำนาจและบทบาทด้านความมั่นคงหลายประเทศ เป็นภูมิภาคที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ มีบทบาทสำคัญในห่วงโซ่อุปทานทางเศรษฐกิจของโลก เป็นเส้นทางคมนาคมทางทะเลที่สำคัญของโลก รวมถึงมีกลุ่มประเทศที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง และมีลักษณะเป็นตลาดเกิดใหม่ ขณะเดียวกันภูมิภาคนี้ยังมีจุดต่อแหลมต่อเสถียรภาพของภูมิภาค ซึ่งรวมถึงความขัดแย้งด้านอธิปไตยและประวัติศาสตร์ เช่น ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ทะเลจีนตะวันออก และคาบสมุทรเกาหลี ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ภูมิภาคนี้เป็นส่วนหนึ่งในสมการของการดำเนินความสัมพันธ์ภาพใหญ่ระหว่างประเทศมหาอำนาจที่มีผลประโยชน์ในระดับโลก ดังนั้นการเร่งรัดการเจรจาความร่วมมือและการเจรจาทางการค้ากับประเทศกลุ่มเป้าหมายภายใต้กรอบเจรจาใหม่ ๆ จึงเป็นวาระการพัฒนาที่สำคัญของประเทศไทยอย่างเร่งด่วนเช่นกัน

ในระยะที่ผ่านมาประเทศไทยได้ยกระดับบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศในหลายมิติ เพื่อส่งเสริมความสามารถทางการแข่งขันและความเชื่อมั่นของประเทศไทยในเวทีโลก โดยปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเจรจาความร่วมมือทางการค้าและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับประเทศหรือกลุ่มประเทศคู่เจรจาใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งรัดการเจรจาทางการค้ากับพันธมิตรการค้าระดับทวิภาคีในตลาดเกิดใหม่ การสนับสนุนและเร่งรัดการเจรจาความตกลงการค้าภายใต้กรอบ Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) ซึ่งเป็นความตกลงพันธมิตรทางการค้าระดับภูมิภาค ที่เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง ASEAN 10 ประเทศ กับคู่ภาคีที่มีอยู่ 6 ประเทศ คือ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ที่ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการมีบทบาทนำโดยการเร่งรัดให้เกิดการลงนามขึ้นต้นในความตกลง RCEP ในโอกาสเดียวกันกับการเป็นประธานอาเซียนของไทยในรอบปี 2562 ซึ่งคาดว่าจะความตกลงดังกล่าวจะได้รับการลงนามและให้สัตยาบันจากประเทศคู่เจรจาอย่างครบถ้วนภายในปี 2563 ในโอกาสการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ณ ประเทศเวียดนาม โดยคาดว่าจะความตกลงดังกล่าวจะส่งเสริมให้เกิดโอกาสทางการค้าใหม่ ๆ แก่สินค้าและบริการที่ประเทศไทยมีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขัน และกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางการค้าสู่ตลาดใหม่ ๆ ต่อไปในอนาคต

0524

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีความก้าวหน้าในการเร่งรัดการเจรจาความตกลงทางการค้าเพิ่มเติมภายใต้กรอบข้อตกลงความครอบคลุมและความก้าวหน้าเพื่อหุ้นส่วนทางการค้าภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก (Comprehensive and Progressive Agreement of Trans-Pacific-Partnership: CPTPP) โดยประเทศไทยอยู่ระหว่างการขออนุมัติหลักการในการเข้าร่วมการเจรจาความตกลงทางการค้า CPTPP ซึ่งคาดว่าจะความตกลงดังกล่าวจะช่วยขยายโอกาสทางการค้าให้กับไทยและส่งเสริมบทบาทของไทยในภูมิภาคต่อไป

อย่างไรก็ตาม การเร่งรัดการเจรจาทางการค้ายังคงต้องเผชิญความท้าทายทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความผันผวนของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของข้อกำหนดและกฎระเบียบทางการค้า รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของรูปแบบการดำเนินธุรกิจใหม่ในยุคปัจจุบัน ซึ่งส่งผลให้การเจรจาความตกลงทางการค้ากับคู่เจรจาเพื่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในกลุ่มเป้าหมายและเกิดประโยชน์ต่อประเทศไทยในภาพรวมมีความล่าช้ากว่าเป้าหมาย

ในการนี้เพื่อให้การดำเนินการด้านการเจรจาทางการค้าและการพัฒนากับกลุ่มประเทศต่าง ๆ บรรลุผลตามแนวทางภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ เห็นควรให้มีการจัดตั้งกลไกการติดตามการเจรจาเพื่อให้เกิดเอกภาพในการดำเนินงานและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนานโยบายเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอันเป็นผลจากการบังคับใช้ความตกลงต่าง ๆ

0525

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 25

ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยลงทุน ในต่างประเทศ

บริบททางการค้าระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นโยบายทางการค้าและการลงทุนที่เสรีและเปิดกว้างในโลกปัจจุบันเสริมสร้างให้เกิดบรรยากาศในการขยายตัวทางการค้าและการลงทุน รวมถึงกระตุ้นให้เกิดการเปิดโอกาสทางธุรกิจในพื้นที่ตลาดใหม่จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในกลุ่ม CLMV และตลาดเกิดใหม่ โดยการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทยเป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาที่ประเทศไทยความสำคัญอย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อว่านักลงทุนและผู้ประกอบการไทยจำนวนมากมีศักยภาพในการแข่งขันในเวทีการค้าโลก ทั้งนี้ การส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศของกลุ่มผู้ประกอบการไทยนั้นมีเป้าหมายเพื่อสร้างผลตอบแทนจากเงินทุนและทักษะองค์ความรู้ในการผลิตสินค้าและบริการที่ไทยมีศักยภาพและความสามารถที่โดดเด่น ตลอดจนยกระดับความสามารถของผู้ประกอบการไทยในการสนับสนุนบทบาทของไทยสู่การเป็นชาติการค้า ยุทธศาสตร์เชิงรุกกว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนในต่างประเทศจึงเป็นนโยบายสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการผลักดันอย่างเร่งด่วน

ปัจจุบันประเทศไทยมีการดำเนินการมาตรการส่งเสริมการลงทุนของนักลงทุนไทยในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะบรรลุเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางทางการค้าการลงทุนของภูมิภาคเอเชีย เห็นได้จากระดับการลงทุนโดยตรงของนักลงทุนไทยในต่างประเทศ ที่มีมูลค่าสูงถึง 3,126,144 ล้านบาท ในปี 2561 โดยมีสัดส่วนการลงทุนในประเทศกลุ่มอาเซียนสูงถึง 931,427.11 ล้านบาท (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) โดยการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทยยังคงมีสัญญาณการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ความแข็งแกร่งของค่าเงินบาทในปัจจุบันเป็นหนึ่งในปัจจัยส่งเสริมสำคัญให้เกิดการขยายตัวของการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในต่างแดน นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีการดำเนินนโยบายต่อเนื่องอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการไทยที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้แก่ผู้ประกอบการไทย และให้ความรู้ความเข้าใจด้านการลงทุนในต่างประเทศ

แก่นักลงทุน เจ้าของธุรกิจ ทายาทธุรกิจ และผู้บริหารระดับสูงที่ได้รับมอบหมายจากองค์กรในการบริการงานในต่างประเทศ โดยผ่านการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการลงทุนที่ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการลงทุนไทยในต่างประเทศ (Thailand Oversea Investment Centre: TOI) รวมทั้งมีการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานในการส่งเสริมและดูแลผู้ประกอบการและนักลงทุนไทยในต่างประเทศผ่านโครงการทูตเพื่อประชาชน

อย่างไรก็ดี การดำเนินการเพื่อกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในต่างประเทศของผู้ประกอบการไทยนั้นยังคงเผชิญความท้าทายจากความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ตลอดจนการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้นท่ามกลางบรรยากาศการค้าและการลงทุนเสรีที่เปิดกว้าง รวมถึงความท้าทายที่เกิดจากการเกิดขึ้นของรูปแบบการประกอบธุรกิจใหม่ ๆ ที่นำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวช่วยสำคัญจนเกิดเป็นทั้งโอกาสและอุปสรรคต่อการประกอบกิจการหรือลงทุนในธุรกิจใหม่ ๆ ในต่างประเทศ

การบรรลุเป้าหมายว่าด้วยการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยลงทุนในต่างประเทศนั้น ควรดำเนินการในสามมาตรการสำคัญ ดังนี้ (1) การส่งเสริมมาตรการเชิงรุกโดยใช้กลไกที่มีอยู่เดิมในการสนับสนุนและเร่งรัดให้เกิดการขยายตัวของการลงทุนของนักลงทุนไทยในต่างประเทศทั้งการจัดทัพแนวนานักลงทุนเพื่อเปิดตลาดการลงทุนใหม่ และการบูรณาการการทำงานของทีมประเทศไทยในต่างประเทศให้เข้าถึงกลุ่มผู้ประกอบการและนักลงทุนไทยรายใหม่ ๆ (2) การดำเนินการเชิงรับผ่านยกระดับศูนย์ข้อมูลการลงทุนของสำนักงานส่งเสริมการลงทุนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นให้องค์ความรู้ที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิศาสตร์โลกเพื่อที่จะพร้อมรับมือและเป็นที่ปรึกษาด้านการลงทุนให้แก่นักลงทุนและผู้ประกอบการไทยที่ประสบปัญหาได้ต่อไป และ (3) การเร่งรัดการจัดตั้งอนุกรรมการด้านการร่วมกลุ่มในภูมิภาคเพื่อทำหน้าที่ร่วมกำหนดทิศทางและมาตรการเพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศให้เป็นไปได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

0526

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 26

Connectivity : พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมสู่พื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเชื่อมโยงที่จะช่วยยกระดับการพัฒนาของพื้นที่ ตลอดจนคุณภาพชีวิตของผู้คนให้มีความเป็นอยู่และการเข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันการเร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศและเชื่อมโยงสู่ภายนอกถือเป็นวาระการพัฒนาที่มีความสำคัญยิ่ง นโยบายด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเชื่อมโยงของไทยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อส่งเสริมการยกระดับความสามารถทางการแข่งขันของประเทศรองรับความต้องการของประชาชนทั้งในระดับครัวเรือน อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว รวมทั้งมุ่งให้เกิดการเชื่อมโยงตลาดและห่วงโซ่การผลิต

ในช่วงที่ผ่านมา ประเทศไทยได้เร่งรัดการดำเนินการในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการลงทุนเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ ตลอดจนการบูรณาการนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงโครงการพัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ อาทิ การจัดลำดับความสำคัญโครงการพัฒนาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนแนวระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการเชื่อมโยงพื้นที่อุตสาหกรรมเป้าหมายต่าง ๆ โดยภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติมีการจัดทำแผนแม่บทว่าด้วยโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์และดิจิทัล ซึ่งมีการกำหนดแนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและแผนการพัฒนาการขนส่งที่ครอบคลุมทั้งการพัฒนาการเชื่อมโยงทั้งทางถนน ทางอากาศ ทางราง และทางน้ำ ในขณะเดียวกันประเทศไทยได้ดำเนินการเร่งรัดการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานสำคัญอย่างต่อเนื่องตามแผนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของกระทรวงคมนาคม โดยในรอบปี 2561 และ 2562 มีความก้าวหน้าการดำเนินการสำคัญ ได้แก่ (1) การเร่งรัดการโครงการเชื่อมโยงทางถนนเพื่อรองรับปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้น เชื่อมโยงระหว่างเมืองสำคัญและเมืองหลักในภูมิภาค และแหล่งอุตสาหกรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญจำนวน 11 โครงการ จำนวนระยะทางรวมกว่า 5,255 กิโลเมตร (2) การพัฒนาการเชื่อมโยงทางอากาศ เร่งรัดการก่อสร้างสนามบินเบตง ซึ่งก่อสร้างแล้วเสร็จและอยู่ระหว่างการเตรียมการเปิดให้บริการในปี 2563 การพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาและเมืองการบินภาคตะวันออก ซึ่งอยู่ระหว่างกระบวนการจัดหาผู้ลงทุน โดยมุ่งให้เกิดการสร้างงานและพัฒนาแรงงานฝีมือในอุตสาหกรรมเป้าหมาย ตลอดจนสนับสนุนความสามารถทางการแข่งขันของไทยและเชื่อมโยงห่วงโซ่การผลิตของไทยกับภูมิภาค (3) การพัฒนาการเชื่อมโยงทางราง โครงการพัฒนาการเชื่อมโยงทางรางอย่างเต็มรูปแบบอยู่ระหว่างการดำเนินการ อาทิ รถไฟรางคู่ระยะที่ 1 จำนวน 7 โครงการ โครงการรถไฟความเร็วสูงจำนวน 2 โครงการ และโครงการพัฒนารถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบิน โดยในภาพรวมคาดว่าจะโครงการพัฒนาระบบรางทั้งหมดจะเปิดให้บริการได้อย่างสมบูรณ์ในปี 2569 (4) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางน้ำ มีการเร่งรัดการยกระดับมาตรฐานการให้บริการ รวมทั้งการเร่งรัดการพัฒนาท่าเรือสำคัญ ๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของการขนส่งและการค้า อาทิ โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังระยะที่ 3 ซึ่งอยู่ระหว่างการคัดเลือกเอกชนร่วมลงทุนและสรรหาผู้รับจ้าง

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเชื่อมโยงให้เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์ตามเป้าหมาย โดยยังคงต้องเผชิญกับความท้าทายทั้งภายในและภายนอกที่สำคัญในรอบปีนี้คือความผันผวนทางเศรษฐกิจโลก การเปลี่ยนแปลงของกฎระเบียบระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันทางการค้า การเปลี่ยนแปลงของการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อการเร่งรัดการพัฒนาโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม

แนวทางการดำเนินการในระยะต่อไปเพื่อดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูปประเทศ ที่สำคัญคือการเร่งรัดการจัดตั้งกลไกการติดตามและเร่งรัดการดำเนินโครงการพัฒนาที่เชื่อมโยงกัน โดยอาจพิจารณาดำเนินการร่วมกับคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนด้านการรวมกลุ่มในภูมิภาค เพื่อให้โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเชื่อมโยงของไทยนั้นดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาค

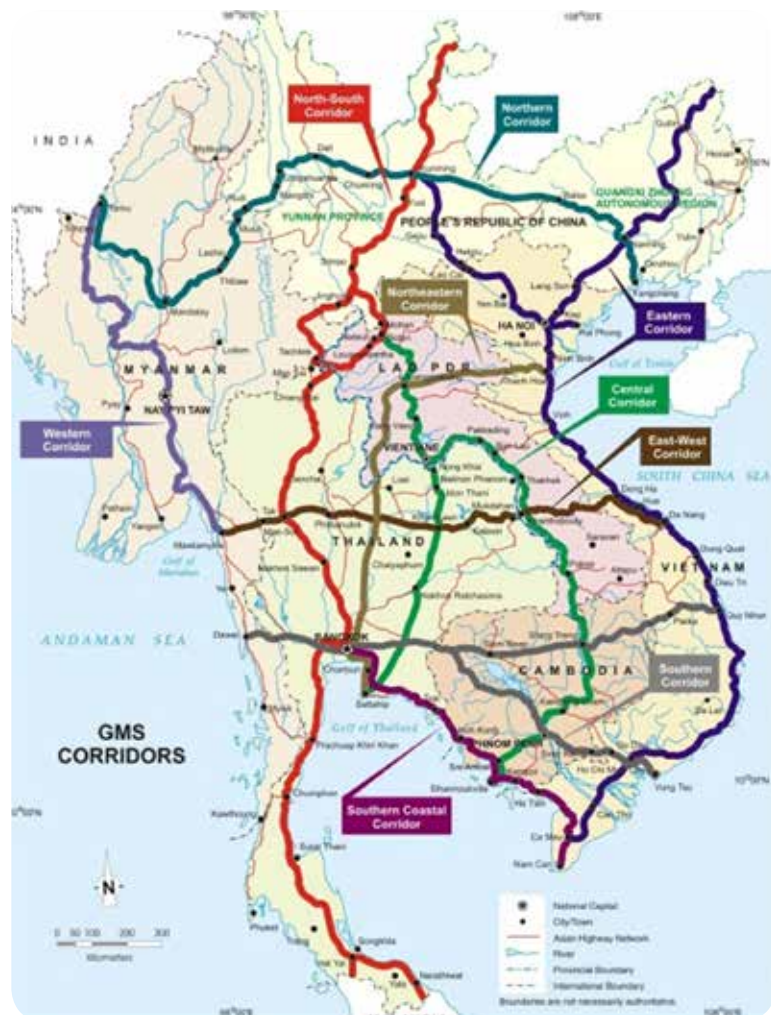

0527

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 27

Connectivity : พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับภูมิภาค

บริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่เข้มข้นและการแข่งขันทางการค้าที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้การเพิ่มความสามารถทางการแข่งขันของประเทศในทุกมิติคือหนึ่งในวาระสำคัญของประเทศ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเร่งรัดการเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคให้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ไร้รอยต่อ คือหนึ่งในพันธกิจสำคัญ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุนเป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญยิ่งสำหรับประเทศไทยในการมุ่งดึงศักยภาพของพื้นที่ต่าง ๆ และใช้ประโยชน์จากการมีที่ตั้งเชิงยุทธศาสตร์ที่ดีในภูมิภาคตลอดจนการเสริมศักยภาพของประเทศให้ก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจอาเซียนและเป็นจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของภูมิภาคเอเชียเข้าใกล้เป้าหมายได้เต็มประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ปัจจุบันประเทศไทยได้ดำเนินการเร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงในระดับภูมิภาคผ่านการดำเนินการภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี อาทิ การเร่งรัดการขับเคลื่อนโครงการความร่วมมือเพื่อการเชื่อมโยงทางกายภาพระหว่างประเทศทั้งในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคตามแผนแม่บทการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ Master Plan on ASEAN Connectivity, ACMECS Master Plan, GMS Strategic Framework และ โครงการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่มีลำดับความสำคัญสูงภายใต้แผนงาน IMT-GT (Physical Connectivity Projects: PCPs) นอกจากนี้ ประเทศไทยอยู่ระหว่างเร่งรัดการดำเนินการภายใต้การขับเคลื่อนความร่วมมือที่สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ อาทิ การผลักดันให้เกิดการจัดตั้งสำนักเลขาธิการ ACMECS การเร่งรัดหรือเพื่อผลักดันให้เกิดการจัดตั้งกองทุนระหว่างประเทศ ACMECS Development Fund การเร่งรัดผลักดันการเชื่อมโยงบริเวณชายแดนรอบประเทศอย่างไร้รอยต่อและอำนวยความสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายคน สินค้าและบริการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ อาทิ การเร่งรัดการเจรจาว่าด้วยการขนส่งข้ามแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน การเร่งรัดการพัฒนาบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย ณ ด่านศุลกากรสะเดา จังหวัดสงขลา การเร่งรัดการพัฒนาบริเวณชายแดนไทย-เมียนมาร์ ณ ด่านศุลกากรแม่สอด และการพัฒนาบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา ณ ด่านศุลกากร จังหวัดสระแก้ว ทั้งนี้ ความพยายามในการเร่งรัดการผลักดันการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับภูมิภาคเหล่านี้ ก่อให้เกิดความเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการ ตลอดจนสนับสนุนให้เกิดการขยายตัวของมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้านเฉลี่ยร้อยละ 3.3 คิดเป็นมูลค่าการค้าสูงถึง 1.5 ล้านบาทในปี 2561 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 73 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทย

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับภูมิภาคหลายโครงการมีการทับซ้อนกันหลายพื้นที่ ตลอดจนขาดความเชื่อมโยงในรายละเอียดโดยเฉพาะในมิติเชิงเวลาและบริบทการเชื่อมโยงกับโครงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระดับภูมิภาคหลายโครงการมีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในประเทศ การเจรจาภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศมักมีข้อจำกัดที่หลากหลายและเป็นไปตามความพร้อมและสมัครใจของประเทศสมาชิกที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น โครงการพัฒนาการเชื่อมโยงทางรางภายใต้ Master Plan on ASEAN Connectivity และการพัฒนาระบบการขนส่งข้ามแดนอย่างไร้รอยต่อ ซึ่งการเชื่อมโยงเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องที่ประเทศต่าง ๆ ต้องเร่งรัดการดำเนินการภายในให้แล้วเสร็จและมีความพร้อมในการเชื่อมโยงที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และที่สำคัญยิ่งคือการดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่บนพื้นฐานระยะเวลาการพัฒนาที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้น การจัดลำดับความสำคัญโดยผ่านกลไกการพิจารณาระดับสูงหรือหน่วยงานกลาง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการเร่งรัดดำเนินการเพื่อให้การดำเนินการในประเด็นการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นไปอย่างมีเอกภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศในภาพรวมได้อย่างถูกบริบทและถูกเวลา

ในระยะต่อไป ต้องเร่งจัดตั้งกลไกกลางเพื่อพิจารณาสถานภาพรวมของการขับเคลื่อนการพัฒนาในประเด็นความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยอาจพิจารณาจัดตั้งคณะอนุกรรมการว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ เพื่อทำหน้าที่ร่วมกำหนดทิศทางและจัดลำดับความสำคัญในการเร่งรัดการดำเนินการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนโยบายการพัฒนาระหว่างประเทศให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศอย่างเป็นระบบ

0528

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 28

การจัดตั้งศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนา

ประเทศไทยจำเป็นต้องมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาเพื่อทำหน้าที่วางแผนยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนาแห่งชาติ และการดูแลขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ฯ ผ่านโครงสร้างการวิจัยพัฒนาต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการเพิ่มคุณภาพและปริมาณของการวิจัยและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงหน้าที่ในการดูแลการจัดสรรงบประมาณการวิจัยและพัฒนาของประเทศที่สามารถสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมายอย่างมั่นคง สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ นอกจากนี้ ศูนย์การวิจัยและพัฒนากลางควรจัดทำประเด็นสำคัญต่อการพัฒนาการวิจัยตามแผนยุทธศาสตร์ เช่น เรื่องกฎหมาย เรื่องทักษะ เรื่องมาตรการจูงใจ และมีหน้าที่ทำงานร่วมกับกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลักดันให้เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้เพื่ออำนวยความสะดวกการวิจัยและพัฒนา

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) หน่วยงานในกำกับของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ได้ถูกกำหนดให้ดำเนินการด้านจัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และกรอบงบประมาณเพื่อการจัดสรรทุนวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมของประเทศ โดยมีสถานนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ทำหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบกรอบวงเงินงบประมาณประจำปีด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ รวมทั้งเสนอระบบการจัดสรรและบริหารงบประมาณแบบบูรณาการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ตามกรอบวงเงินดังกล่าว ซึ่งเมื่อพิจารณาแนวโน้มของการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาในช่วงเวลาดังกล่าว เทียบเป็นสัดส่วนกับ GDP ของประเทศแล้ว (GERD/GDP) พบว่า สัดส่วนดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนมีสัดส่วน GERD/GDP คิดเป็นร้อยละ 1.0 ในปี 2560 และมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการลงทุนด้าน R&D จากภาคเอกชนเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยในปี 2561 อยู่ที่ร้อยละ 80 ซึ่งนับเป็นสัญญาณที่ดีว่าภาคเอกชนเล็งเห็นประโยชน์ด้านการวิจัยและพัฒนามากขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีแนวโน้มการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นใกล้เคียงเป้าหมายในสิ้นปี 2564 ที่ร้อยละ 1.5 ของ GDP ซึ่งที่ผ่านมาส่งผลต่อการจัดอันดับความสามารถด้านนวัตกรรมของประเทศไทยขยับจากอันดับที่ 44 ในปี 2561 ขึ้นมาเป็นอันดับที่ 43 ในปี 2562 จากทั้งหมด 129 ประเทศ จัดโดย องค์การทรัพย์สินทางปัญญาแห่งโลก

ทั้งนี้ ในปี 2561 ประเทศไทยมีจำนวนบุคลากรด้าน R&D แบบเทียบเท่าทำงานเต็มเวลา (Full Time Equivalent: FTE) เพียง 2.09 คนต่อประชากร 1,000 คน ซึ่งอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศไต้หวัน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ซึ่งอยู่ที่ระดับ 7-10 คนต่อประชากร 1,000 คน และส่วนใหญ่อยู่ในภาคเอกชน ขณะที่จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของประเทศไทย ในปีการศึกษา 2560 มีจำนวน 222,130 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 40.0 ของจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด ซึ่งยังขาดการจัดเก็บข้อมูลการประกอบอาชีพหลังจบการศึกษา เพื่อสะท้อนการเติบโตของเส้นทางการประกอบอาชีพด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของตลาดแรงงานภายในประเทศ โดยปัจจุบันแรงงานเหล่านั้นมีแนวโน้มประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ตรงตามองค์ความรู้ที่มีอยู่ สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยต้องเผชิญกับภาวะการเสียโอกาสในการพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นจำนวนมาก รวมถึงการเสียโอกาสในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ของประเทศ

เป้าหมายการเพิ่มการใช้จ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนา (GERD/GDP) เป็นร้อยละ 2 ของ GDP ภายในปี 2565 อยู่ระหว่างการขับเคลื่อนโดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) โดยมีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนด้านการจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศ และการเพิ่มจำนวนและคุณภาพของนักวิจัยในอุตสาหกรรมหลัก ผ่านหลักสูตรงานวิจัยร่วมระหว่างผู้วิจัยและภาคเอกชน และพัฒนาระบบนิเวศเพื่อการพัฒนาและใช้กำลังคนคุณภาพตรงตามความต้องการของประเทศ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการโดย อว. และหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ทั้งจากภาครัฐ สถาบันการศึกษา และเอกชน ประกอบกับภาครัฐควรมีการกระตุ้นการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการพัฒนาและขับเคลื่อนภารกิจด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ให้เป็นไปอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน โดยเพิ่มสัดส่วนการลงทุนภาครัฐจากปัจจุบันคิดเป็นร้อยละ 20 เพิ่มเป็น ร้อยละ 30 ภายในปี 2565 โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมเป้าหมายหลักของประเทศ รวมถึงจัดสรรกองทุนเพื่อการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเปิดกว้างสำหรับนักลงทุนและผู้ประกอบการที่ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถตอบสนองความต้องการของแนวโน้มตลาดใหม่อย่างต่อเนื่อง

0529

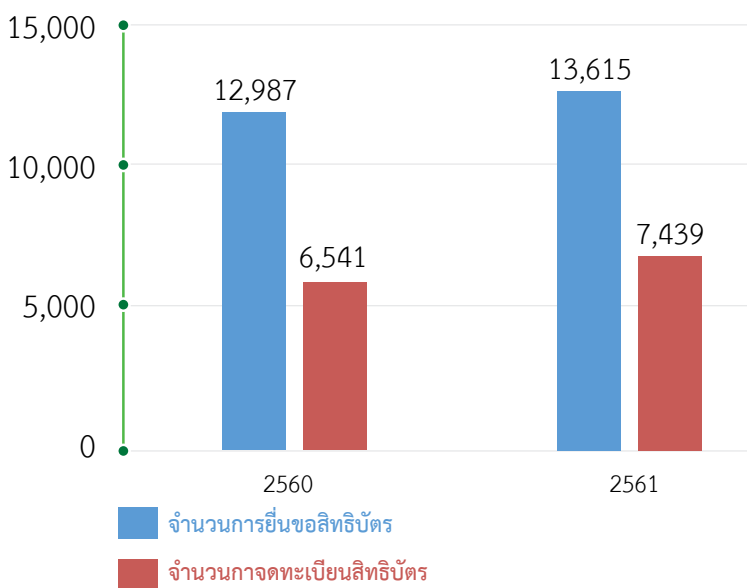
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 29

การปฏิรูปกรมทรัพย์สินทางปัญญา

สิทธิบัตรถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนางานวิจัยและนวัตกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิและการใช้ประโยชน์ที่เป็นธรรม ซึ่งจะสามารถสะท้อนระดับการพัฒนาประเทศได้จากการยื่นจดทะเบียนหรือการได้รับการจดสิทธิบัตรทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศของคนไทยที่มีสัญชาติไทย ซึ่งกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้มีแผนงานโครงการที่จะเพิ่มความสามารถและสมรรถนะของหน่วยงานเพื่อให้สามารถให้บริการการจดสิทธิบัตรได้รวดเร็วขึ้น รวมถึงเร่งดำเนินการอนุมัติใบสมัครสิทธิบัตรคงค้างโดยเร็ว เพิ่มศักยภาพให้มีความสามารถเท่าเทียมมาตรฐานนานาชาติในเชิงการลดระยะเวลาที่ใช้ในการอนุมัติสิทธิบัตรและเผยแพร่สถิติดำเนินการในลักษณะเดียวกับที่องค์กรในต่างประเทศดำเนินการอยู่

สถิติการยื่นขอสิทธิบัตรและการจดทะเบียนสิทธิบัตร

หน่วย : รายการ

ที่มา: กรมทรัพย์สินทางปัญญา

ในปี 2561 ประเทศไทยมีคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรจำนวน 13,615 รายการ เพิ่มขึ้นจาก 12,987 รายการ ในปี 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.8 ขณะที่การได้รับสิทธิบัตร ในปี 2561 มีจำนวน 7,439 รายการ เพิ่มขึ้นจาก 6,541 รายการ ในปี 2560 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 12 แม้ว่ากรมทรัพย์สินทางปัญญาจะสามารถเร่งพิจารณาอนุมัติสิทธิบัตรได้มากขึ้นในแต่ละปี หากแต่ยังมีคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรคงค้างที่จะต้องเร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จอีกจำนวนหนึ่ง ดังนั้น การปฏิรูปกรมทรัพย์สินทางปัญญาทั้งในเรื่องจำนวนบุคลากร และการพัฒนาระบบงานและการเพิ่มขีดความสามารถทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการประมวลผลและให้บริการแก่ภาคประชาชน รวมถึงผู้ประกอบการ จึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการโดยเร็ว

0529

ที่มา : เว็บไซต์กรมทรัพย์สินทางปัญญา

ทั้งนี้ ปัญหาและความท้าทายสำคัญของการจดทะเบียนสิทธิบัตร ได้แก่ ขั้นตอนที่ซับซ้อนและต้องใช้เวลาในการตรวจสอบ ขณะที่บุคลากรของกรมทรัพย์สินทางปัญญามีจำนวนจำกัด อีกทั้งยังต้องใช้เวลาในการฝึกอบรมบุคลากรใหม่ประมาณ 2 ปี เพื่อให้สามารถให้บริการตรวจสอบและจดสิทธิบัตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องรักษาบุคลากรให้คงอยู่ในระบบ

ดังนั้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของประเด็นการปฏิรูปกรมทรัพย์สินทางปัญญา จึงต้องเร่งปรับโครงสร้างกรมทรัพย์สินทางปัญญา ทั้งในขั้นตอนและระยะเวลาการพิจารณาสิทธิบัตร และให้ความสำคัญต่อการดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อรองรับรัฐบาลดิจิทัลและอำนวยความสะดวกในการให้บริการของภาครัฐด้านการจดทะเบียนสิทธิบัตรให้รวดเร็วมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ระบบยื่นคำขอทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) เพื่อรองรับการยื่นคำขอโดยไม่ใช้สำเนาเอกสารราชการ (e-Smart Card) และระบบการรับชำระเงินค่าธรรมเนียมด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) เป็นต้น รวมถึงกำหนดระเบียบรายได้และค่าตอบแทนที่สามารถดึงดูดให้ผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรเดิมที่มีคุณภาพและเชี่ยวชาญเฉพาะด้านกับผู้ตรวจสอบสิทธิบัตรใหม่ทำงานอยู่ในหน่วยงานเดิมได้อย่างมั่นคง อีกทั้งเพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรรุ่นใหม่เข้าสู่ระบบราชการอย่างต่อเนื่อง

0530

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 30

การตั้งศูนย์กลางเพื่อส่งเสริม ธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพ

การพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้ระบบนิเวศของธุรกิจสตาร์ทอัพและสเกลอัพเป็นปัจจัยที่สามารถส่งเสริมการเติบโตของธุรกิจได้อย่างมั่นคงในระยะต่อไป ขณะที่บริษัทสตาร์ทอัพในประเทศไทยยังไม่สามารถเติบโตได้เท่าที่ควรและไม่ได้รับการร่วมทุนจากบริษัทร่วมทุนต่างประเทศ ส่วนหนึ่งมาจากการที่ความรู้และทักษะของทีมงานยังไม่เพียงพอที่จะเสนอแผนที่มีศักยภาพในการเติบโตหรือดำเนินธุรกิจตามแผนเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับบริษัทร่วมทุนได้ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการสตาร์ทอัพ และสเกลอัพจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่เป็นการสร้างความพร้อมให้แก่ธุรกิจ โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้ด้านนวัตกรรมในเชิงลึก ขณะเดียวกันผู้ประกอบการสตาร์ทอัพในช่วงเริ่มต้นนั้น มักมีข้อจำกัดด้านแหล่งเงินทุน รัฐบาลจึงควรจัดให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลยุทธศาสตร์สตาร์ทอัพ และสเกลอัพของชาติโดยเฉพาะ เพื่อทำหน้าที่จัดทำกรอบการประเมินช่องว่างทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของสตาร์ทอัพและสเกล การสนับสนุนทั้งด้านการเงินและด้านที่ไม่ใช่การเงิน เช่น การบ่มเพาะ โครงการให้ทุน และกิจกรรมประชาสัมพันธ์ส่งเสริมต่าง ๆ รวมถึงประสานงานกับกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลักดันนโยบายต่างๆ และสนับสนุนการเติบโตของระบบนิเวศสตาร์ทอัพ และสเกลอัพอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งหน่วยบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service: OSS) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการค้าเงินธุรกิจ startup ทั้งในและต่างประเทศ และทำหน้าที่ติดต่อประสานงานเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ให้แก่ธุรกิจ Startup ขณะเดียวกันได้มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจเริ่มต้น หรือกองทุน Startup เพื่อสนับสนุนด้านการเงินให้แก่ผู้ประกอบการเริ่มต้นธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนวิสาหกิจเริ่มต้น พ.ศ. อยู่ระหว่างการปรับแก้เพื่อให้มีความเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาวิสาหกิจเริ่มต้น และ Startup ภายในประเทศ

นอกจากนั้น การสร้างโอกาสการเติบโตทางธุรกิจของ Startup ยังเผชิญกับความท้าทายในการขยายสู่ตลาดจริงที่มีขนาดใหญ่มากขึ้น ซึ่งรัฐบาลควรเร่งผลักดัน Regulatory Sandbox เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับทดลองนวัตกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามาทำการทดลองตรวจสอบ แนะนำว่าเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาออกมานั้นสามารถทำงานได้อย่างถูกต้อง มีความปลอดภัย และเป็นไปตามข้อบังคับทางกฎหมาย ซึ่งจะสามารถสนับสนุนการทดลองใช้นวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การเปิดตลาดใหม่ได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็วต่อไป

0531

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 31

การขยายผลโครงการในพระราชดำริ กว่า 4,000 โครงการทั่วประเทศ

โครงการในพระราชดำริกว่า 4,000 โครงการทั่วประเทศ และหลักคิดเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นแนวทางในการส่งเสริมรากฐานแห่งความรู้ในการประกอบอาชีพให้เกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืนด้วยตนเองตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงนวัตกรรมใหม่ ๆ จึงจำเป็นต้องขยายผลโครงการในพระราชดำริ และหลักคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ไปสู่การน้อมนำไปปฏิบัติ เพื่อให้ประเทศมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเกษตรกรมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐได้มีการน้อมนำโครงการในพระราชดำรินำมาขยายผลสู่เกษตรกร/ชุมชน โดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโครงการในพระราชดำริตั้งแต่ปี 2495-2560 ไปแล้ว จำนวน 4,741 โครงการ / กิจกรรม

0531

โครงการพัฒนา	เหนือ	กลาง	ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้	ไม่ระบุพื้นที่	รวม
- ด้านแหล่งน้ำ	1,289	515	877	654	1	3,336
- ด้านการเกษตร	43	40	28	28	0	139
- ด้านสิ่งแวดล้อม	69	42	40	36	1	188
- ด้านส่งเสริมอาชีพ	91	29	131	94	1	346
- ด้านสาธารณสุข	16	16	7	8	11	58
- ด้านคมนาคม/สื่อสาร	24	22	16	22	0	84
- ด้านสวัสดิการสังคม/การศึกษา	199	79	57	63	4	402
โครงการพัฒนาแบบบูรณาการ/ รวมอื่น ๆ	107	55	50	35	10	257
รวม	1,838	798	1,206	940	28	4,810

ที่มา สำนักงาน กปร. ณ มิถุนายน 2562

และในปี 2562 ได้มีการขยายผล การดำเนินงานโครงการในพระราชดำริเพิ่มขึ้นจากปี 2560 อีก 69 โครงการ ส่งผลให้โครงการในพระราชดำริรวมทั้งสิ้น 4,810 โครงการ /กิจกรรม (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน 2562) สำหรับหลักคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ ในปี 2559 ได้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลในทุกตำบล จำนวน 7,424 แห่ง ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ของประชาชน และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ ส่งผลให้ในปี 2560-2562 มีพื้นที่การทำเกษตรทฤษฎีใหม่รวมทั้งสิ้น 1,392,527 ไร่

แม้ว่าจะมีการน้อมนำโครงการในพระราชดำริกว่า 4,000 โครงการทั่วประเทศ และหลักคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ไปใช้ในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบว่าการเกษตรส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้ไม่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีความมั่นคงได้เท่าที่ควร เห็นได้จากมีการเรียกร้องให้ภาครัฐช่วยเหลือเยียวยาในช่วงที่ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำที่เกิดขึ้นเป็นประจำเมื่อถึงฤดูการเก็บเกี่ยว จึงเป็นไปได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีข้อจำกัดหรืออุปสรรค อาทิ ที่ดินทำกิน แหล่งน้ำ เงินทุน และหนี้สิน และปัญหาสุขภาพ เป็นต้น ซึ่งทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมตามโครงการในพระราชดำริ และการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้เท่าที่ควร

ดังนั้น ภาครัฐควรสร้างความเข้าใจในหลักการของการดำเนินโครงการในพระราชดำริและการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ในรูปแบบที่เกษตรกรเข้าถึงง่ายและทำได้จริง ต้องมีการติดตาม กำกับและดูแลเกษตรกรที่เข้าร่วมดำเนินโครงการฯ อย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งให้คำแนะนำ และคำปรึกษาในการแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกร เมื่อเกษตรกรมีความมั่นใจและเห็นถึงประโยชน์ในการดำเนินโครงการฯ ก็จะสามารถปรับเปลี่ยนมาเข้าร่วมโครงการด้วยความเต็มใจมากขึ้น ส่งผลให้ประเทศมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

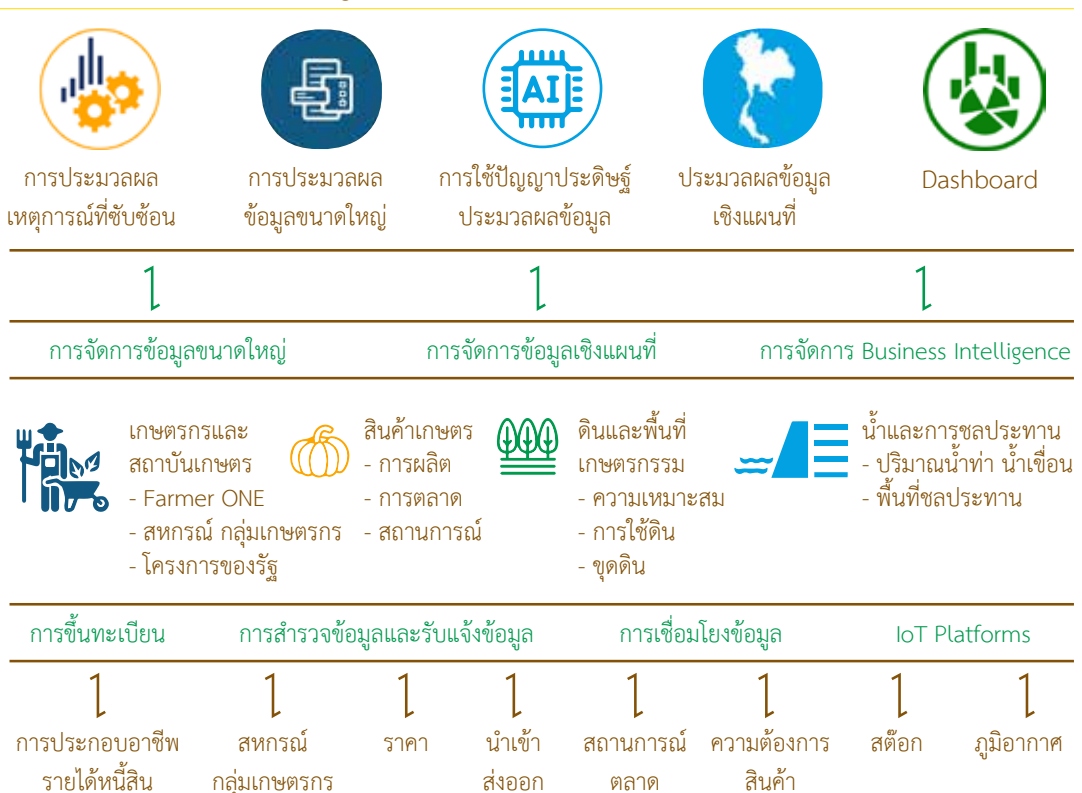
0532

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 32

การสร้างและใช้ Big data ภาคเกษตร

ปัจจุบันประเทศไทยมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาคเกษตรมากมาย แต่กระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ และไม่ได้ถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ จึงจำเป็นต้องมีการเชื่อมโยงข้อมูลของภาคการเกษตรไทย และสร้างฐานข้อมูล Big data ที่เป็นข้อมูลตั้งแต่ระบบการผลิตไปจนถึงการตลาด และส่งเสริมให้เกิดการใช้ข้อมูลเพื่อการทำการเกษตรกรรมและนโยบายเกษตร ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีนโยบายจัดทำ Big Data มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 โดยจัดทำฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง (Farmer ONE) และในปี 2562 ได้พัฒนาต่อยอดสู่โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการเกษตรแห่งชาติ เพื่อบูรณาการฐานข้อมูลด้านการเกษตรจากหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งได้มีการลงนามบันทึกความร่วมมือ (MOU) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการเกษตรแห่งชาติกับหน่วยงานอื่น ๆ จำนวน 9 หน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) เพื่อร่วมกันยกระดับการพัฒนาและปฏิรูปภาคการเกษตรให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยข้อมูลที่ครบถ้วน รวดเร็ว แม่นยำ ซึ่งจะช่วยให้ภาครัฐตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านนโยบาย การพยากรณ์ และการเตือนภัยด้านการเกษตร อีกทั้งทุกภาคส่วนยังสามารถใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูล ซึ่งก่อให้เกิดการต่อยอดธุรกิจและบริการใหม่ ๆ ที่ช่วยเพิ่มผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP)

Big Data กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การขับเคลื่อนในระยะแรก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ผลักดันฐานข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ 5 ชนิด คือ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และยางพารา รวมทั้งฐานข้อมูลเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนเกษตร และจะขยายเพิ่มอีก 8 สินค้า ให้ครบ 13 สินค้า ภายในปี 2563 รวมทั้งขยายฐานข้อมูลด้านปศุสัตว์และประมงต่อไป ซึ่งสามารถเข้าถึงค้นข้อมูลได้ผ่าน <http://agri-bigdata.org> และระยะถัดไป จะเร่งดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลทั้ง 10 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ด้านการตลาด ด้านการแปรรูปสินค้าเกษตรที่สำคัญ ด้านการเงินของเกษตรกร และด้านการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการจัดทำแผนที่เกษตรเพื่อบริหารเชิงรุก (Agri-map) เพื่อให้เกษตรกรและเจ้าหน้าที่สามารถเข้าถึงและใช้ข้อมูลเชิงสารสนเทศด้านการเกษตรในการบริหารจัดการพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่าน <http://agri-maponline.moac.go.th/> และจัดทำ Mobile application โดยใช้ชื่อว่า “เกษตรดิจิทัล” เพื่อเผยแพร่ข้อมูลด้านการเกษตรให้ทุกภาคส่วนเข้าใจและเข้าถึงได้ง่าย สำหรับนโยบายเกษตรที่มีการนำ Agri-map มาใช้ดำเนินการ ได้แก่ การปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวเป็นไปเป็นการเกษตรชนิดอื่น ๆ และโครงการส่งเสริมระบบเกษตรแปลงใหญ่ เป็นต้น

แม้ว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะมีการพัฒนา platform และ Mobile application เกี่ยวกับข้อมูลด้านการเกษตร แต่เกษตรกร เจ้าหน้าที่ และผู้ใช้ข้อมูลส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่า มี platform และ Mobile application ดังกล่าวแล้ว จึงควรเร่งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูล เพื่อให้สามารถติดตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการการเพาะปลูก และผลผลิตด้านการเกษตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและคาดการณ์ในอนาคต

0533

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 33

การพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร

น้ำเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการทำเกษตรกรรม การพัฒนาทรัพยากรน้ำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงน้ำได้ทุกพื้นที่และสอดคล้องตามฤดูกาล จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ จากข้อมูลสารสนเทศโครงการชลประทาน ในปี 2561 ระบุว่าพื้นที่ประเทศไทย 320.70 ล้านไร่ มีพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทาน 60.30 ล้านไร่ และมีพื้นที่ชลประทานที่พัฒนาแล้ว (ผ่านโครงการชลประทานขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก) เพียง 33.53 ล้านไร่ เมื่อเทียบกับข้อมูลปี 2560 ซึ่งมีพื้นที่ชลประทาน 32.79 ล้านไร่ หรือเพิ่มขึ้นมาเพียง 763,340 ไร่ เท่านั้น ซึ่งยังเหลือพื้นที่ชลประทานที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาอีก 55.61 ดังนั้นเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตรจึงมีความจำเป็นและควรเร่งดำเนินการอย่างยิ่ง

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีแผนงานการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทานเพื่อการเกษตร โดยบูรณาการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญกับพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นพื้นที่ชลประทาน ทั้งนี้ ปัญหาภัยแล้งมีผลโดยตรงต่อเกษตรกรและผลผลิตการเกษตร ซึ่งหนึ่งในมาตรการความช่วยเหลือคือการดำเนินโครงการขุดแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยการขุดสระน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร หรือ “บ่อจั่ว” ที่ดำเนินการโดยกรมพัฒนาที่ดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทาน และในพื้นที่ที่ระบบส่งน้ำไปไม่ถึง โดยมีการดำเนินการตั้งแต่ปี 2548 - 2562 มีจำนวนมากกว่า 500,000 บ่อ ความสามารถเก็บกักน้ำได้ 524 ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ได้รับประโยชน์มากกว่า 1 ล้านไร่ มีครัวเรือนได้รับประโยชน์มากกว่า 500,000 ครัวเรือน ผลจากการดำเนินโครงการดังกล่าว ช่วยบรรเทาปัญหาภัยแล้งให้กับเกษตรกร ทำให้สร้างรายได้ และเพิ่มผลผลิตให้กับเกษตรกรมากขึ้น โดยในปีงบประมาณ 2563 มีเป้าหมายในการขุดสระน้ำในไร่นาเพิ่มขึ้นอีก 40,000 บ่อทั่วประเทศ

นอกจากนี้ ในปัจจุบันมีการจัดทำแผนแม่บทการบริหารจัดการน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ซึ่งมีแผนแม่บทที่ 2 การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต ที่กำหนดเป้าหมายด้วยกัน 7 ด้าน ได้แก่ การจัดการความต้องการ 182 ล้าน ลบ.ม./ปี การเพิ่มประสิทธิภาพโครงการแหล่งน้ำ 6,356 ล้าน ลบ.ม. การจัดหาพื้นที่ในพื้นที่เกษตรน้ำฝน 13,860 ล้าน ลบ.ม. การพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำ 13,439 ล้าน ลบ.ม. (พื้นที่ส่งน้ำ 18 ล้านไร่) การพัฒนาระบบผันน้ำและระบบเชื่อมโยงแหล่งน้ำ 2,596 ล้าน ลบ.ม. การเพิ่มผลิตภาพมูลค่าภาคการผลิต 1,242 แปลง (6,210 ไร่) และการเพิ่มน้ำต้นทุนจากฝนหลวง

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแหล่งน้ำ และการชลประทานเพื่อการเกษตรนั้น ยังประสบปัญหา คือ ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ที่ไม่อำนวยการสร้างพัฒนาแหล่งน้ำและพื้นที่ชลประทาน รวมทั้งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และการประชาสัมพันธ์จากประชาชนในพื้นที่ที่อาจเกิดความขัดแย้งในการลงทุนก่อสร้างระบบชลประทานขนาดใหญ่

อย่างไรก็ตาม ในระยะต่อไปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจกับเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาระบบชลประทาน ควบคู่กับการเผยแพร่องค์ความรู้และภูมิปัญญาในการกักเก็บน้ำในไร่นาขนาดเล็กจากต้นแบบที่สามารถปฏิบัติได้จริง รวมทั้ง เร่งรัดการจัดทำระบบจัดเก็บข้อมูลเรื่องการใช้น้ำภาคเกษตร และข้อมูลด้านการชลประทาน เพื่อช่วยในการวางนโยบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในการติดตาม ประเมินและคาดการณ์แนวโน้มสถานการณ์น้ำและสภาพอากาศ เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ อุทกภัย และภัยแล้งที่ทวีความรุนแรงขึ้นในทุกปี และควรสร้างฐานความรู้ ฐานงานวิจัย ความร่วมมือ เพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้ข้อมูล ซึ่งจะนำมาสู่การสนับสนุนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาคเกษตรของประเทศได้ทั้งในภาวะปกติและภาวะวิกฤติอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

0534

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 34

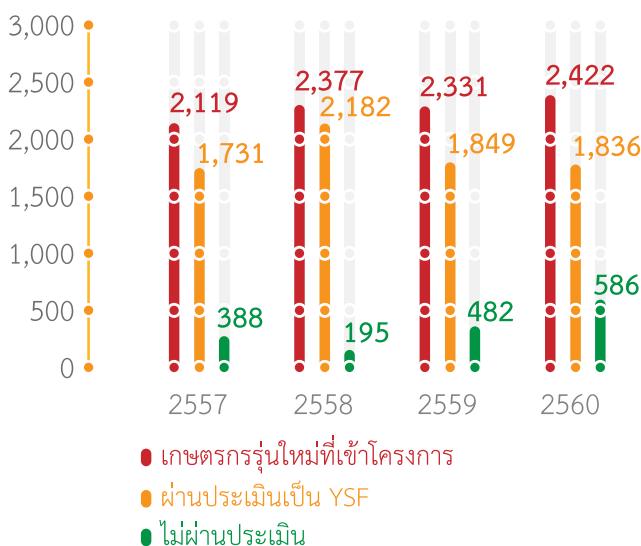
ส่งเสริม Smart farmer และ Precision farming

การแข่งขันในสินค้าเกษตรในปัจจุบันมีแนวโน้มทวีความรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากหลายประเทศที่เป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตรต่างพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต เพื่อสร้างความมั่นคงอาหารที่แต่ละประเทศพยายามลดการพึ่งพาจากต่างประเทศหากเกิดวิกฤตขาดแคลนอาหาร ขณะเดียวกันมีผลผลิตส่งออกเพื่อสร้างรายได้ และตอบสนองต่อความต้องการสินค้าเกษตรและอาหารยังคงมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามการเติบโตของประชากรโลกที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้เป็นผลจากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต ดังนั้น จึงทำให้แต่ละประเทศต้องมีการปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยประเด็นปฏิรูปที่สำคัญคือการยกระดับเกษตรกรให้เข้าสู่การเป็นเกษตรกรปราดเปรื่องด้วยนวัตกรรมเกษตรผ่าน Mobile Application รวมทั้งสามารถใช้นวัตกรรมและ Mobile Applications ในการวางแผนการผลิตและการตลาด เพื่อปรับระบบการผลิตไปสู่เกษตรแม่นยำ (Precision farming) มีประสิทธิภาพประสิทธิผลสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

ปี 2557 - 2560

- เข้าร่วมโครงการ จำนวน 9,249 ราย
- ผ่านประเมิน จำนวน 7,598 ราย
- ผ่านประเมิน จำนวน 1,651 ราย

หน่วย : ราย

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

การดำเนินงานในปัจจุบัน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (เนคเทค) ภายใต้สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ร่วมพัฒนาระบบแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map Online) เพื่อให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงได้ผ่านระบบออนไลน์ นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยังได้ดำเนินนโยบายด้านการเกษตรเพื่อพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง Smart Farmer โดยจัดทำโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนา 4 เรื่องสำคัญ ได้แก่ (1) Smart Thinking เกี่ยวกับความคิดซึ่งเกษตรกรจะต้องเก่ง ดี และแข็งแรง (2) Smart Farm พัฒนาระบบการผลิต (3) Digital Market ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการตลาด และ (4) Excellent Network/Group การสร้างเครือข่าย โดยมีกระบวนการพัฒนาตั้งแต่การทำให้เกษตรกรทราบถึงคุณสมบัติที่ตนเองขาด และได้รับการพัฒนาศักยภาพตามรายบุคคล เริ่มต้นจากเกษตรกรที่ยังไม่เป็น Smart Farmer สู่เกษตรกรที่เป็น Smart Farmer และได้รับการ

ผลักดันจนสามารถกลายเป็นเกษตรกร Smart Farmer ต้นแบบได้ในที่สุด ในปี 2562 มีเกษตรกรได้รับการประเมินศักยภาพเป็น Smart Farmer จำนวน 16,519 ราย มีการพัฒนาเพิ่มศักยภาพ Smart Farmer สู่อุปกรณ์ Smart Farmer ต้นแบบ จำนวน 3,850 ราย และมีเครือข่าย Smart Farmer ต้นแบบระดับเขต ที่เป็นต้นแบบให้เพื่อนเกษตรกรทั้งหมด 385 ราย จากผลการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้เกิด การรวมกลุ่มเกษตรกร เกิดเครือข่ายที่เข้มแข็ง เกิดแหล่งเรียนรู้และช่วยพัฒนาเกษตรกรรายอื่น ๆ และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

แม้ว่ามีการดำเนินโครงการพัฒนาเกษตรกรปราชญ์ (Smart Farmer) อย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงประสบปัญหาคนรุ่นใหม่ขาดแรงจูงใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งในแง่ของความรู้และแหล่งเงินเชื่อ ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการดำเนินโครงการ Young Smart Farmer เพื่อสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่เข้ามาทดแทนเกษตรกรสูงอายุ รวมถึงสร้างแรงจูงใจให้คนรุ่นใหม่หันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม จากการดำเนินงานที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีแนวโน้มผู้เข้าร่วมโครงการ Young Smart Farmer เพิ่มขึ้น โดยในปี 2562 มีเกษตรกรรุ่นใหม่เข้าร่วมโครงการจำนวน 2,886 ราย

ในระยะถัดไป ควรสนับสนุนโครงการ Smart Farmer / Young Smart Farmer ให้มากขึ้น โดยเป็นลักษณะเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และให้คำแนะนำร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลงานวิจัยด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ให้มีความเข้มแข็ง ให้เข้าร่วมพัฒนาภาคเกษตรและนำไปสู่การจัดการแปลงเกษตรแบบแม่นยำ นอกจากนี้ควรมีการบูรณาการ กิจกรรม/โครงการ ทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก โดยยึดคนพื้นที่ สินค้าเป็นหลักและส่งเสริมการใช้สื่อออนไลน์ต่าง ๆ เสริมสร้างการเรียนรู้แก่เกษตรกร ทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกรวดเร็ว และควรมีการพัฒนา ระบบ ฐานข้อมูล Smart Farmer เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการทำงานของเกษตรกรให้สะดวกมากยิ่งขึ้น

0535

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 35

การพัฒนาระบบประกันภัยพืชผล และระบบเกษตรพันธสัญญา

การทำเกษตรของเกษตรกรเป็นอาชีพที่ต้องแบกรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นค่อนข้างมาก อาทิ ภัยพิบัติ และราคาสินค้าเกษตรตกต่ำในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยว ทำให้ประสบปัญหาผลผลิตเสียหายและขาดทุนจากการลงทุน ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลต้องสูญเสียงบประมาณเพื่อเยียวยาความเสียหายจากภัยพิบัติให้กับเกษตรกรและแก้ไขปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น แนวทางการปฏิรูประบบประกันภัยพืชผลและระบบเกษตรพันธสัญญาทั้งในระดับเกษตรกร สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน จึงเป็นกลไกที่เข้ามาช่วยสร้างหลักประกันและบรรเทาผลกระทบจากการลงทุน ทำให้ภาระหนี้สินลดลง และมีเงินทุนเพียงพอสำหรับการเพาะปลูกในรอบต่อไป

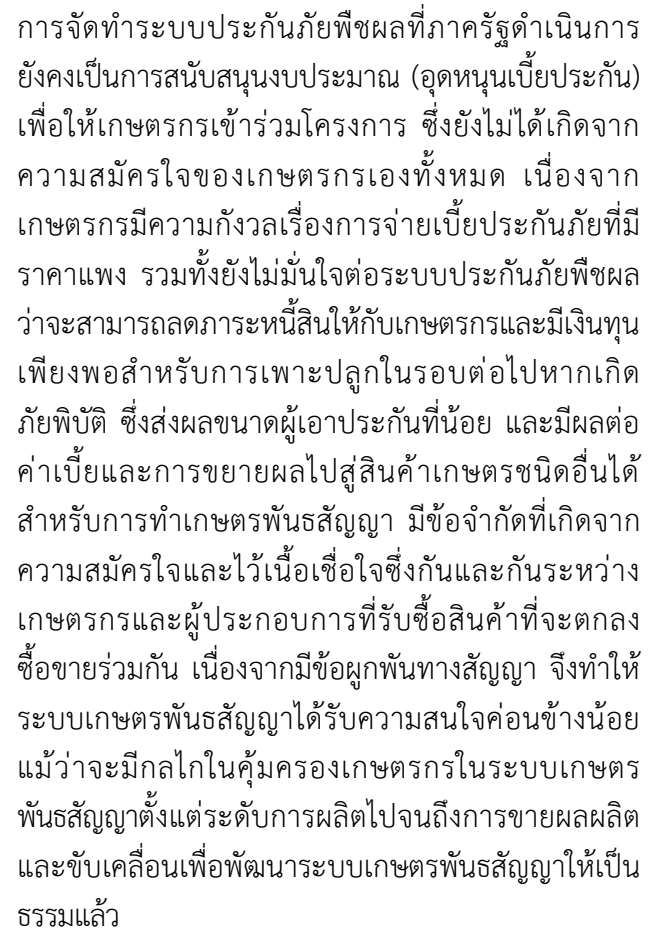
ประกันภัยพืชผลการเกษตร

ข้าวโพด
จะคิดเบี้ยประกันที่ 70-90 บาท ต่อไร่
เมื่อเสียหายจะคุ้มครอง ที่ 1,480 บาท/ไร่

โคขุน
เบี้ยประกัน จะอยู่ที่ 660 บาทต่อตัว
และเมื่อเสียหายจะคุ้มครองที่ตัวละ 18000-20000 บาท

รัฐบาลได้นำกลไกระบบประกันภัยพืชผลมาใช้กับสินค้าเกษตรตั้งแต่ปี 2559 โดยเริ่มที่สินค้าข้าว ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการระบาดของศัตรูพืชเป็นประจำ โดยในปีแรกเกษตรกรยังไม่สนใจเข้าร่วมโครงการ ต่อมาในปี 2561 มีเกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการจำนวนมากขึ้น ให้มีพื้นที่เข้าร่วมโครงการคิดเป็นร้อยละ 93.34 ของพื้นที่เป้าหมายทั้งหมด (30 ล้านไร่) ส่งผลให้ในปีเดียวกันได้ขยายผลการทำงานประกันภัยมายังสินค้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และดำเนินโครงการประกันภัยข้าวและข้าวโพดเลี้ยงสัตว์มาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2562 เกษตรกรผู้ปลูกข้าวได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้งและตามมาด้วยน้ำท่วม ส่งผลให้มีพื้นที่ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติจำนวน 3.73 ล้านไร่ จากพื้นที่เป้าหมาย 30 ล้านไร่ และ

จ่ายค่าสินไหมทดแทนไปแล้วกว่า 3,700 ล้านบาท เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการทำประกันภัยจำนวนกว่า 300,000 ราย คิดเป็นสัดส่วนค่าสินไหมทดแทนหรือเบี้ยประกันภัยที่รัฐบาลอุดหนุน (1,740 ล้านบาท) หรือประมาณร้อยละ 200 สำหรับระบบเกษตรพันธสัญญา ปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ซึ่งมีคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา เป็นกลไกกำกับดูแลและคุ้มครองเกษตรกรในระบบเกษตรพันธสัญญาตั้งแต่ระดับการผลิตไปจนถึงการขายผลผลิต และขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาให้เป็นธรรม

189

0536

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 36

การจัดตั้ง Centre of Excellence สำหรับภาคเกษตร

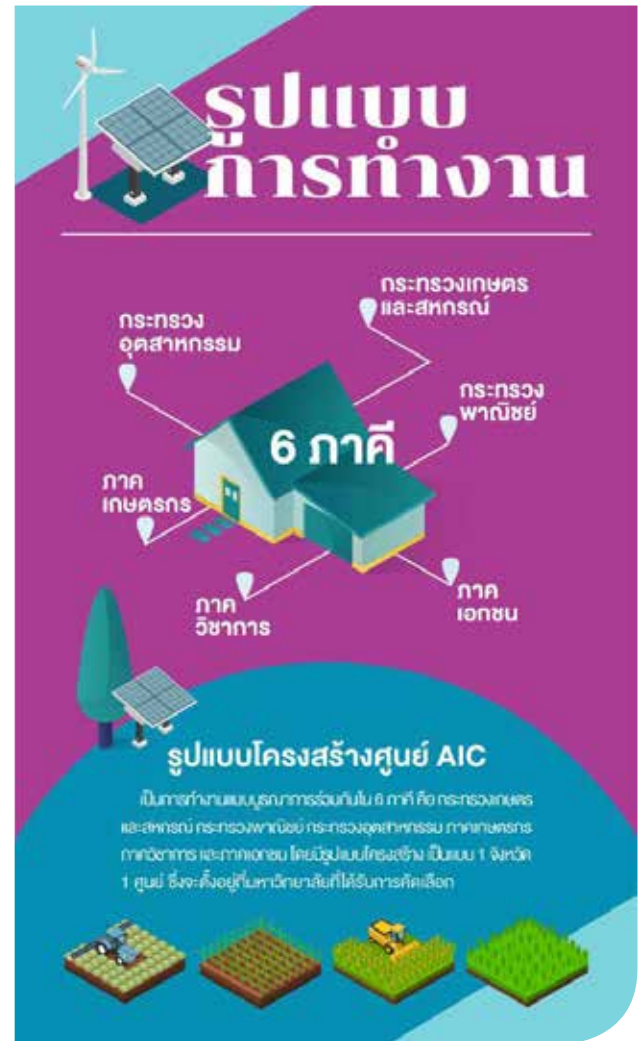
องค์ความรู้จากการวิจัยและพัฒนามีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพภาคเกษตรและเกษตรกร ตั้งแต่การเพาะปลูก การแปรรูป และการตลาด ซึ่งที่ผ่านมาการประยุกต์ใช้งานวิจัยและพัฒนาของไทยค่อนข้างน้อยและนำมาใช้ให้เกิดผลในเชิงพาณิชย์ต่ำกว่าที่ควร ภายใต้แผนการปฏิรูปฯ จึงให้ความสำคัญกับการสร้างกลไกพัฒนานวัตกรรมในระดับพื้นที่ โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมการทำการวิจัยและพัฒนาที่ใช้ได้จริงและตรงกับความต้องการของชุมชน และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกรและชุมชนได้

ปัจจุบันกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีและนวัตกรรม ให้เป็นแหล่งบริการเกษตรกรที่รวบรวมองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเกษตร สามารถนำองค์ความรู้ต่าง ๆ ไปใช้ในการลดต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตร พัฒนาสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพและมาตรฐาน และพัฒนาต่อยอดการผลิตไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่ม โดยบูรณาการร่วมกันใน 6 ภาควิชา คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาควิชาการ และภาคเอกชน ร่วมกับมหาวิทยาลัยที่ได้รับการคัดเลือกในพื้นที่ และมีรูปแบบโครงสร้าง 1 จังหวัด 1 ศูนย์

ในปี 2563 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จะดำเนินการจัดตั้งศูนย์ AIC ให้แล้วเสร็จ จำนวน 77 ศูนย์ ภายในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาในพื้นที่จังหวัดทั้ง 77 จังหวัด และให้มีศูนย์แห่งความเป็นเลิศ เป็นศูนย์เครือข่ายศูนย์เทคโนโลยีและนวัตกรรมภายในจังหวัด ได้แก่ ศูนย์ความเป็นเลิศทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร และศูนย์วิจัย ทดลอง ทดสอบด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร สำหรับรูปแบบแนวทางการขับเคลื่อนของศูนย์เทคโนโลยีและนวัตกรรม จะเน้นการส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยจะใช้ฐานข้อมูลเดิมที่มีอยู่ผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน รวบรวมเกษตรกรต้นแบบที่ใช้เทคโนโลยีที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรปราดเปรื่องรุ่นเยาว์ และเน้นการจัดการในพื้นที่แปลงใหญ่ ตลอดจนเสริมสร้างองค์ความรู้ทั้งด้านการค้าอิเล็กทรอนิกส์ การสร้างเรื่องราว และพัฒนารูปลักษณ์บรรจุภัณฑ์ รวมถึงมาตรการและกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรไทยมีองค์ความรู้และมีเครือข่ายที่ดี ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวยังอยู่ในระยะเริ่มต้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน

การจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นเพียงการเชื่อมโยงชุมชนและเกษตรกรกับมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ร่วมกันพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตรและถ่ายทอดงานวิจัยอย่างมีส่วนร่วมไปสู่ชุมชนให้สามารถนำไปใช้เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรและชุมชน ซึ่งควรสร้างผู้นำชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรปรดเป็รื่องรุ่นเยาว์ ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้ทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมในด้านการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม และร่วมกันผลักดันเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเกษตรไปสู่การบริหารจัดการเชิงพาณิชย์ให้สามารถเกิดผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนต่อไป

0537

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 37

การส่งเสริมให้แรงงานเข้าถึงแหล่งทุน เพื่อพัฒนาทักษะอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

บริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้ทิศทางของการพัฒนาสู่เศรษฐกิจที่มีการใช้เครื่องมืออัตโนมัติและดิจิทัลมีแนวโน้มชัดเจนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความต้องการทักษะและอาชีพที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้ มีการคาดการณ์ความต้องการแรงงานที่มีทักษะเฉพาะในหลากหลายสาขาอาชีพ อาทิ จากการประมาณการของสำนักงาน EEC พบความต้องการในกลุ่มอาชีพ System Integrator ในปี 2562 – 2565 ประมาณ 4,500 คน ขณะที่ยังไม่มีหลักสูตรสอนด้านดังกล่าวโดยตรง รวมถึงประมาณการความต้องการกำลังคนที่เกี่ยวเนื่องกับสาขาอาชีพด้านซอฟต์แวร์ ประมาณ 43,000 คน และกลุ่มงานในสาขาการแปรรูปอาหารอีกประมาณ 45,000 คน และปัญหาขาดแคลนแรงงานที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการถึงร้อยละ 38.8 นอกจากนี้มีความต้องการที่จำแนกตามอาชีพแล้ว หากพิจารณาถึงคุณลักษณะของแรงงานไทย จะพบว่า มีสัดส่วนการใช้แรงงานฝีมือเพียงร้อยละ 14.4 แต่มีการใช้แรงงานไร้ฝีมือในภาคอุตสาหกรรมการผลิตสูงถึงร้อยละ 83.5 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างของทักษะ ทั้งของแรงงานไร้ฝีมือที่ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนายจ้างและทักษะของผู้ประกอบการในการบริหารจัดการแรงงานทักษะฝีมือต่ำ โดยช่องว่างดังกล่าวล้วนเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย 4.0 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบการทดแทนแรงงานด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม พบว่า จากรายงานของ OECD (2018) ประเมินว่าในอีก 15 ปีข้างหน้า ร้อยละ 14 ของแรงงานมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกทดแทนด้วยเทคโนโลยี และอีกร้อยละ 30 ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทักษะที่ใช้ในการทำงาน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาฝีมือแรงงานให้มีทักษะที่สูงขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของตลาดแรงงานที่มีความหลากหลาย ตลอดจนเพื่อเพิ่มโอกาสในการทำงานและสร้างรายได้

ปัจจุบันกระทรวงแรงงานร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุนเพื่อพัฒนาทักษะแรงงานอย่างต่อเนื่อง โดยอยู่ระหว่างดำเนินการจัดตั้งองค์กรเพื่อให้เป็นศูนย์กลางในการนำเสนอ รวบรวม วางแผน และกำหนดวิธีการหรือเงื่อนไขในการจัดสรรทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเป็นการบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว สำหรับแรงงานที่ต้องการเข้าถึงแหล่งทุนในการพัฒนาทักษะ และส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแรงงานที่มีข้อจำกัดด้านเงินทุน เพื่อให้มีโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานที่ให้ผลตอบแทนที่สูงขึ้น และลดอุปสรรคทั้งในแง่ของแหล่งเงินทุน การขาดรายได้ ในขณะที่ฝึกฝนพัฒนาฝีมือ หรือการกีดกันจากนายจ้าง อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐยังไม่เข้มแข็งพอสำหรับการสร้างโอกาสให้แก่แรงงานทักษะเฉพาะ โดยเฉพาะในยุคที่มีการทดแทนแรงงานด้วยเทคโนโลยี ดิจิทัล และเครื่องจักรกลสมัยใหม่ ทั้งนี้ ควรสร้างภาคีความร่วมมือจากภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ทราบจำนวนแรงงานที่กำลังจบการศึกษาและทักษะที่จะต้องพัฒนาเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยเร็ว รวมทั้งการพัฒนาแรงงานเดิมให้มีทักษะที่หลากหลาย นำไปสู่การผลิตบุคลากรที่มีทักษะเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

0537

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานของไทยยังคงมีปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของแรงงานเพื่อพัฒนาทักษะยังคงมีข้อจำกัด ประกอบกับทัศนคติส่วนใหญ่ของแรงงานไทยที่มองว่า การพัฒนาทักษะไม่ใช่เรื่องจำเป็น รวมทั้งโครงสร้างทางสังคมและสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะ ตลอดจนความไม่เชื่อมโยงกันของแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ

ดังนั้น นอกเหนือจากการส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ครัวเรือนอื่น ๆ เพื่อจูงใจและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เช่น การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่ระบุถึงความต้องการแรงงาน (จำนวนและคุณลักษณะ) ในแต่ละอุตสาหกรรม เพื่อให้การอบรมและพัฒนา มีความเฉพาะเจาะจงและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง บูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิด (MOOCs) ที่มีความหลากหลายและน่าสนใจเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและเหมาะสมกับช่วงวัยต่าง ๆ (นอกจากหลักสูตรพื้นฐานในระดับมหาวิทยาลัย) การพัฒนา Platform การฝึกอบรมคุณภาพสูงจากภาครัฐที่ไม่มีค่าใช้จ่ายหรือค่าใช้จ่ายไม่สูงมาก ที่สามารถรองรับความต้องการของผู้ที่ต้องการยกระดับทักษะได้อย่างทั่วถึง ครอบคลุมกับการพัฒนาทักษะการทำงาน

ตอบโจทยศตวรรษที่ 21 และอุตสาหกรรมเป้าหมาย นำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพแรงงานในที่สุด รวมทั้งส่งเสริมมาตรการจูงใจ เพื่อเพิ่มผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขัน อาทิ การศึกษาหารูปแบบสิทธิประโยชน์สำหรับนายจ้างและลูกจ้างในการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง การประยุกต์ใช้รูปแบบโมเดลของประเทศสิงคโปร์ ในการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้คนเกิดการเรียนรู้ การส่งเสริมการจัดทำระบบเทียบโอนประสบการณ์ โดยพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ มีกลไกการวัดและประเมินผลเพื่อเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ หน่วยการเรียนรู้ที่ชัดเจน และให้แรงงานสามารถสะสมความรู้ การฝึกอบรม และประสบการณ์เพื่อใช้ในการศึกษาต่อในระดับสูงต่อไปได้ รวมทั้งพัฒนาระบบการพัฒนากำลังคนที่มีทักษะขั้นสูงให้สามารถนำความรู้และทักษะมาใช้ในการแก้ปัญหา การสร้างและพัฒนานวัตกรรมได้

0538

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 38

การสร้างแรงงานคุณภาพ (Super Worker) และเชื่อมโยงแรงงานสู่ตลาดอย่างครบวงจร

บริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ส่งผลให้ทิศทางการพัฒนาสู่เศรษฐกิจที่มีการใช้เครื่องมืออัตโนมัติและดิจิทัลสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ความต้องการแรงงานที่มีทักษะเฉพาะด้านเป็นที่ต้องการมากขึ้น ขณะที่การพัฒนาฝีมือแรงงานยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานทักษะทางเทคนิคเฉพาะของแต่ละอุตสาหกรรม หน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สถาบันการศึกษา จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงความต้องการของตลาดและแนวทางการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน เพื่อให้สามารถพัฒนาฝีมือแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

ปัจจุบันกระทรวงแรงงาน โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ได้รับจัดสรรงบประมาณ 2,645.77 ล้านบาท เพื่อดำเนินการพัฒนาแรงงานคุณภาพ (Super Worker)) และเชื่อมโยงแรงงานสู่ตลาดอย่างครบวงจร ตั้งแต่ปี 2561 เป็นต้นไป โดยกรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้กำหนดแผนงาน/โครงการหลัก ที่มุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพแรงงานเพื่อรองรับ Thailand 4.0 เช่น การพัฒนาฝีมือแรงงานรองรับอุตสาหกรรมเป้าหมายและอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูง ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก การยกระดับแรงงานไทยให้ได้มาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อรองรับการแข่งขัน การจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมเทคโนโลยีขั้นสูงรองรับอุตสาหกรรมแห่งอนาคต การพัฒนาฝีมือแรงงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีของภาคอุตสาหกรรมและบริการ การเพิ่มผลิตภาพแรงงาน สู่ SME 4.0 รวมถึงพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ เพื่อรองรับ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต และการประกันคุณภาพการฝึกอบรมฝีมือแรงงานในรายอุตสาหกรรมเป้าหมาย

นอกจากนั้น ยังได้กำหนดแผนงาน/โครงการสนับสนุนด้าน Training Platform สานพลังประชารัฐ พัฒนาศักยภาพแรงงาน การพัฒนาบุคลากรด้านโลจิสติกส์ เพื่อรองรับธุรกิจขนส่งและการค้าระหว่างประเทศ การวิจัย ศึกษาการฝึกอบรมฝีมือแรงงานกับการเพิ่มผลิตภาพแรงงาน ใน 5 อุตสาหกรรมเป้าหมาย (S - Curve) การศึกษารูปแบบการฝึกอบรมฝีมือแรงงานกับการเพิ่มผลิตภาพแรงงานใน 5 อุตสาหกรรมเป้าหมาย (New S - Curve) รวมถึงศึกษารูปแบบ แนวทางการพัฒนาเครือข่ายการพัฒนาฝีมือแรงงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อรองรับการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมและบริการในอนาคต ขณะเดียวกันการจัดตั้งกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน เป็นอีกกลไกสำคัญในการพัฒนาฝีมือแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานรับผิดชอบควรสนับสนุนการสร้างเชื่อมโยงและต่อยอดการพัฒนาฝีมือแรงงานผ่านการพัฒนาแพลตฟอร์มฝึกอบรมคุณภาพสูงจากรัฐที่ไม่มีค่าใช้จ่ายหรือค่าใช้จ่ายไม่สูงมาก ที่สามารถรองรับความต้องการของผู้ที่ต้องการยกระดับทักษะได้ทั่วถึง ครอบคลุมกับการพัฒนาทักษะการทำงานตอบโจทย์และอุตสาหกรรมเป้าหมาย กลไกการจัดให้มี Matching Platform เพื่อสนับสนุนการจัดหาแรงงานและสร้างฐานข้อมูลในการวิเคราะห์ความต้องการแรงงานในตลาด ร่วมกับภาคเอกชนและอุตสาหกรรมเป้าหมายอย่างใกล้ชิด รวมถึงการปรับปรุงหลักสูตรระดับอุดมศึกษาร่วมกับภาคเอกชนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ

ต้องการแรงงานในตลาดโดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายแห่งอนาคต โดยส่งเสริมบทบาทของสมาคมอุตสาหกรรมแต่ละอุตสาหกรรมเป็นกลไกหลักในการกำหนดกรอบและวางแผนพัฒนาทักษะเฉพาะในแต่ละอุตสาหกรรม และให้ภาครัฐเป็นกลไกหลักในการสนับสนุนการดำเนินงานด้านการฝึกอบรมคุณภาพสูงและวางระบบพื้นฐานอื่น ๆ เพื่อเชื่อมแพลตฟอร์มรัฐและเอกชนเข้าด้วยกัน รวมถึงการพัฒนาสิทธิประโยชน์ด้านการส่งเสริมการฝึกอบรมแก่ผู้ประกอบการนอกเหนือจากการให้สิทธิประโยชน์แก่แรงงานเพื่อจูงใจการส่งแรงงานไปพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง

0539

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 39

การสร้างความเข้มแข็งให้ แก่ระบบสถาบันการเงินชุมชน

บริการการเงินในระดับชุมชนที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเงินชุมชน สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนกลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สหกรณ์ กองทุนสวัสดิการชุมชน ฯลฯ ยังไม่สามารถทำให้ชุมชนเข้าถึงบริการทางการเงินได้อย่างแท้จริงและยั่งยืนได้ เนื่องจากยังมีข้อจำกัดหลายประการ อาทิ การขาดโครงสร้างทางการเงินที่เหมาะสม ขาดแม่ข่ายในการสร้างศักยภาพในการพัฒนามาตรฐาน และยกระดับการเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ ขาดกฎหมายเพื่อรองรับการเป็นนิติบุคคลขององค์กรการเงินระดับฐานรากบางส่วน รวมทั้ง ขาดการรองรับการรวมกลุ่มข้ามชุมชน ที่มีข้อจำกัดการเชื่อมโยงระหว่างกัน การกักขังข้ามกลุ่มยังมีความเสี่ยงสูง การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการทางการเงินและพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในระดับชุมชนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน จึงจำเป็นต้องยกระดับการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนเข้าสู่โครงข่ายสถาบันการเงินประชาชน ผ่านการสนับสนุนโดยธนาคารผู้ประสานงาน สร้างการบริหารจัดการทุนชุมชน เพื่อให้สมาชิกในชุมชนได้รับบริการทางการเงินที่ดีขึ้น มีแหล่งทุนในการประกอบการ เป็นการสนับสนุนการจัดสวัสดิการโดยชุมชน นำไปสู่การสร้างวิสาหกิจชุมชนในระยะต่อไปได้

พระราชบัญญัติสถาบันการเงินประชาชน พ.ศ.2562 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 28 สิงหาคม 2562 ซึ่งจะนำไปสู่การจัดตั้งโครงข่ายสถาบันการเงินประชาชน โดยจะต้องทำการปรับกรอบระยะเวลาดำเนินการให้สอดคล้องกับความเป็นจริง ขณะเดียวกัน หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยศึกษาสถิติที่เกี่ยวข้องกับความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ โอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการสาธารณะ และรายได้ต่อครัวเรือนของประชาชนในพื้นที่ย้อนหลัง 10 ปี และลงพื้นที่สังเกตการณ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการแก้ปัญหาของรัฐบาล ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ประเมินความต้องการของชุมชน (Community Needs Assessment) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนระดมความคิดเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนในการพัฒนา และมองไปถึงอนาคตระยะกลางและระยะยาว เพื่อใช้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมต่อไป รวมทั้ง พัฒนาคุณภาพกองทุนสวัสดิการชุมชนโดยสนับสนุนงบประมาณในการจัดสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมสมาชิกทุกช่วงวัย และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการให้บริการทางการเงิน โดย ณ สิ้นเดือนกันยายน 2562 ได้เปิดให้บริการธนาคารชุมชน 477 แห่ง มีการทำธุรกรรม จำนวน 55,917 รายการ ประชาชนในชุมชนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงิน 1,144,800 ราย จำนวนบริการธนาคารชุมชนใช้ระบบงาน GSB Corporate Internet Banking (CoIB) กับ Mobile Banking (MyMo) จำนวน 246 แห่ง และยังไม่ใช้ระบบใด ๆ จำนวน 231 แห่ง

0539

ที่มา : กระทรวงการคลัง

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันธนาคารออมสินอยู่ระหว่างตรวจสอบและปรับปรุงกระบวนการเป็นตัวแทนการรับชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด เพื่อให้สอดคล้องพระราชบัญญัติระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 ซึ่งอาจมีผลกระทบกับองค์กรการเงินชุมชน/สถาบันการเงินชุมชนในปัจจุบัน ซึ่งให้บริการการทำธุรกรรมทางการเงินที่เป็นไปตามบริบทของแต่ละชุมชน ทำให้องค์กรการเงินชุมชน/สถาบันการเงินชุมชน อาจไม่สามารถเข้าร่วมการเป็นตัวแทนการให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคาร อีกทั้งบริการธนาคารชุมชนบางแห่งตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน ทำให้ไม่สามารถแข่งขันกับสถาบันการเงินและเคาน์เตอร์เซอร์วิส จากปัจจัยดังกล่าวทำให้มีปริมาณการทำรายการน้อย ขณะเดียวกันการสนับสนุนงบประมาณสวัสดิการชุมชน (matching fund) ช่วงที่ผ่านมา ยังไม่เพียงพอที่จะครอบคลุมสมาชิกทั้งหมด นอกจากนี้ประชาชนในระดับพื้นที่ยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมาภิบาลและแนวคิดเกี่ยวกับความเหลื่อมล้ำซึ่งส่งผลต่อการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ด้วยเหตุนี้ เพื่อผลักดันให้สถาบันการเงินชุมชนเข้าร่วมการเป็นตัวแทนให้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคาร ซึ่งเป็นการยกระดับการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชนเข้าสู่โครงข่ายสถาบันการเงินประชาชน อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงแหล่งทุนของชุมชนได้ ควรจัดให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนักเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินการดังกล่าว ตลอดจนการขยายการสนับสนุนงบประมาณสวัสดิการชุมชน (matching fund) ออกไปให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เพื่อสนับสนุนให้สมาชิกในชุมชนมีแหล่งทุนในการประกอบการสร้างการบริหารจัดการทุนในชุมชนได้ นอกจากนี้ ควรจัดให้มีการอบรมหรือดำเนินการด้วยวิธีอื่นใดเพื่อให้ประชาชนเข้าใจความเหลื่อมล้ำและรับรู้สิทธิที่พึงได้ของตนด้วย ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนอย่างแท้จริงและยั่งยืน

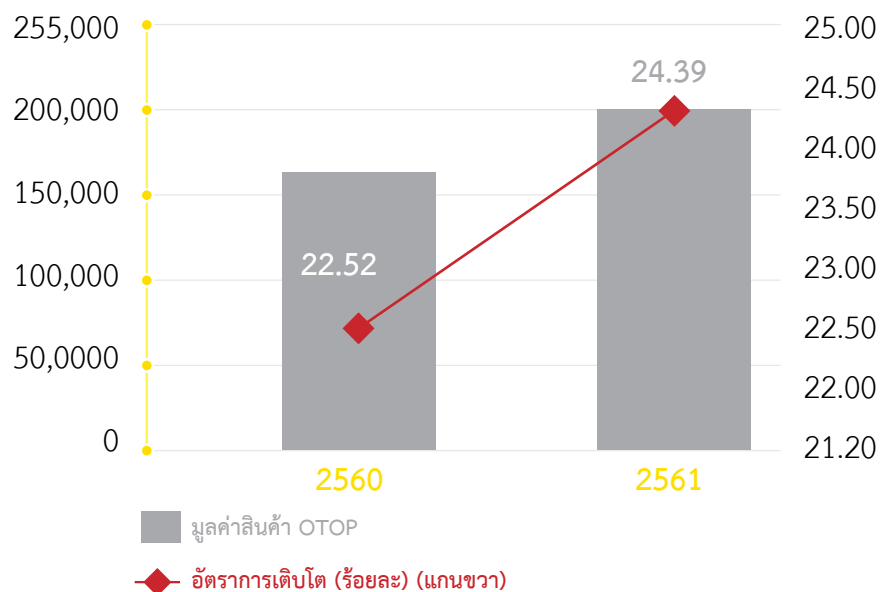
0540

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 40

การพัฒนาธุรกิจชุมชน

ธุรกิจชุมชนเป็นหัวใจในการสร้างงาน สร้างรายได้ และขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน แม้ประเทศไทยจะมีธุรกิจชุมชนหลายรูปแบบ ทั้งวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ และกลุ่มองค์กรต่าง ๆ แต่ยังคงประสบปัญหาในการพัฒนาต่อยอด เนื่องจากขาดกลไกการพัฒนาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการสนับสนุนทางด้านนโยบายจากภาครัฐในปัจจุบันยังขาดความต่อเนื่องและขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน โดยแต่ละหน่วยงานมุ่งเน้นดูแลเฉพาะกลุ่มธุรกิจชุมชนในเครือข่ายที่รับผิดชอบ รวมทั้งธุรกิจชุมชนที่ดำเนินการโดยสมาชิกในชุมชนยังต้องการการสนับสนุนทางด้านองค์ความรู้ ทางด้านการบริหารจัดการและช่องทางการตลาด เพื่อให้สมาชิกอยู่รอดและสามารถขยายกิจการได้ จึงมีความจำเป็นในการปฏิรูปเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการสร้างการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมจากฐานรากควบคู่ไปกับการดำเนินนโยบายระดับมหภาค อันจะนำไปสู่การเติบโตอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

ที่ผ่านมาได้มีการดำเนินงานของส่วนราชการเพื่อขับเคลื่อนประเด็นปฏิรูปดังกล่าว โดยส่วนใหญ่เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการในชุมชน เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันและก่อให้เกิดการสร้างรายได้ได้ด้วยตนเอง อาทิ การอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน การอบรมถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ การอบรมการทำแผนธุรกิจ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้มีการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและพันธมิตรทางการค้าในรูปแบบคลัสเตอร์รายพื้นที่และกลุ่มผลิตภัณฑ์ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การประกอบธุรกิจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทำให้เกิดการส่งต่อเทคโนโลยีและกลุ่มลูกค้าระหว่างกันเป็นการขยายตลาดให้กว้างขึ้น ทำให้ที่ผ่านมาธุรกิจชุมชนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น อย่างเช่นอัตราการเติบโตของมูลค่าสินค้า OTOP ในปี 2561 ที่เติบโตขึ้นร้อยละ 24.4

0540

อย่างไรก็ตาม ในการพัฒนาธุรกิจชุมชนให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันนั้น ยังมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนที่ดำเนินการอยู่แล้ว และการดำเนินการอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อส่งเสริมให้ธุรกิจชุมชนสามารถพัฒนาสินค้าและบริการ รวมทั้งเพิ่มช่องทางการขายสินค้าให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ดังนั้น การดำเนินการในระยะต่อไปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการในลักษณะบูรณาการ เพื่อจัดทำโครงการฝึกอบรม และโครงการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับอุปสงค์ของสินค้าและบริการ ศักยภาพ และทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตของแต่ละพื้นที่ ใช้การตลาดนำการผลิต และผลิตสินค้าตามความต้องการของตลาด สร้างอัตลักษณ์ประจำถิ่นเจาะกลุ่มลูกค้าเพื่อให้สินค้าได้รับการยอมรับและสามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืน นอกจากนี้ควรมุ่งเน้นการพัฒนาช่องทางการตลาดและรูปแบบการนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางออนไลน์ให้มากขึ้น เพื่อให้ธุรกิจที่อยู่ในชุมชนสามารถจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการตลาดออนไลน์ถือเป็นช่องทางสำคัญที่ช่วยเพิ่มศักยภาพทางธุรกิจ และทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับกระแสบริโภคนิยมที่คนรุ่นใหม่ที่ใช้ช่องทางออนไลน์ในการซื้อสินค้า โดยเฉพาะการทำการประชาสัมพันธ์และการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ที่สามารถเข้าถึงตัวผู้บริโภคได้ใกล้ชิดมากขึ้น เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ ฯลฯ

0541

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 41

การจัดตั้งกองทุน Social Investment Fund (SIF)

ปีที่ผ่านมา พบว่าภาครัฐมีงบประมาณไม่เพียงพอในการลงทุนพัฒนาชุมชนอย่างครอบคลุมและทั่วถึงทั้งประเทศ นอกจากนี้ การจัดสรรงบประมาณยังมีความเหลื่อมล้ำสูง ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน และไม่สอดคล้องกับความต้องการในระดับพื้นที่ ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาเชิงพื้นที่ ข้อมูลจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) พบว่ามีชุมชนที่มีศักยภาพในการแก้ปัญหาแต่ต้องการเงินทุนสนับสนุนเพื่อพัฒนาพื้นที่ในหลายด้าน ซึ่งไม่สามารถใช้บตองถิ่นได้เพียงพออย่างเดียว การจัดตั้งกองทุน Social Investment Fund (SIF) จึงเป็นการนำเครื่องมือในการลงทุนทางสังคมรูปแบบใหม่มาใช้แก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำภายในประเทศอย่างบูรณาการและยั่งยืน พัฒนาเครือข่ายผู้นำชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีศักยภาพทั่วประเทศ ซึ่งประกอบไปด้วยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนักธุรกิจ นักวิชาการ นักการเมือง สนับสนุนและให้คำแนะนำเพื่อจัดทำโครงการต่าง ๆ ทำให้เกิดเครือข่ายชุมชนขึ้นสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก คู่ขนานไปกับการดำเนินนโยบายระดับมหภาคของรัฐ เพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมทางสังคมและการพัฒนาพื้นที่ผ่านกลไกการบริหารจัดการกองทุนแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนสร้างระบบนิเวศ โครงสร้างพื้นฐาน และตลาดการลงทุนทางสังคมในประเทศไทยเพื่อการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างบูรณาการและยั่งยืน ซึ่งจะสามารถลดภาระทางด้านงบประมาณของรัฐและแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำได้

ที่ผ่านมาหลังจากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 มีผลบังคับใช้แล้วเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2562 ได้กำหนดมาตรการในการสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมที่ได้รับการจดทะเบียน จะได้รับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ อาทิ สิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร สิทธิประโยชน์ด้านการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ และสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายอื่น รวมทั้งบุคคลที่สนับสนุนกิจการของวิสาหกิจเพื่อสังคมจะได้รับสิทธิประโยชน์ด้านภาษีอากรเช่นกัน โดยกำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคมและกลุ่มกิจการเพื่อสังคมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ปัจจุบันกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้ดำเนินการจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมแล้วและอยู่ระหว่างดำเนินการสรรหาผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม

อย่างไรก็ตาม การบรรลุเป้าหมายของประเด็นในการจัดตั้งกองทุน Social Investment Fund ยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากการพัฒนาในระดับชุมชนยังเป็นการพัฒนาเพื่อมุ่งไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำที่สำคัญยังคงมีปัญหาด้านงบประมาณ ดังนั้นการวิเคราะห์หาแนวทางการลงทุนเพื่อสังคมในรูปแบบอื่นเพื่อให้ยังคงสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำให้ได้อย่างยั่งยืนจึงเป็นประเด็นท้าทายสำคัญ

ดังนั้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก ควรมีการสนับสนุนให้เกิดการสร้างนวัตกรรมทางสังคมและการพัฒนาพื้นที่ผ่านกลไกการบริหารจัดการกองทุนแบบมีส่วนร่วมในรูปแบบใหม่ ๆ อาทิ การร่วมมือกับภาคเอกชนที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการลงทุนเพื่อพัฒนาทางสังคม การร่วมมือกับตลาดหลักทรัพย์ในการส่งเสริมการระดมทุนรูปแบบใหม่ ๆ ผ่านตลาดหลักทรัพย์ โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อเน้นผลลัพธ์เพื่อสังคม อาทิ โครงการพัฒนาระบบสนับสนุนทางการเงินและการลงทุน (SE Bank) มาตรการจูงใจในการลงทุนผ่านกองทุน SIF และสามารถนำมลดหย่อนภาษีได้ นอกเหนือจากการทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร รวมถึงการเป็นหน่วยงานกลางในการจัดสรรเงินบริจาคที่กระจุกตัวไปกระจายและพัฒนาสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม นอกจากนี้ ในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้นควรเร่งดำเนินการผลักดันการออกกฎหมายลำดับรองภายใต้ พ.ร.บ. วิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. 2562 อาทิ ร่างประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการส่งเสริมและสนับสนุนด้านสิทธิประโยชน์ พ.ศ. ร่างประกาศคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราการนำส่งเงินสมทบเข้ากองทุนและเงินเพิ่มของวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. เพื่อให้วิสาหกิจเพื่อสังคมได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมโดยรวมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

0542

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 42

การจัดตั้งสำนักงานบูรณาการ การแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำ

ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้เป็นปัญหาสำคัญที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยมาโดยตลอด ซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ อีกทั้งกลไกการจัดการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำมีหลากหลายและกระจัดกระจายตามหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนมาก ทำให้การกำหนดทิศทางการแก้ไขปัญหาไม่มีเอกภาพ จึงจำเป็นต้องจัดตั้งสำนักงานบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำ เพื่อเป็นกลไกการแก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการ ทั้งในดำนนโยบาย งบประมาณ และแผนงาน/โครงการสำคัญที่จะส่งผลกระทบเชิงบวกในวงกว้างทั้งในระดับประเทศ หน่วยงาน และพื้นที่ รวมถึงสร้างกลไกความร่วมมือจากภาครัฐ เอกชน วิชาการ และประชาสังคม และท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังประสบกับปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลากหลายมิติ

ทั้งนี้ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ยกร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบูรณาการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ. เพื่อเป็นเครื่องมือและกลไกในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำให้เกิดประสิทธิภาพ และยั่งยืนตามแนวทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการ เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2561 และให้ส่งร่างระเบียบฯ ดังกล่าว ให้คณะกรรมการตรวจสอบร่างกฎหมายและร่างอนุบัญญัติที่เสนอคณะรัฐมนตรีตรวจพิจารณา โดยมีมติให้ปรับชื่อร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ เป็น “ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม พ.ศ.” กำหนดให้มีกลไกการขับเคลื่อนงานในรูปแบบคณะกรรมการที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน รองนายกรัฐมนตรีเป็นรองประธาน กรรมการ กรรมการประกอบด้วยรัฐมนตรี ภาคเอกชน ผู้ทรงคุณวุฒิ และกำหนดให้ สศช. ทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการแทนการจัดตั้งสำนักงานบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำ ซึ่งคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการวางแผนการดำเนินการระหว่างหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนและประสานการดำเนินงานตามภารกิจ แผนงานหรือโครงการของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม อีกทั้งเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดทำหรือปรับปรุงกฎหมาย กฎ และมาตรการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการบูรณาการการพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคมระหว่างหน่วยงานของรัฐและภาคส่วนต่าง ๆ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (สลค.) ส่งร่างระเบียบฯ ฉบับปรับปรุงให้ สศช. ยืนยัน เพื่อเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ สศช. ได้ประสานงานอย่างต่อเนื่องกับ สลค. เพื่อติดตามความก้าวหน้า และระหว่างที่ร่างระเบียบฯ ยังไม่มีผลบังคับใช้ สศช. ได้ดำเนินการในภารกิจที่เกี่ยวข้องไปพลางก่อนภายใต้ความรับผิดชอบของกองยุทธศาสตร์การพัฒนาคความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม สศช.

TPMAP

Thai People Map and Analytics Platform

<https://www.tpmmap.in.th/>

อย่างไรก็ตาม เมื่อ สศช. เสนอร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาลงนามและประกาศใช้แล้วนั้น สศช. ควรเร่งผลักดันให้เกิดการบูรณาการเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม โดยนำระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า TPMAP :Thai People Map and Analytics Platform ซึ่งเป็นระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่มีอยู่หลายมิติ อาทิ มิตรรายได้ มิติการศึกษา มิติการเข้าถึงบริการสาธารณะ มาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความยากจนและลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ

ในระดับพื้นที่ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยเครื่องมือดังกล่าวจะช่วยวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญ/ความเร่งด่วนของปัญหา รวมทั้งสามารถระบุพื้นที่เป้าหมายและตัวกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นคนยากจนได้อย่างถูกต้องแม่นยำ อันจะเป็นผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำสามารถดำเนินมาตรการและนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุดยิ่งขึ้น

0543

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 43

การขยายความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคม

ในประเทศที่พัฒนาแล้วมักมีการสร้างหลักประกันทางสังคมอย่างเพียงพอให้กับประชาชนผ่านระบบประกันสังคมหรือรัฐสวัสดิการ แต่สำหรับกรณีของประเทศไทย ถึงแม้ว่าโครงการประกันสังคมจะได้ดำเนินการมาเป็นเวลานานแล้ว จำนวนผู้ประกันตนที่อยู่ในระบบประกันสังคมยังเป็นคนส่วนน้อย เนื่องจากโครงสร้างของตลาดแรงงานของประเทศไทยที่มีแรงงานนอกระบบจำนวนมาก โดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรม รวมถึงแนวโน้มของคนรุ่นใหม่ที่มีทัศนคตินิยมการทำงานอิสระ

โดยในปัจจุบัน ประเทศไทยมีผู้ที่มิงานทำทั้งหมดประมาณ 38.3 ล้านคน โดยเป็นแรงงานนอกระบบ 21.2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 55.3 ซึ่งคนกลุ่มนี้เป็นผู้ทำงานที่ไม่มีหลักประกันสังคมใด ๆ อย่างไรก็ตาม สำนักงานประกันสังคมมีมาตรการในการส่งเสริมให้กลุ่มแรงงานนอกระบบมีหลักประกัน โดยการขอรับสิทธิเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และมาตรา 40 ซึ่งเป็นการประกันตนในรูปแบบภาคสมัครใจ โดย ณ สิ้นปี 2562 มีจำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ทั้งหมด 1.6 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2561 คิดเป็นร้อยละ 5.6 ขณะที่จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 40 มีทั้งหมด 1.6 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่ร้อยละ 14.4 โดยที่ผ่านมา สำนักงานประกันสังคมได้มีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้แรงงานนอกระบบเข้ามาเป็นสมาชิกผู้ประกันตนในกองทุนประกันสังคม อาทิ การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการให้บริการประกันสังคม การเพิ่มสิทธิประโยชน์และเพิ่มทางเลือกการจ่ายเงินสมทบใหม่ รวมถึงการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่แรงงานนอกระบบ

มาตรา 40 จ่ายน้อย สิทธิประโยชน์ เยอะ

ผู้ประกอบอาชีพอิสระ เช่น พ่อค้าแม่ค้า แม่บ้าน รับจ้างต้องการมีหลักประกันในชีวิต

การจ่ายเงินสมทบผู้ประกันตนมาตรา 40 มี 3 ทางเลือก ดังนี้

ทางเลือกที่ 1	ทางเลือกที่ 2	ทางเลือกที่ 3
จ่าย 70 บาท/เดือน	จ่าย 100 บาท/เดือน	จ่าย 300 บาท/เดือน
รับสิทธิประโยชน์ 3 กรณี	รับสิทธิประโยชน์ 4 กรณี	รับสิทธิประโยชน์ 5 กรณี
- เงินทดแทนการขาดรายได้ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย - เงินทดแทนการขาดรายได้ กรณีทุพพลภาพ - ตาย (ค่าทำศพ)	- เงินทดแทนการขาดรายได้ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย - เงินทดแทนการขาดรายได้ กรณีทุพพลภาพ - ตาย (ค่าทำศพ) - ชราภาพ (รับบำนาญ)	- เงินทดแทนการขาดรายได้ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย - เงินทดแทนการขาดรายได้ กรณีทุพพลภาพ - ตาย (ค่าทำศพ) - ชราภาพ (รับบำนาญ) - สงเคราะห์บุตร

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และมาตรา 40 จะมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อพิจารณาสัดส่วนของผู้ประกันตนดังกล่าว ต่อจำนวนแรงงานนอกระบบทั้งหมด คิดเป็นเพียงร้อยละ 20.7 ทั้งนี้ เนื่องจากแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่ของ ประเทศไทยเป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรม และอยู่ใน พื้นที่ชนบททำให้ขาดการเข้าถึงระบบประกันสังคม แม้ว่าจะมีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการให้บริการ แต่การใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการให้บริการ อาจไม่ใช่รูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว นอกจากนี้ แรงงานนอกระบบยังขาดความตระหนักรู้ ในความสำคัญของการมีหลักประกันทางสังคมเพื่อความ มั่นคงในการดำรงชีวิต ในขณะที่สิทธิประโยชน์ของ แรงงานนอกระบบภายใต้ระบบประกันสังคมเองยังคง ไม่สามารถจูงใจให้แรงงานนอกระบบเข้าสู่ระบบได้มาก เท่าที่ควร

ดังนั้น การดำเนินงานในระยะต่อไป ควรให้ความสำคัญ ในการสร้างความตระหนักและการรับรู้ถึงความสำคัญ

ของการมีหลักประกัน โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ที่สามารถจูงใจแรงงานนอกระบบ ได้มากยิ่งขึ้น เช่น การแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ผู้ประกันตนสามารถตัดสินใจในการเลือกแผนการลงทุนที่ได้รับผล ตอบแทนตามความสามารถในการยอมรับความเสี่ยงของแต่ละคน เป็นต้น รวมถึงการเพิ่มช่องทางในการจ่ายเงิน สมทบที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะในเขตชนบท อาทิ การออกหน่วยเคลื่อนที่เพื่อให้บริการงานประกัน สังคมแบบเบ็ดเสร็จแก่ประชาชนในพื้นที่

0544

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 44

การประสานโครงการสวัสดิการในปัจจุบัน

ที่ผ่านมาหน่วยงานรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดสวัสดิการสังคมและกำหนดให้มีมาตรการทางสังคมซึ่งจากข้อมูลความยากจนและเหลื่อมล้ำ ปี 2561 พบว่า จำนวนคนจนเพิ่มขึ้นจากประมาณ 5.3 ล้านคนในปี 2560 เป็นประมาณ 6.7 ล้านคน ในปี 2561 หรือมีสัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.87 ของประชากรทั้งประเทศเป็นร้อยละ 9.85 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจำนวนคนจนมีจำนวนลดลงอย่างมากจากร้อยละ 65.17 ในปี 2531 เหลือเพียงร้อยละ 9.60 ในปี 2561 ในขณะที่ความเหลื่อมล้ำทางสังคมยังลดลงไม่มากนักแต่เมื่อพิจารณาเพียงรายมิติความเหลื่อมล้ำด้านสวัสดิการมีพัฒนาการดีขึ้นอย่างต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาความต้องการขั้นพื้นฐานในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้มีรายได้น้อย ผู้ที่ยากจน และผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การจัดสวัสดิการและมาตรการทางสังคมขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนยังคงมีความทับซ้อน และไม่ครอบคลุมและทั่วถึงอย่างแท้จริง จึงจำเป็นและควรเร่งดำเนินการประสานการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการสังคมและมาตรการทางสังคมอย่างยิ่ง

การจัดสรรสวัสดิการสังคมและมาตรการทางสังคม

ประชากรที่ได้รับสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ					
	2557	2558	2559	2560	2561
ผู้สูงอายุยากจนที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้พิการ	1,485,170	977,257	1,362,882	1,216,114	1,397,147
ผู้สูงอายุยากจนทั้งหมด	1,643,560	1,086,012	1,489,429	1,325,303	1,540,844
สัดส่วน (%)	90.4	90.0	91.5	91.8	90.7

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ประชากรที่ได้รับเบี้ยยังชีพคนพิการ (หน่วย:คน)					
	2557	2558	2559	2560	2561
ผู้พิการที่ยากจนที่ได้รับเบี้ยยังชีพผู้พิการ	247,672	180,922	249,988	234,096	304,743
ผู้พิการที่ยากจนทั้งหมด	370,897	262,409	366,486	317,036	402,624
สัดส่วน (%)	66.8	68.9	68.2	73.8	75.7

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สัดส่วนประชากรที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ		
	การได้รับบัตรสวัสดิการคิดเป็นสัดส่วนต่อผู้ที่ได้รับทั้งหมด (%)	สัดส่วนผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการต่อประชากรในแต่ละกลุ่ม (%)
คนไม่จนที่ได้รับ	84.47	13.55
คนจนที่ได้รับ	15.53	22.80
รวม	100.00	14.46

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปี 2562

การดำเนินงานในปัจจุบัน หน่วยงานรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดให้มีสวัสดิการสังคม และมาตรการทางสังคมที่มีความครอบคลุมและสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของแต่ละกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น โดยมีการจัดสวัสดิการสังคมตามองค์ประกอบ 4 ด้านหลัก ประกอบด้วย 1) การบริการสังคม 2) การช่วยเหลือทางสังคม 3) การประกันสังคม และ 4) การช่วยเหลือเกื้อกูลของภาคประชาชน เพื่อให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงสวัสดิการสังคมและมาตรการทางสังคมขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุม ทัวถึง และเป็นธรรมตั้งแต่ช่วงวัยเด็กแรกเกิด/ปฐมวัย วัยเรียน วัยแรงงาน วัยสูงอายุ และการจัดสวัสดิการสำหรับกลุ่มเฉพาะ เช่น กลุ่มผู้มีความพิการ ผู้มีรายได้น้อย ผู้ที่ยากจน และผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันมีรวมกันมากกว่า 40 โครงการ ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือพี่น้องประชาชนคนไทย ตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต

นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการพัฒนางานสวัสดิการสังคม ซึ่งเป็นการสร้างหลักประกันระบบสวัสดิการสังคมขั้นพื้นฐานให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทัวถึง และเป็นธรรม โดยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดสวัสดิการสังคมและมาตรการทางสังคม รวมทั้งกำหนดให้มีกลไกการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการขับเคลื่อนการดำเนินงานร่วมกัน

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนการประสานการจัดสวัสดิการสังคม และมาตรการทางสังคมของภาครัฐให้บรรลุเป้าหมาย การเกิดการพัฒนาการจัดสวัสดิการของหน่วยงานรัฐ ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ยังมีข้อจำกัด ในประเด็น ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของแต่ละหน่วยงาน และการบูรณาการฐานข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง และจำเป็นในการนำมาใช้ประกอบการจัดสวัสดิการสังคมและมาตรการทางสังคม จึงส่งผลให้สวัสดิการสังคม และมาตรการทางสังคมบางประเภททับซ้อน ขาดประสิทธิภาพ ไม่ครอบคลุม และไม่เป็นธรรม อาทิ มีผู้สมควรจะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐแต่ไม่ได้รับ และมีผู้ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ความช่วยเหลือหรือได้รับความช่วยเหลือจากโครงการ ลักษณะเดียวกันแล้วแต่ยังคงได้รับสวัสดิการเพิ่มอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมและมาตรการสังคมกำลังเผชิญกับความท้าทายในประเด็นการเข้าสู่สังคมสูงวัย จึงต้องมีมาตรการและการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับประชากรที่จะส่งผลต่อการจัดสวัสดิการสังคมและมาตรการทางสังคมที่หลากหลายและเพิ่มขึ้นได้อย่างทันถ่วงที

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสวัสดิการของรัฐทุกหน่วยงาน ควรเร่งดำเนินการบูรณาการ เชื่อมโยงฐานข้อมูลให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน ซึ่งจะทำให้ข้อมูลของแต่ละหน่วยงานมีความเชื่อมโยงกัน สามารถตรวจสอบย้อนกลับกันได้ พร้อมกับการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และประมวลผลเพื่อใช้เป็นข้อมูลบนหลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับประกอบการบริหารราชการต่อไป โดยอาจใช้แพลตฟอร์มของหน่วยงานเป็นถึงข้อมูลกลาง และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องไปใช้ประโยชน์ต่อไป เพื่อให้หน่วยงานสามารถจัดสวัสดิการและมาตรการทางสังคมต่าง ๆ ให้กับกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุม ตลอดจนติดตามความคืบหน้าของการจัดสวัสดิการต่าง ๆ อันเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานและเกิดความคุ้มค่ากับงบประมาณด้วย

0545

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 45

ระบบเงินโอนเพื่อผู้มีรายได้น้อย (Negative Income Tax: NIT)

ในอดีตที่ผ่านมาภาครัฐได้ดำเนินมาตรการเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้มีรายได้น้อย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและแก้ปัญหาความยากจน แต่ยังมีประเด็นท้าทายในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้มีรายได้น้อยได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากไม่มีฐานข้อมูลเพียงพอสำหรับการดำเนินการ ทำให้เกิดภาวะตกหล่น และภาวะรั่วไหล ดังนั้น การดำเนินนโยบายเพื่อเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ควรดำเนินการควบคู่ไปกับมาตรการทางด้านรายจ่าย โดยการพิจารณานำหลักการหรือรูปแบบของ NIT หรือเครดิตภาษีการทำงาน มาใช้ดำเนินการจะช่วยวางระบบฐานข้อมูลและพัฒนากลไกในการนำผู้ที่ยื่นขอระบบภาษีเข้าสู่ระบบภาษี รวมทั้งภาครัฐสามารถนำฐานข้อมูลคนจนที่ได้จาก NIT ไปปรับปรุงการจัดสรรงบประมาณทางด้านสวัสดิการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในกรณีของประเทศไทยได้มีการเริ่มต้นประยุกต์ใช้แนวคิด NIT โดยจัดให้มีการลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยผ่านโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการของรัฐ เพื่อเป็นฐานข้อมูลและทำให้ภาครัฐทราบถึงความต้องการของผู้มีรายได้น้อยที่แท้จริง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการจัดสวัสดิการสังคม และการช่วยเหลือของภาครัฐ ซึ่งนอกจากภาครัฐจะสามารถนำฐานข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการดำเนินการสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของประชาชนลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เพิ่มความมั่นคงในชีวิต และส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ผ่านมาตรการทางการเงินการคลังที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้นแล้ว ภาครัฐยังสามารถใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลในการออกมาตรการทางการเงินการคลังใหม่ ๆ รวมถึงสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐที่สามารถนำข้อมูลจากโครงการลงทะเบียนฯ ดังกล่าวไปวิเคราะห์ในเชิงลึก เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนในการออกมาตรการทางการเงินที่เหมาะสมและตรงกลุ่มเป้าหมายยิ่งขึ้นด้วย

กรมบัญชีกลางจัดทำบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (ไถยนิยม ยั่งยืน)

หากผู้มีสิทธิท่านใดที่ยังไม่ได้รับ
บัตรสวัสดิการฯ สามารถนำ
บัตรประจำตัวประชาชนตัวจริง
ไปแสดงตน เพื่อรับบัตรได้ที่
สำนักงานคลังจังหวัด/
กรุงเทพมหานคร
ตามที่อยู่ปัจจุบันที่ลงทะเบียนไว้

“เสาหลักทางการคลังและเศรษฐกิจ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

โดย กลุ่มสารนิเทศการคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง

สถาบันข่าวกระทรวงการคลัง

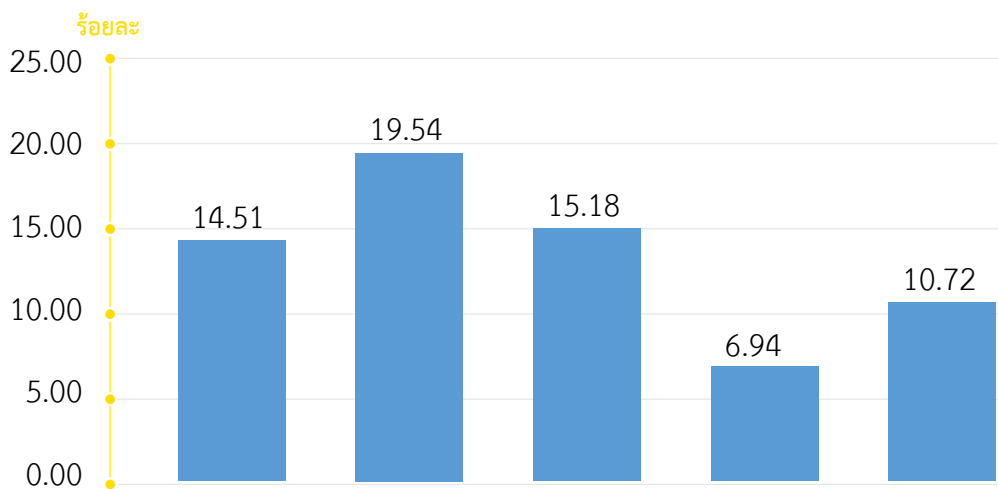

0546

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 46

เงินบำนาญ

จากสถานการณ์ที่ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ โดยประเด็นปัญหาที่มีความท้าทาย คือ กลุ่มผู้ที่มีความเปราะบางและมีความเสี่ยงที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยจากรายงานสถานการณ์ความยากจนและเหลื่อมล้ำปี 2561 ชี้ให้เห็นว่ามีผู้สูงอายุกว่าร้อยละ 10.7 ที่มีความยากจน ประกอบกับสัดส่วนของผู้สูงอายุที่อยู่ตามลำพังเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 6.3 ในปี 2545 เป็นร้อยละ 10.8 ในปี 2560 ด้วยเหตุนี้ จึงต้องเร่งหามาตรการมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยหนึ่งในมาตรการที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง คือ การปรับปรุงระบบหลักประกันทางสังคมเพื่อสร้างที่ยั่งยืนทางการคลังและเป็นการเตรียมการเพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย

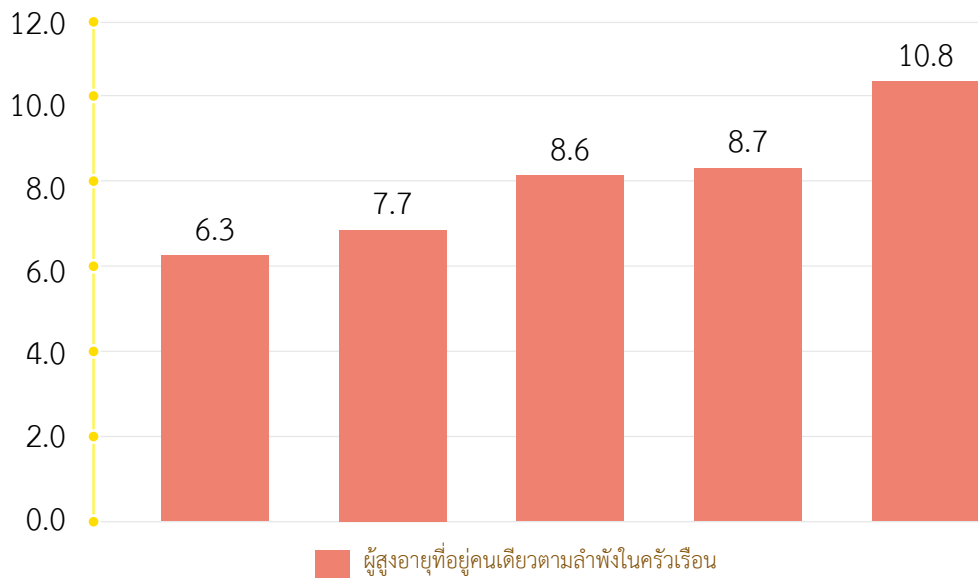

ที่มา: ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ
ประมวลผลโดยกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม สศช.

ในห้วงเวลาที่ผ่านมาได้มีการดำเนินงานโดยภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาดังกล่าว อาทิ กองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) ได้มีการพัฒนารูปแบบการตลาดและผลิตภัณฑ์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่เป็นกลุ่มแรงงานนอกระบบ เช่น เกษตรกร ผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง ส่งผลให้ปัจจุบันมีสมาชิกในกองทุนเพิ่มขึ้นจากปี 2561 กว่า 1,604,837 คน นอกจากนี้ สำนักงานประกันสังคม ได้มีการผลักดันการปฏิรูประบบบำนาญชราภาพ เพื่อสร้างเสถียรภาพของกองทุนประกันสังคมให้สามารถรองรับสังคมสูงวัยในอนาคตเพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ในส่วนของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ขณะนี้อยู่ระหว่างผลักดันกฎหมายสำคัญ 2 ฉบับได้แก่ (1) ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายบำนาญ พ.ศ. เพื่อสนับสนุนให้เกิดการจัดทำนโยบายของระบบบำนาญชราภาพในภาพรวมของประเทศให้มีความสอดคล้องกัน รวมถึงพัฒนาระบบบำนาญชราภาพให้ครอบคลุมผู้พ้นวัยทำงานทั้งหมดให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ มีความเป็นธรรม เกิดความมั่นคงและยั่งยืน และ (2) ร่างพระราชบัญญัติกองทุนบำนาญชราภาพแห่งชาติ พ.ศ. เพื่อให้แรงงานในระบบ ได้แก่ ลูกจ้างเอกชน ลูกจ้างชั่วคราว ส่วนราชการ พนักงานราชการ เจ้าหน้าที่องค์กรมหาชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีการออมเพื่อการเกษียณอายุเพิ่มขึ้นและเพียงพอในการดำรงชีพ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวข้างต้นจะช่วยส่งเสริมให้คนไทยมีหลักประกันทางสังคมที่ดีขึ้นเมื่อก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย

0546

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในประเด็นการปฏิรูปดังกล่าว ยังต้องอาศัยการผลักดันโดยภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของ การเร่งรัดกฎหมายและกลไกที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น การดำเนินการในระยะต่อไปควรเร่งผลักดันในประเด็นสำคัญต่าง ๆ อาทิ (1) สร้างการประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อส่งเสริมและดึงดูดให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเกิดการออมมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานนอกระบบที่ไม่มีสวัสดิการรองรับ (2) เร่งผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดกลไกหนุนเสริมการสร้างหลักประกันทางสังคมที่ยั่งยืน (3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังกล่าวควรมีการบูรณาการข้อมูลกัน เพื่อให้การดำเนินมาตรการต่าง ๆ ไม่เกิดความซ้ำซ้อนและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

0547

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 47

การบริหารจัดเก็บภาษี

การจัดเก็บภาษี เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารประเทศ ที่ผ่านมารายได้จากภาษีที่รัฐจัดเก็บได้ ในแต่ละปีขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย คือ สภาพเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศ และการบริหารจัดการเก็บภาษี ทั้งนี้ การบริหารจัดการเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพ และทำให้รัฐมีรายได้ที่มั่นคงนั้น มีความสำคัญมาก เช่น การบริหารจัดการเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ภาครัฐจัดเก็บภาษีได้เป็นระบบ มีความโปร่งใส และลดต้นทุนในการจัดเก็บภาษี ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรให้ความสำคัญกับการปฏิรูประบบบริหารจัดการเก็บภาษี โดยมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและความโปร่งใสในการจัดเก็บภาษี การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษี การลดต้นทุนในการจัดเก็บภาษี และบูรณาการการจัดเก็บภาษีของหน่วยงานจัดเก็บภาษีต่าง ๆ โดยรูปแบบองค์กรจัดเก็บภาษีกึ่งอิสระ (Semi – autonomous Revenue Agency: SARA) ซึ่งจะเป็นทางเลือกในการปฏิรูประบบบริหารจัดการภาษีของไทยได้

ปัจจุบันในส่วนของแนวคิดการจัดตั้งองค์กรจัดเก็บภาษี กิ่งอิสระ หรือ SARA ได้มีการมอบหมายให้สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) เป็นผู้รับผิดชอบในการศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสม กับบริบทของประเทศไทยเพื่อเป็นกลไกที่จะช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเก็บภาษีในอนาคต ในขณะที่กระทรวงการคลังได้มีการดำเนินการที่สำคัญ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี โดยนำระบบ e – Donation เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริจาค สามารถใช้สิทธิลดหย่อนภาษีได้ โดยไม่ต้องนำหลักฐาน การบริจาคมาแสดงแก่กรมสรรพากร และการเชื่อมโยง กับหน่วยงานเจ้าของข้อมูลการลดหย่อนภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาต่าง ๆ ผ่านระบบ Open API เพื่อลดภาระ ในการจัดเก็บเอกสารและการนำส่งเอกสารของผู้เสีย ภาษีให้กับกรมสรรพากร อย่างไรก็ตาม การพัฒนาระบบ ข้อมูลภาษี กรมสรรพากรได้มีการจัดทำระบบประมวล ข้อมูลผลการจัดเก็บภาษีอากรเชื่อมโยงข้อมูลภาครัฐ จัดทำข้อมูลสถิติผลการจัดเก็บภาษีอากรทุกประเภทภาษี แยกเป็นรายปีงบประมาณ รายไตรมาส รายเดือน รายหน่วยจัดเก็บ รายประเภทภาษี เป็นรายไตรมาส ผ่านระบบ IT Center ของกระทรวงการคลัง

ทั้งนี้ ยังมีความท้าทายที่สำคัญในการดำเนินการให้บรรลุ เป้าหมายการปฏิรูป เนื่องจากการนำรูปแบบหน่วยงาน จัดเก็บภาษี SARA มาใช้ ต้องมีการจัดตั้งองค์กรขึ้น เพื่อทำหน้าที่หลักในการจัดเก็บภาษี ส่งผลให้เกิดความ ซ้ำซ้อนของหน่วยงานจัดเก็บภาษีและอาจก่อให้เกิดภาระ ด้านงบประมาณของภาครัฐ ซึ่งไม่สอดคล้องกับมาตรการ บริการจัดการกำลังคนภาครัฐ (พ.ศ. 2562 - 2565) ที่มุ่งเน้นการลดภาระค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรของภาครัฐ และการบริหารอัตรากำลังที่มีอยู่เดิมให้เกิดความคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการในระยะต่อไปกระทรวงการคลัง ควรให้ ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี อย่างต่อเนื่องในรูปแบบการเสียภาษีที่เหมาะสมและ สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน รวมทั้ง เร่งดำเนินการพัฒนาระบบข้อมูลภาษีเพื่อให้มีการเปิดเผยข้อมูลการจัดเก็บภาษีและการบูรณาการระหว่าง หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งทำให้การจัดเก็บภาษีมีความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

0548

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 48

ระบบภาษี

ภาษี เป็นมาตรการทางการคลังเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม รวมทั้งเป็นเครื่องมือสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศ ที่ผ่านมาโครงสร้างระบบภาษีของไทยยังไม่สอดคล้องต่อระบบของสังคม โดยยังไม่เอื้อให้เกิดการกระจายรายได้ ซึ่งโครงสร้างรายได้จากภาษีอากรของไทยยังพึ่งพิงจากฐานการบริโภคหรือฐานภาษีทางอ้อมเป็นหลัก และโครงสร้างอัตราภาษียังเอื้อประโยชน์ให้กับผู้เสียภาษีจากฐานรายได้ โดยเฉพาะจากทรัพย์สินและความมั่งคั่ง ผลประโยชน์จากทรัพย์สินและผลตอบแทนจากเงินทุนมีภาระภาษีในสัดส่วนที่ต่ำ ขณะที่รายได้จากค่าตอบแทนแรงงานมีระบบภาษีควบคุมเข้มงวดและชัดเจน แต่อัตราก้าวขึ้นสูงได้มีการปรับลดลง และมีสิทธิยกเว้นการลดหย่อนภาษีค่อนข้างมาก ทำให้ยิ่งซ้ำเติมความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้

การดำเนินการเพื่อใช้ภาษีเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำ ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐได้มีการศึกษาวิเคราะห์และทบทวนภาษีต่าง ๆ เช่น กรมสรรพากรได้มีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเริ่มมีผลบังคับใช้สำหรับเงินได้พึงประเมินที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป เพื่อช่วยให้ผู้มีเงินได้ได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงการหักค่าใช้จ่ายและค่าลดหย่อนที่เพิ่มขึ้น ช่วยให้ผู้มีเงินได้เสียภาษีในแต่ละเดือนลดลง ส่งผลให้ผู้มีเงินได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และสำหรับภาษีฐานทรัพย์สินได้มีผลบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตั้งแต่วันที่ 13 มีนาคม 2562 โดยการจัดเก็บภาษีสำหรับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 เป็นต้นไป เป็นต้น รวมถึงได้มีการศึกษาการจัดเก็บภาษีแบบใหม่ให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน เพื่อให้ระบบภาษีมีความครอบคลุมทุกภาคส่วนมากยิ่งขึ้น

ที่ผ่านมา แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐมีการทบทวนและมีการบังคับใช้ภาษีในหลายรูปแบบทั้งภาษีฐานรายได้และภาษีฐานทรัพย์สิน แต่ความพยายามใช้ภาษีเพื่อเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำโดยหาแนวทางให้ผู้มีรายได้สูงมีส่วนร่วมในการจ่ายภาษีเพิ่มนั้น ยังอยู่ในขั้นตอนของการศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ ในขณะเดียวกัน มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ก่อรายได้เกิดขึ้นตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ที่ยังไม่ได้นำมาเป็นฐานการเสียภาษี ดังนั้น ภาครัฐจึงต้องศึกษาวิเคราะห์แนวทางในการเก็บภาษีรูปแบบใหม่ ๆ ให้มีครอบคลุมบนพื้นฐานของความเป็นธรรม

การดำเนินงานที่จะบรรลุเป้าหมายของประเด็นปฏิรูปนี้ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งศึกษาแนวทางการวิเคราะห์และทบทวนระบบของภาษีตามบริบทของสังคมไทย โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมของระบบภาษี และการพัฒนาและปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้สำหรับการสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษี ให้มีประสิทธิภาพและมีความทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้

การจัดเก็บภาษีเป็นไปตามพลวัตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บ นอกจากนี้ ควรมีการศึกษาวិเคราะห์แนวทางการเก็บภาษีที่เกิดจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจและธุรกรรมทางการเงินรูปแบบใหม่ ๆ ในปัจจุบันตามบริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งถือเป็นรายได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษีเช่นกัน

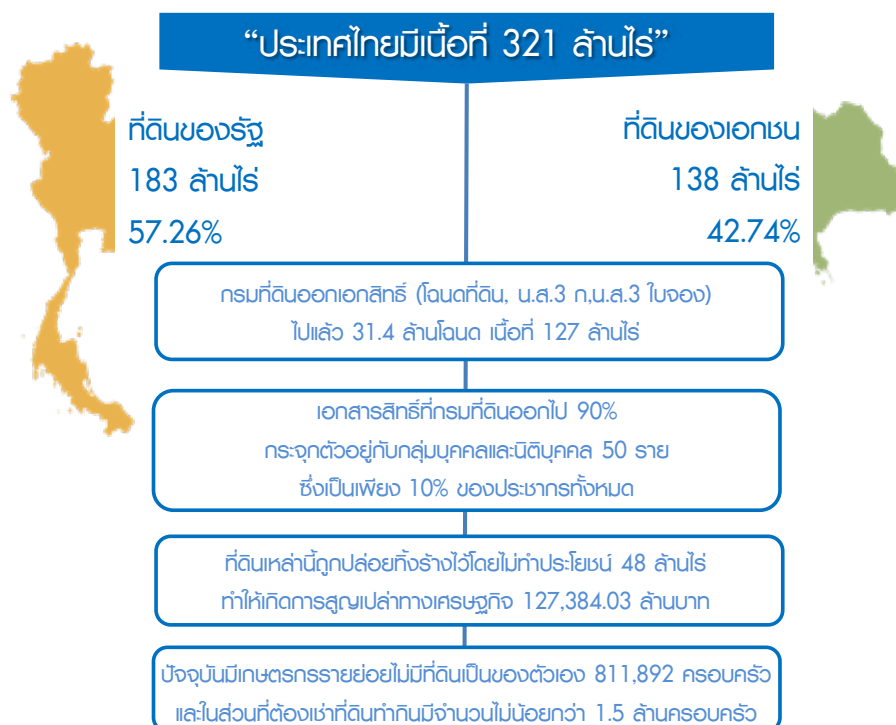

0549

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 49

การสร้างความมั่นคงด้านที่ดินให้กับประชาชน

ข้อมูลการครอบครองที่ดินของภาคส่วนต่าง ๆ ในประเทศไทยของมูลนิธิสถาบันที่ดินแห่งประเทศไทยพบว่าที่ดินจำนวน 321 ล้านไร่ แบ่งเป็นที่ดินของรัฐ 183 ล้านไร่ ของเนื้อที่ทั้งหมด ส่วนที่เหลือ 138 ล้านไร่ เป็นที่ดินของเอกชน ที่ผ่านมารวมที่ดินออกเอกสารสิทธิ์ไปแล้วทั้งสิ้น 31.4 ล้านโฉนด โดยเอกสารสิทธิ์กว่าร้อยละ 90 กระจุยตัวอยู่กับกลุ่มบุคคลและนิติบุคคล ในสัดส่วนร้อยละ 10 ของประชากรทั่วประเทศ ซึ่งที่ดินเหล่านี้ถูกปล่อยทิ้งร้างไว้โดยไม่ทำประโยชน์มีมากถึง 48 ล้านไร่ ทำให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจ เพราะเป็นพื้นที่ดินที่ถูกกว้านซื้อเพื่อเก็งกำไรโดยไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์จริง ซึ่งตรงกันข้ามกับการถือครองที่ดินของเกษตรกร หรือผู้มีรายได้น้อยในภูมิภาคต่าง ๆ โดยพบว่าปัจจุบันเกษตรกรรายย่อยไม่มีที่ดินเป็นของตนเองไม่น้อยกว่า 811,892 ครอบครัว และในส่วนของที่ดินเพื่อทำกินมีจำนวนไม่น้อยกว่า 1.5 ล้านครอบครัว รวมทั้งข้อมูลการสูญเสียที่ดินทำกินของเกษตรกรรายย่อยจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น การถูกไล่รื้อ ฟ้องร้องจากเจ้าของที่ดิน โดยเฉพาะประเด็นความเหลื่อมล้ำทางที่ดินนำมาซึ่งความสูญเสียที่อยู่อาศัยที่ดินทำกิน ส่งผลให้ที่ดินตกไปอยู่กับกลุ่มนายทุน เกิดปัญหาการกระจุกตัวของที่ดินถือครองที่ดิน จึงทำให้ผู้ขาดแคลนที่ดินทำกินส่วนหนึ่งอพยพเข้ามาทำงานภายในเมือง ก่อให้เกิดปัญหาขาดแคลนที่พักอาศัยในเขตเมืองตามมา ดังนั้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้กลไกเศรษฐกิจในรูปแบบธนาคารที่ดินเพื่อสร้างความมั่นคงด้านที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยให้กับเกษตรกรและกลุ่มผู้มีรายได้น้อยลดการอพยพเข้ามาทำงานในเขตเมือง ขณะเดียวกันโครงการที่อยู่อาศัยเพื่อผู้มีรายได้น้อยก็จะเป็นการช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยในเขตเมือง

รัฐบาลมีนโยบายจัดทำโครงการบ้านเอื้ออาทรตั้งแต่ปี 2547 ภายหลังได้มีการเปลี่ยนชื่อโครงการเป็นโครงการเคหะชุมชน มอบหมายให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงการคลัง เป็นผู้จัดทำโครงการ เพื่อป้องกันปัญหาการขาดแคลนที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย นับตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการบ้านเอื้ออาทรมาจนถึงปัจจุบัน ได้อนุมัติสินเชื่อให้แก่ผู้ได้รับสิทธิไปแล้วกว่า 213,696 ราย ต่อมาเพื่อลดปัญหาการถือครองที่ดินว่างเปล่าได้มีการออก **พระราชบัญญัติที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562** ประกาศและมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 แบ่งเป็น 4 ประเภท ประกอบด้วย พื้นที่เกษตรกรรม ที่อยู่อาศัย พื้นที่อื่น ๆ และพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ซึ่งพื้นที่รกร้างว่างเปล่าเมื่อไม่มีการใช้ประโยชน์เป็นทุก 3 ปี จะมีการคิดอัตราภาษีเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในเรื่องที่ดินทำกิน รวมทั้งการออกพระราชบัญญัติคุ้มครองประชาชนในการทำสัญญาขายฝากที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัย พ.ศ. 2562 และเพื่อช่วยเหลือผู้ขายฝากที่ดิน นอกจากนี้กระทรวงการคลัง ได้มีการเสนอ (**ร่าง**) **พระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พ.ศ.** ปัจจุบันอยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณาทางกฎหมาย ซึ่งทำให้การดำเนินการเพื่อการสร้างความมั่นคงทางที่ดินให้แก่เกษตรกรยังไม่มีคืบหน้ามากนัก อย่างไรก็ตาม กระทรวงการคลังได้สนับสนุนภารกิจของสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) เพื่อเป็นกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจและบริหารจัดการที่ดิน รวมทั้งเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อให้เกษตรกรได้มีสิทธิในที่ดินและได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างมั่นคงในรูปของธนาคาร ให้การกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจนได้มีที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

ทั้งนี้ ยังมีความท้าทายที่สำคัญในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการปฏิรูป นอกจากการจัดสรรที่ดินให้กับผู้ที่จำเป็นอย่างเท่าเทียมกันแล้ว ประเด็นสำคัญ คือ การสร้างอาชีพที่มั่นคงและเพียงพอกับการดำรงชีพควบคู่ไปกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน และชุมชนที่ปลอดภัยเข้มแข็ง เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและเกิดความยั่งยืนต่อการจัดสรรทรัพยากรที่ดินที่มีอยู่อย่างจำกัดต่อไป

ในระยะต่อไป ควรให้ความสำคัญกลไกการดำเนินของสถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน) ในการช่วยเหลือเกษตรกร เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการกู้ยืมให้แก่เกษตรกรและผู้ยากจน เพื่อคงสิทธิในที่ดินทำกินและที่พำนักอาศัย เช่น การไถ่ถอนจำนอง การไถ่ทรัพย์สินจากการขายฝาก รวมทั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งสร้างอาชีพและสวัสดิการขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ ควรเร่งสนับสนุนการขยายตัวของโครงการที่อยู่อาศัยเพื่อผู้ที่มีรายได้น้อยให้ครอบคลุมทั่วประเทศไทยเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการอยู่อาศัย และยกระดับคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้ด้อยโอกาสให้ได้มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

0550

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 50

การสร้างความร่วมมือจากภาคเอกชน ในการลดความเหลื่อมล้ำ

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา แม้จะประสบความสำเร็จและมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงมีปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำและความยากจนที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในสังคมและอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศในระยะยาว ดังนั้น การที่จะช่วยเหลือคนเหล่านั้นให้พ้นจากความยากจน เพื่อนำประเทศสู่ความเจริญและมั่งคั่งได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของทั้งรัฐบาล ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งสร้างความร่วมมือจากภาคเอกชนในการลดความเหลื่อมล้ำผ่านกลไกประชารัฐ โดยการสร้างแพลตฟอร์มระดับประเทศเพื่อเป็นตัวกลางในการเชื่อมเอกชนที่ต้องการดำเนินโครงการ CSR กับธุรกิจชุมชน สามารถเป็นกลไกสำคัญในการจับคู่รวมทั้งสร้างรายได้และองค์ความรู้ที่จะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำได้

โดยที่ผ่านมา ภาครัฐได้ส่งเสริมและดึงบทบาทของภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไข ปัญหาความเหลื่อมล้ำผ่านการขับเคลื่อนโครงการสานพลังประชารัฐ ที่เป็นการร่วมดำเนินการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อร่วมขับเคลื่อนการเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขันของประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับประเทศให้หลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง โดยมีบริษัทประชารัฐรักสามัคคี ประเทศไทย จำกัด ซึ่งเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการจับคู่เชื่อมโยงการทำงานกับภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันพิจารณาแนวทางแก้ไข ปัญหาของชุมชน ให้คำแนะนำชุมชน และรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง อาทิ การส่งเสริมการเข้าถึงปัจจัยการผลิตและแหล่งทุน การสนับสนุนองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการแปรรูปและต่อยอดผลิตภัณฑ์และบริการของชุมชนที่มีความโดดเด่นและสะท้อนเอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ ตลอดจนการพัฒนาาระบบความเชื่อมโยงแอปพลิเคชันกับภาคเอกชนในรูปแบบประชารัฐ พัฒนฐานข้อมูลเกษตรกรกลาง โดยนำเทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) สำหรับจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้ติดตั้งระบบเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย และระบบฐานข้อมูล Big Data โดยบูรณาการข้อมูลภาคเกษตรระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการจัดทำฐานข้อมูลที่สำคัญในรูปแบบดิจิทัลเพื่อให้บริการประชาชนและชุมชนมีข้อมูลและมีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาตัวเองต่อไปได้

ในขณะที่ภาคเอกชนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทยชมรม CSR Club และสถาบันไทยพัฒน์ ได้ส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนและองค์กรธุรกิจที่สนใจทั่วไปตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การส่งเสริมการรับรู้ประเด็นปัญหาทางสังคม การตลาดเพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาสังคม

การอาสาช่วยเหลือชุมชน การบริจาคเพื่อการกุศล การประกอบธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น โดยเผยแพร่ข้อมูลการดำเนินงานซึ่งครอบคลุมทั้งการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม (ESG) ในรูปแบบของการจัดทำรายงานความยั่งยืน ปัจจุบันมีองค์กรที่ได้จัดทำรายงานความยั่งยืน ในปัจจุบันกว่า 100 แห่ง นอกจากนี้ ได้ก่อตั้งเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนแห่งประเทศไทย (Thailand Responsible Business Network: TRBN) เป็นพื้นที่กลางส่งเสริมทำธุรกิจอย่างรับผิดชอบต่อที่มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อเป็นเครือข่ายของธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ร่วมมือแลกเปลี่ยนต่อยอด และบูรณาการกับภาคส่วนอื่นในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ธุรกิจในการผนวกเป้าหมายความยั่งยืนกับการประกอบการ และสนับสนุนความร่วมมือในวงกว้างเพื่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ ช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน และลดความเหลื่อมล้ำ อันจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและสร้างผลกระทบเชิงบวกระดับประเทศได้

อย่างไรก็ตาม ยังต้องเร่งขยายและบูรณาการการดำเนินงานของเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชนให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันตลอดห่วงโซ่การพัฒนาตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มประชากรร้อยละ 40 ที่มีรายได้ต่ำสุด และกลุ่มผู้เปราะบาง รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและการขยายโอกาสการพัฒนาผู้ประกอบการ SME และกิจการเพื่อสังคม (SE) ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยมีภาคเอกชนผ่านกลไกบริษัทประชารัฐรักสามัคคีประเทศไทย จำกัด และเครือข่ายเพื่อความยั่งยืนแห่งประเทศไทยร่วมเป็นผู้สนับสนุนการพัฒนา อันจะนำไปสู่การสร้างอาชีพ สร้างงาน สร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดรายได้ที่มั่นคง แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน รวมทั้งสร้างเสริมศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชนและลดความเหลื่อมล้ำได้

0551

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 51

ปฏิรูปสถาบันเพื่อการบริหาร จัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ

การปรับเปลี่ยนระบบ กระบวนการ และกลไกในการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน รวมถึงการปฏิรูปกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปรมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ เป็นต้น เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพและความเชื่อมั่นขององค์กร นอกจากนี้ การปฏิรูประบบเทคโนโลยีและระบบข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ยังเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ นำมาซึ่งความสะดวกรวดเร็วในการนำข้อมูลไปใช้

การปฏิรูปสถาบันเพื่อการบริหารจัดการยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ระหว่างการดำเนินการในการหาแนวทางร่วมกันในการปรับปรุงบทบาทของสถาบันทางเศรษฐกิจให้มีความสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน โดยมีสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการปฏิรูปศักยภาพขององค์กรที่มุ่งเน้นการปฏิรูประบบการคัดสรรผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับระบบการบริหารจัดการยุทธศาสตร์และแผนด้านเศรษฐกิจของประเทศ

ทั้งนี้ กระบวนการปรับปรุงบทบาทของหน่วยงานด้านเศรษฐกิจยังมีประเด็นที่ต้องหารือเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน จำเป็นต้องมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นทุกภาคส่วนที่อาจทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการในระยะต่อไป อย่างไรก็ตาม การประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ที่มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน เป็นอีกหนึ่งกลไกขับเคลื่อนการปรับเปลี่ยนบทบาทเพื่อรองรับการวางแผนพัฒนาภายใต้บริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วต่อไป

การปฏิรูประบบคัดสรรผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานด้านการบริหารจัดการยุทธศาสตร์จำเป็นต้องออกแบบแนวทางให้ชัดเจนโดยเร็ว เพื่อให้สามารถขยายผลได้อย่างต่อเนื่องและในวงกว้าง รวมทั้งเร่งดำเนินการจัดทำพระราชบัญญัติที่สนับสนุนให้เกิดการบริหารจัดการตลอดวงจร P-D-C-A เพื่อสร้างกลไกให้เกิดการบูรณาการเชื่อมโยงที่แข็งแกร่งผ่านการปฏิรูปกฎหมายที่เอื้อต่อการปรับโครงสร้างของหน่วยงานด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ ตลอดจนการพัฒนาระบบติดตามประเมินผลและการบูรณาการระบบการรายงานประเมินผล เพื่อให้หน่วยงานรับผลการประเมินไปปรับปรุงยุทธศาสตร์หรือแผนงานให้มีความเหมาะสมต่อไป

0552

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 52

การปฏิรูปหน่วยงานบริหารสินทรัพย์ ของภาครัฐ (รัฐวิสาหกิจ)

ปัจจุบันรัฐวิสาหกิจมีรูปแบบที่หลากหลายมากขึ้นและมีลักษณะการประกอบกิจการซับซ้อนมากขึ้น ขณะที่การขับเคลื่อนการบริหารรัฐวิสาหกิจขาดความเป็นเอกภาพในการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายและการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน ส่งผลต่อการขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ขณะที่กฎหมายและกฎระเบียบที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดเป็นข้อจำกัดในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจในประเทศและผลกระทบจากเศรษฐกิจโลก จึงจำเป็นต้องมีกลไกสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจให้มีความเข้มแข็งและสามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี และโปร่งใส ดังนั้น การผลักดันให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. จึงเป็นการสร้างประโยชน์เพื่อให้การกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจเป็นไปในเชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว

เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2562 พระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2562 ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ ซึ่งถือเป็นกฎหมายหลักฉบับแรกของไทยที่ใช้ในการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการบริหารรัฐวิสาหกิจ อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่เจ้าของ (บริษัทวิสาหกิจแห่งชาติ) เพื่อดูแลรัฐวิสาหกิจกลุ่มที่มีภารกิจเชิงธุรกิจ นั้น การพิจารณาของกรรมาธิการวิสามัญในชั้นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ได้มีการยกเว้นประเด็นเรื่องการจัดตั้ง “บริษัทวิสาหกิจแห่งชาติ” เนื่องจากมีข้อขัดแย้งจากภาคส่วนที่เป็นสหภาพแรงงาน สนช. จึงเห็นควรให้ตัดประเด็นนี้ออกไปเพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้าในการประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้ ซึ่งจะมีผลให้เกิดการกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ทั้งนี้ ภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2562 คณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (คนร.) ภายใต้ พ.ร.บ. ดังกล่าว ที่มีสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) เป็นฝ่ายเลขานุการ ควรปรับปรุงภารกิจและกำหนดกรอบนโยบายการดำเนินการของรัฐวิสาหกิจให้มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการพัฒนากำกับดูแลและบริหารรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2562 ด้วย

ดังนั้น คนร. ควรเร่งดำเนินการจัดทำแผนพัฒนารัฐวิสาหกิจ โดยกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และทิศทางในการพัฒนารัฐวิสาหกิจที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ อันจะต้องคำนึงถึงภารกิจของรัฐวิสาหกิจในบริบทที่เปลี่ยนแปลง และบทบาทหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจที่มีต่อการพัฒนาประเทศ รวมถึงกำหนดกรอบนโยบายการพัฒนาและทิศทางการลงทุนของรัฐวิสาหกิจโดยเร็วต่อไป นอกจากนี้ ในประเด็นการจัดตั้งบริษัทวิสาหกิจแห่งชาติ เป็นอีกหนึ่งกลไกสำคัญที่จะมีส่วนช่วยให้เกิดรูปแบบการบริหารงานและกำกับการดำเนินธุรกิจของรัฐวิสาหกิจกลุ่มที่มีภารกิจเชิงธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงของบริบทการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ซึ่ง สคร. อาจพิจารณาความเป็นไปได้ในการผลักดันประเด็นปฏิรูปด้านนี้ในระยะต่อไป

0553

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 53

การปฏิรูปสถาบันด้านการส่งเสริมผลิตภาพ (Productivity) การมาตรฐาน (Standard) และ นวัตกรรม (Innovation)

เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จำเป็นต้องมีการบูรณาการการทำงานด้านการเพิ่มผลิตภาพ และการมาตรฐาน และนวัตกรรมของประเทศให้ครบวงจร ในรูปแบบหน่วยงานกลางที่ไม่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงใด ๆ เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแนวทางการบริหารจัดการด้านการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมของประเทศ ให้สามารถขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากแนวทางดังกล่าว จึงได้มีการเสนอให้รวมหน่วยงานจากกระทรวงต่าง ๆ ที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรม ที่ในปัจจุบันสังกัดอยู่ในหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการการมาตรฐานแห่งชาติ ภายใต้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ภายใต้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ภายใต้กระทรวงสาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์บริการ ภายใต้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มารวมอยู่ในหน่วยงานกลางโดยใช้ชื่อว่า สำนักงานคณะกรรมการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐานและนวัตกรรมแห่งชาติ โดยการจัดตั้งหน่วยงานใหม่เป็นการดำเนินการภายใต้แนวทางการควบรวมหน่วยงานเดิมที่มีอยู่แล้วโดยไม่ใช้การตั้งหน่วยงานใหม่พร้อมอัตรากำลังคนใหม่ ทั้งนี้ การตั้งหน่วยงานกลางดังกล่าวควรดำเนินการปรับปรุงพระราชบัญญัติการมาตรฐานแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ให้เป็น พระราชบัญญัติการบริหารการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. ควบคู่ไปด้วย

ในช่วงที่ผ่านมากระบวนการสร้างความเข้าใจและการหารือระหว่างหน่วยงานที่จะควมรวมกันยังไม่มีควมคืบหน้านัก โดยเฉพาะประเด็นการเสนอพระราชบัญญัติการบริหารการส่งเสริมผลิตภพการมาตรฐาน และนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการยกร่าง พ.ร.บ. ขณะที่แนวทางการควมรวมเพื่่อตั้งหน่วยงานใหม่ยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน

อย่างไรก็ตาม หน่วยงานแต่ละแห่งต่างมีภารกิจที่แยกจากกันมาโดยตลอด การควมรวมหน่วยงานจึงเป็นกระบวนการที่จะต้องหารือร่วมกันอย่างละเอียด โดยเฉพาะประเด็นควมพร้อมและควมเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสำหรับการจัดตั้งหน่วยงานใหม่ จึงทำให้ประเด็นปฏิรูปนี้มีความล่าช้า

ดังนั้น การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศผ่านกลไกการยกระดับการตรวจรับรองและการพัฒนาระบบการมาตรฐาน ซึ่งจะมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการพัฒนาคุณภาพสินค้าและผลิตภัณฑ์อย่างเป็นระบบครบวงจร จำเป็นจะต้องมีการหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างรอบคอบ โดยเฉพาะหน่วยงานที่จะต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างการดำเนินการภายใต้ประเด็นปฏิรูปนี้ พร้อมทั้งขยายระยะเวลาในการผลักดันให้เกิดผลสัมฤทธิ์ออกไปอีกระยะหนึ่ง เพื่อให้สามารถดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

0554

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 54

การปฏิรูปสถาบันทางเศรษฐกิจ เพื่อบริหารการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และ ขนาดเล็ก SME

ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐได้พัฒนากลไกสนับสนุนและส่งเสริมแก่ผู้ประกอบการ SME ทั้งในด้านการอุดหนุนเงิน มาตรการทางภาษี การเข้าถึงตลาดภาครัฐ และการให้คำปรึกษา แต่การดำเนินการที่ผ่านมาเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำตามภารกิจของหน่วยงานยังไม่มีบูรณาการทำงานร่วมกันอย่างชัดเจน ขณะที่ผู้ประกอบการที่ขอรับการส่งเสริมมีจำนวนน้อย เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงมาตรการการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ของภาครัฐ รวมถึงมาตรการสนับสนุนและส่งเสริมยังขาดการบูรณาการอย่างเป็นระบบ ขาดการเชื่อมโยงส่งต่อการพัฒนาในแต่ละขั้นตอนของวงจรธุรกิจ ตั้งแต่เริ่มต้นธุรกิจ การพัฒนาผู้ประกอบการ การตลาด และการได้รับเงินทุนสนับสนุน การดำเนินงาน ทำให้ผู้ประกอบการขาดการสนับสนุนที่จะยกระดับความสามารถในการแข่งขันในตลาดได้อย่างแท้จริง และหากพิจารณาการจัดสรรงบประมาณบูรณาการส่งเสริม SME ในปี 2561 จำนวน 3,810 ล้านบาท โดยร้อยละ 62 จัดสรรให้แก่โครงการสำหรับผู้ประกอบการใหม่และผู้ประกอบการธุรกิจ SME ทั่วไป โดยไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างระบบนิเวศสำหรับผู้ประกอบการ SME ซึ่งได้รับจัดสรรงบประมาณเพียงร้อยละ 11

ปัจจุบันสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) ได้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอย่างต่อเนื่องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การจัดตั้งศูนย์ให้บริการ SME ครบวงจร (SME One-stop Service Center : OSS) ที่ทำหน้าที่ให้ความรู้และคำปรึกษากับ SME และติดต่อประสานงานระหว่าง SME กับหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งครอบคลุมทั้ง 77 จังหวัด ทั่วประเทศ และมีจำนวนผู้ประกอบการเข้ารับบริการให้คำปรึกษาทางธุรกิจแล้ว 180,130 ราย และได้จัดงาน SME ONE FEST ที่สร้างโอกาสทางการตลาดให้แก่ผู้ประกอบการทั้งรายเดิมและรายใหม่ ซึ่งก่อให้เกิดมูลค่าการซื้อขายล่วงหน้าภายใน 1 ปี จำนวน 900 ล้านบาท การเจรจาจับคู่ธุรกิจระหว่างผู้ประกอบการไทยและต่างชาติ มาตรการเพิ่มขีดความสามารถและส่งเสริมความรู้ให้กับ SME ในการป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งมีส่วนสำคัญในการช่วยให้ SME สามารถปรับตัวและรับมือกับสภาวะแวดล้อมที่มีความผันผวนสูงขึ้นได้ในระยะยาว การจัดตั้งกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อเป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมครอบคลุมทุกมิติการพัฒนา เป็นต้น

นอกจากนั้น ในปี 2562 สสว. ได้จัดสรรงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเพื่อดำเนินโครงการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ขั้นตอน เพื่อขับเคลื่อนการอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงกฎหมาย วิธีปฏิบัติต่าง ๆ ตามกรอบการประเมินความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจ (Doing Business) รวมถึงลดอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจของ SME ในสาขาธุรกิจบริการ ทั้งนี้ ในระยะต่อไป สสว. ควรมีการศึกษากฎหมายที่เอื้อและลดอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจของ SME ตลอดจนผลักดันการจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. เพื่อให้ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่ภาครัฐให้การสนับสนุนงบประมาณเป็นของผู้ประกอบการที่สามารถนำไปต่อยอดเชิงพาณิชย์ได้อย่างคล่องตัวมากขึ้น

0555

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 55

ปฏิรูปหน่วยงาน ขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาเศรษฐกิจ

การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่มีบทบาทขับเคลื่อน ติดตาม และประเมินผล การพัฒนาเศรษฐกิจ ยังประสบปัญหาและข้อจำกัดหลายด้าน ทำให้การติดตามประเมินผลมีความ ช้าช้อนและเป็นภาระแก่หน่วยงาน ทั้งในระดับกระทรวงและพื้นที่ที่ต้องจัดทำรายงานหลายฉบับ เพื่อส่งให้หน่วยงาน ประกอบกับขาดระบบการติดตามประเมินผลก่อนดำเนินการ ทั้งในระดับ ยุทธศาสตร์และระดับแผนงานโครงการ เนื่องจากหน่วยงานประเมินผลในประเทศส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลเมื่อโครงการเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ทำให้ขาดการถ่ายทอด เชื่อมโยงระหว่างวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดและแนวทางของยุทธศาสตร์ประเทศสู่การจัดทำ แผนงาน/โครงการ ของหน่วยปฏิบัติขณะที่การประเมินผลขณะดำเนินงานไม่สามารถสะท้อนกลับ ไปที่หน่วยงานปฏิบัติให้มีการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งผลการติดตามประเมินผลหลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินงานแล้วไม่สามารถสะท้อนกลับ ไปที่หน่วยงานปฏิบัติและหน่วยงานจัดทำได้ จึงทำให้รูปแบบการติดตามประเมินผลการพัฒนา ไม่สามารถนำมากำหนดทิศทางการพัฒนาได้อย่างสอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว เช่นในปัจจุบันได้

ทั้งนี้ ปัจจุบันพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 โดยคณะกรรมการวางแผนส่วนราชการได้มีการจัดตั้งสถาบันนโยบายสาธารณะเพื่อการพัฒนา เพื่อทำหน้าที่ดำเนินโครงการเสริมสร้างศักยภาพของ สศช. ในรูปแบบสถาบันภายใต้มูลนิธิพระยาสุริยานุวัตรแล้ว โดยมีแผนงาน/โครงการที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น แผนงานการสร้างฐานสำหรับกรวิเคราะห์วิจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมเชิงลึก โครงการพัฒนาเครื่องมือและระบบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบายทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โครงการออกแบบนโยบายพัฒนาสาขาการผลิตและบริการที่จะเป็นเครื่องจักรการเติบโตทางเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ เป็นต้น อีกทั้ง สศช. อยู่ระหว่างดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงระบบการติดตามและประเมินผลของยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ (eMENSCR) โดยพัฒนาร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) เพื่อวางระบบในการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วมที่สามารถเชื่อมโยงแผนในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนปฏิบัติการทั้งในระดับกระทรวงภาคและจังหวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

อย่างไรก็ตาม การจัดทำพระราชบัญญัติสำนักงานขับเคลื่อนและประเมินผลแห่งชาติ ซึ่งเป็นการจัดตั้งหน่วยงานใหม่อาจไม่สอดคล้องกับมาตรการบริหารจัดการกำลังคนภาครัฐ (พ.ศ. 2562 - 2565) ที่มุ่งเน้นลดภาระค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรของภาครัฐ และการบริหารอัตรากำลังที่มีอยู่เดิมให้เกิดความคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังขัดกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2562 เรื่อง การทบทวนข้อเสนอให้จัดตั้งหน่วยงานของรัฐตามแผนการปฏิรูปประเทศ และอาจมีความซ้ำซ้อนกับพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ดังนั้น อาจพิจารณากลไกหรือเครื่องมือในการติดตามประเมินผลที่มีอยู่ในปัจจุบัน ที่สามารถพัฒนาต่อยอดและขับเคลื่อนภารกิจดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปได้ในระยะยาว